

บทที่ ๒

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ครูเป็นสถานภาพที่มีความสำคัญรองลงมาจากพ่อแม่ (Navavan Bandnumeha, 1987) และยังมีหน้าที่โดยตรงในการอบรมดักเตือน เพื่อให้ศิษย์ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในครรลองของศีลธรรมจรรยา และเติบโตขึ้นเป็นบุคลากรที่ดีของสังคมและประเทศชาติ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, ๒๕๔๐) แต่ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาการดักเตือนตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) แล้วจะเห็นได้ว่า การดักเตือนเป็นวัจนกรรมที่คุกคามหน้า (Face-Threatening Act; FTA) ของผู้ฟัง กล่าวคือ การดักเตือนเป็นการที่ผู้พูดกล่าวถึงความผิดพลาดหรือข้อบกพร่องในการกระทำหรือพฤติกรรมบางอย่างของผู้ฟัง ซึ่งผู้พูดเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเคียดแค้น ดังนั้นในการแสดงวัจนกรรมการดักเตือนแต่ละครั้ง กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีสถานภาพเป็นครูจึงจำเป็นต้องชั่งน้ำหนักเพื่อเลือกระหว่างการแสดงวัจนกรรมการดักเตือนด้วยกลวิธีตรงไปตรงมา เพื่อสื่อเจตนาของตนอย่างชัดเจน กับการแสดงวัจนกรรมการดักเตือนด้วยกลวิธีความสุภาพ ซึ่งอาจสื่อเจตนาไม่ชัดเจนแต่เป็นการรักษาหน้าและสัมพันธภาพอันดีระหว่างตนกับผู้ฟัง ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้ศึกษากลวิธีทางภาษาของกลุ่มตัวอย่างที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือนว่ามีกลวิธีใดบ้าง โดยแยกการนำเสนอรายละเอียดของบทนี้ออกเป็น ๕ หัวข้อ คือ

- ๒.๑ กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน
- ๒.๒ วัตถุประสงค์ของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน
- ๒.๓ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน
- ๒.๔ การไม่แสดงการดักเตือนและการแสดงการดักเตือนโดยใช้วิธีอื่น
- ๒.๕ ภาพรวมของผลการวิจัย

๒.๑ กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งมีสถานภาพเป็นครูใช้กลวิธีทางภาษาใดบ้างในวงกรรมการตัดสินใจ โดยแยกการนำเสนอออกเป็นแต่ละกลวิธี และจะได้กล่าวถึงการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาดังกล่าวในหัวข้อ ๒.๓

จากการศึกษาข้อมูลคำตอบของกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีสถานภาพเป็นครู โดยอาศัยแนวคิดด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ ผู้วิจัยพบว่ากลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในวงกรรมการตัดสินใจมีทั้งหมด ๒๕ กลวิธีด้วยกัน และสามารถเรียงลำดับตามค่าความถี่การปรากฏจากมากไปหาน้อยได้ดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ การอ้างกฎหรือสิ่งอื่นหรือบุคคลอื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม

การอ้างกฎหรือสิ่งอื่นหรือบุคคลอื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดอ้างกฎหรือสิ่งอื่นหรือบุคคลอื่นซึ่งมีอำนาจหรือความน่าเชื่อถือเพื่อตัดสินใจ จากคำตอบที่เป็นการแสดงวงกรรมการตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๒๘๐ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓๕

จากการศึกษาพบว่าคำตอบของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้กลวิธีการอ้างกฎหรือสิ่งอื่นหรือบุคคลอื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม จำแนกออกได้เป็น ๔ ลักษณะ ดังนี้

๒.๑.๑.๑ การอ้างกฎหรือบุคคลอื่นที่มีอำนาจลงโทษ

ตัวอย่าง

- นักศึกษามาสายเป็นประจำบ่อยๆอย่างนี้ อาจารย์ประจำวิชาเค้าจะไม่ให้สิทธิ์สอบได้นะคะ (๑)
- เอ...หนูแต่งตัวเปรี้ยวแบบเนี่ยะ อาจารย์ผู้ใหญ่จะทำโทษนา แล้วก็เรียกเราไปว่าได้ (๒)
- กฎโรงเรียนเรียนของเรามีอยู่ว่า หากเด็กคนใดขุ่นเกี่ยวกับการพนัน จะโดนทำ

การนำเสนอตัวอย่างในหัวข้อนี้ จะยกเฉพาะตัวอย่างที่แสดงกลวิธีนั้นๆมานำเสนอ มิได้นำเสนอคำตอบทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนการปรากฏร่วมกันของกลวิธี ผู้วิจัยจะนำเสนอในหัวข้อ ๒.๓

ทัศนชน และหากไม่เชื่ออีกก็จะโดนไล่ออก เรารู้ไหมเนี่ย (๓)

จากตัวอย่างที่ (๑)-(๓) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการอ้างกฎหรือบุคคลอื่นที่มีอำนาจลงโทษหรือทำให้ผู้ฟังไม่เป็นที่ยอมรับจากการกระทำนั้นในวัจนกรรมการดัดเตือน ซึ่งได้แก่ การอ้างถึง “อาจารย์ประจำวิชา” ที่จะทำให้ผู้ฟังไม่มีสิทธิสอบในสถานการณ์ที่ผู้ฟังมาเรียนสายเป็นประจำในตัวอย่างที่ (๑) การอ้างถึง “อาจารย์ผู้ใหญ่” ที่จะเรียกผู้ฟังไปลงโทษและตำหนิในสถานการณ์ที่ผู้ฟังชอบแต่งตัวล่อแหลมและกลับบ้านดึกเป็นประจำในตัวอย่างที่ (๒) และการอ้างถึง “กฎโรงเรียน” ที่จะทำให้ผู้ฟังถูกทำทัศนชนและโดนไล่ออกในสถานการณ์ที่ผู้ฟังชอบหนีไปเล่นการพนันเป็นประจำในตัวอย่างที่ (๓)

๒.๑.๑.๒ การอ้างถึงหรือบุคคลอื่นที่ชี้ว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง
ไม่เหมาะสม

ตัวอย่าง

- ครูอ่านงานวิจัยของ (เอ๋ยชื่อสถาบันที่ทำงานวิจัย) แล้วบอกว่า การสูบบุหรี่มากไม่ดีนะ (๔)
- เมื่อวันก่อน ผอ. เพิ่งบอกหน้าเสาธงไปหยกๆเองไม่ใช่หรือนักเรียนที่ชอบขกพวกคิกกันคือนักเลงไม่ใช่หรือนักเรียน (๕)

จากตัวอย่างที่ (๔)-(๕) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการอ้างถึงหรือบุคคลอื่นที่ชี้หรือเสนอว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมในวัจนกรรมการดัดเตือน ซึ่งได้แก่ การอ้างถึง “งานวิจัย” ที่ชี้หรือเสนอว่าการสูบบุหรี่เป็นสิ่งไม่ดีในสถานการณ์ที่ผู้ฟังคิกนุหรือขกกันหนักในตัวอย่างที่ (๔) และการอ้างถึง “ผอ.” ที่ชี้ว่านักเรียนซึ่งชอบขกพวกคิกกันคือนักเลง ไม่ใช่หรือนักเรียนในสถานการณ์ที่ผู้ฟังชอบทะเลาะวิวาทและขกพวกคิกกันเป็นประจำในตัวอย่างที่ (๕)

นอกจากการอ้างถึงที่เป็นรูปธรรมอย่างเช่น “งานวิจัย” และ “ผอ.” ซึ่งเป็นการอ้างในลักษณะของเอกสารและตัวบุคคลแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้อ้างถึงอื่นที่เป็นนามธรรมเพื่อชี้หรือเสนอว่าการกระทำนั้นของผู้ฟังไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมด้วย

ตัวอย่าง

- หนูจำ โบราณก็บอกแล้วบอกอีกว่า การพนันนะมันไม่ดี มันทำให้คนข่อยยับมามากต่อมากแล้ว (๖)

-การไม่เคารพบนอบต่อผู้หลักผู้ใหญ่มันเป็นสิ่งที่ไม่สมควรตาม
วัฒนธรรมไทยนะ เเธน่าจะไปเรียนวิชาศีลธรรมใหม่แล้วละ (๙)

จากตัวอย่างที่ (๖)-(๙) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการอ้างสิ่งหรือบุคคล
อื่นที่เป็นนามธรรมเพื่อชี้ว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมในวัฒนธรรมการดักเตือน ซึ่ง
ได้แก่ การอ้างถึง “โบราณ” ที่ชี้ว่าการพนันเป็นสิ่งไม่ดีในสถานการณ์ที่ผู้ฟังชอบหนีไปเล่นการ
พนันเป็นประจำในตัวอย่างที่ (๖) และการอ้างถึง “วัฒนธรรมไทย” ที่ชี้ว่าการไม่เคารพบนอบต่อ
ผู้ใหญ่เป็นสิ่งไม่สมควรกระทำในสถานการณ์ที่ผู้ฟังชอบแสดงกริยาหรือกล่าววาจาไม่สุภาพกับ
บุคคลอื่นในตัวอย่างที่ (๙)

๒.๑.๑.๓ การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นที่ชี้ว่าการกระทำนั้นทำให้เกิดผลร้าย
หรืออันตรายต่อผู้ฟัง

ตัวอย่าง

- จริงรีเปล่าที่เราพูดกับอาจารย์(เอ่ยชื่ออาจารย์ประจำวิชา)เค้าว่า...
การที่เราพูดอย่างเนี่ยะไม่ดีนะ พระพุทธองค์ตรัสว่าการกล่าว
หยาบคายกับผู้ที่มีพระคุณมันจะเป็นบาปในใจเรานะ (๘)
- เออ...เมื่อก่อนครูอ่านแม็กกาซีน(เอ่ยชื่อนิตยสารสุขภาพ) คุณหมอ(เอ่ยชื่อ
หมอ) บอกว่า ชาลคความอ้วนที่ไม่ได้อยู่ในความควบคุมของแพทย์นอกจาก
กินไม่ได้ผลแล้วยังมีฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลางของสมองด้วย (๙)
- ครูอ่านงานวิจัยของ (เอ่ยชื่อสถาบันที่ทำงานวิจัย) เค้าบอกว่า การสูบ
บุหรี่มากไม่ดีนะ มันจะมีสิทธิ์เป็นมะเร็ง ได้มากกว่าคนปกติถึง ๘๐
เปอร์เซ็นต์ และมีสิทธิ์เป็น โรคถุงลมโป่งกว่าคนปกติถึง ๕๕
เปอร์เซ็นต์ (๑๐)

จากตัวอย่างที่ (๘)-(๑๐) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการอ้างสิ่งหรือบุคคล
อื่นที่ชี้ว่าการกระทำนั้นทำให้เกิดผลร้ายหรืออันตรายในวัฒนธรรมการดักเตือน ซึ่งได้แก่ การอ้างถึง
“พระพุทธองค์” ที่ชี้ว่าการกล่าวหยาบคายกับผู้ที่มีพระคุณจะเป็นบาปในใจในสถานการณ์ที่ผู้ฟังชอบ
แสดงกริยาหรือกล่าววาจาไม่สุภาพกับบุคคลอื่นในตัวอย่างที่ (๘) การอ้างถึง “แม็กกาซีนสุขภาพ”
ที่ชี้ว่าการกินชาลคความอ้วน โดยไม่ได้อยู่ในความควบคุมของแพทย์จะมีฤทธิ์ต่อระบบประสาท
ส่วนกลางในสถานการณ์ที่ผู้ฟังกินชาลคความอ้วน โดยไม่ได้อยู่ในความควบคุมของแพทย์ใน

ตัวอย่างที่ (๘) และการอ้างถึง “งานวิจัย” ที่ชี้ว่าการสูบบุหรี่จะทำให้เสี่ยงต่อการเป็นโรคถุงลมโป่งพองมากกว่าปกติในสถานการณ์ที่ผู้ฟังสูบบุหรี่อย่างหนักในตัวอย่างที่ (๑๐)

๒.๑.๑.๔ การอ้างถึงหรือบุคคลอื่นที่เสนอวิธีหรือแนวทางแก้ไขการกระทำนั้น

ตัวอย่าง

- เมื่อวันก่อน ครูครูายการ(เอชซีอ์รายการโทรทัศน์) เห็นว่าเด็วนี้มีหมากฝรั่งเล็กบุหรีแล้ว ครูว่าเธอน่าจะลองไปซื้อมากินคุนะ (๑๑)
- ครูว่าเธอน่าจะลองทำบัญชีรายรับรายจ่ายตามที่รัฐบาลเคำรณรงค์นะ จะช่วยทำให้เธอวางแผนการใช้จ่ายคึกว่านี้ (๑๒)
- กินขาดคความฮ้วน ไมคินะนักเรียน ครูเคยคุยกับทหมอ เคำบอกว่าวิธีลดคความฮ้วนที่คที่สุดคคือการควบคุมอาหารไมใช่กินยา (๑๓)

จากตัวอย่างที่ (๑๑)-(๑๓) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการอ้างถึงหรือบุคคลอื่นที่เสนอวิธีหรือแนวทางแก้ไขการกระทำนั้นในวัจนกรรมการดักเตือน ซึ่งได้แก่ การอ้างถึง “รายการโทรทัศน์” ที่เสนอให้เค็วหมากฝรั่งเล็กบุหรีในสถานการณ์ที่ผู้ฟังคิคุบุหรีอย่างหนักในตัวอย่างที่ (๑๑) การอ้างถึง “รัฐบาล” ที่เสนอให้ทำบัญชีรายรับรายจ่ายเพื่อแก้ปัญหาคการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยในสถานการณ์ที่ผู้ฟังใช้จ่ายฟุ่มเฟือยถึงกับไม่มีเงินสำหรับลงทะเบียนในตัวอย่างที่ (๑๒) และการอ้างถึง “หมอ” ที่เสนอให้ลดคความฮ้วนโดยการออกกำลึงกายแทนการกินยาในสถานการณ์ที่ผู้ฟังกินขาดคความฮ้วน โดยไม่ได้ยู่ในคความควบคุมของแพทย์ในตัวอย่างที่ (๑๓)

๒.๑.๒ การใช้ด้อยค่าลดน้ำหนักความรุนแรง

การใช้ด้อยค่าลดน้ำหนักความรุนแรง ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้คำหรือด้อยค่าเพื่อให้วัจนกรรมการดักเตือนมีน้ำหนักเบาลง จากคำตอบที่เป็นการแสดงวัจนกรรมการดักเตือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๒๕๐ ครั้ง คิคุเป็นร้อยละ ๘.๒๔

จากการศึกษาพบว่าคำตอบของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้กลวิธีการใช้ด้อยค่าลดน้ำหนักความรุนแรง สามารถจำแนกออกได้เป็น ๕ กลวิธีย่อย ดังนี้

๒.๑.๒.๑ การใช้ด้อยค่าแสดงความเห็น

การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น ได้แก่ การใช้ถ้อยคำที่ผู้พูดแสดงว่าสิ่งที่ผู้พูดกล่าวเป็นความคิดเห็นของผู้พูด คำที่ปรากฏใช้คือ คำว่า “ว่า” “เห็นว่า” “มีความเห็นว่า” “ควร” “ควรจะ” “ควรที่จะ” “น่าจะ” “น่าที่จะ” การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็นเช่นนี้ช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงได้เพราะเป็นการแสดงว่าสิ่งที่ตนกล่าวเป็นเพียงความคิดเห็นส่วนตัวเท่านั้น ซึ่งความคิดเห็นของแต่ละคนอาจถูกหรือผิดก็ได้ และอาจเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโต้แย้งหรือปฏิเสธสิ่งที่ผู้พูดนำเสนอ

ตัวอย่าง

- (เอ๋อชื่อ) ตูบบุหรีเยอะไหม เคยลคๆลงบ้างไหม ครูว่าตูบมากไปจะไม่ดี (๑๔)
- ผมเห็นว่าการศึกษาที่คุณเข้าเรียนสายอย่างนี้ จะทำให้คุณเรียนไม่ทันเพื่อนนะครับ (๑๕)
- แต่งตัวแบบนี้มันผิดระเบียบนะ ครูมีความเห็นว่าหนูควรพิจารณาการแต่งตัวซะใหม่ (๑๖)
- เลิกขังใจก็เลิกไม่ได้ หนูควรไปหาหมอดีกว่านะคะ (๑๗)
- กินยานะไม่ดีหรอก เราควรจะทำกายแทนการกินยามากกว่า (๑๘)
- เธอเป็นนักเรียน ก็ควรที่จะตั้งใจเรียนสิ (๑๙)
- น่าจะไปพบแพทย์นะคะนักเรียน (๒๐)
- มีเรื่องบ่อยๆแบบนี้ น่าที่จะปรับปรุงตัวใหม่ ระวังจะไม่จบ ม.๖ (๒๑)

จากตัวอย่างที่ (๑๔)-(๒๑) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็นในวัจนกรรมการตัดเดือน ซึ่งได้แก่ การใช้คำว่า คำว่า “ว่า” “เห็นว่า” “มีความเห็นว่า” “ควร” “ควรจะ” “ควรที่จะ” “น่าจะ” “น่าที่จะ” ในตัวอย่างที่ (๑๔)-(๒๑) ตามลำดับ

๒.๑.๒.๒ การใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเน

การใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเน ได้แก่ การใช้คำหรือถ้อยคำที่ผู้พูดแสดงว่าสิ่งที่ผู้พูดกล่าวเป็นเพียงการคาดคะเนหรือคาดการณ์ล่วงหน้า จะเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้ คำที่ปรากฏใช้คือ คำว่า “อาจ” “อาจจะ” การใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเนช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงได้ เพราะเป็นการสื่อว่าผลร้ายหรืออันตรายที่กล่าวถึงเป็นเพียงการคาดคะเนของผู้พูดเท่านั้น

ตัวอย่าง

- ขึ้นรถประพาศิตัวเช่นนี้ หากทางโรงเรียนรู้ อาจต้องเรียกผู้ปกครองเธอมาทำทัณฑ์บน (๒๒)
- รู้ตัวนะทำอะไรอยู่ ถ้าทางโรงเรียนรู้ อาจจะต้องออก ถ้าอะไรที่มันไม่ถูกต้อง เราก็

- ควรเลิกซะ (๒๓)
 - จริกริเปล่าครูได้ขำว่ามาว่าหนูดีบุหรื สุขมากแบบนี้ ครูเกรงว่าหนูอาจจะเป็น โรคถุงลม
 ไป่งพองได้นา (๒๔)

จากตัวอย่างที่ (๒๒)-(๒๔) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงการ
 คาคคะเนในวัจนกรรมการคักเตือน ซึ่งได้แก่ การใช้คำว่า “อาจ” เพื่อแสดงการคาคคะเนถึงผลร้ายว่า
 ผู้ฟังจะอาจจะต้องถูกทำทัณฑ์บนเนื่องจากประพฤติตัวไม่เหมาะสมกับเพื่อนเพศตรงข้ามในตัวอย่าง
 ที่ (๒๒) และการใช้คำว่า “อาจจะ” เพื่อแสดงการคาคคะเนถึงผลร้ายว่าผู้ฟังจะอาจจะต้องถูกไล่ออก
 เนื่องจากหนีไปเล่นการพนันหลังเลิกเรียน หรือเป็น โรคถุงลมไป่งพอง เนื่องจากสูบบุหรืหรืออย่างหนัก
 ในตัวอย่างที่ (๒๓)-(๒๔) ตามลำดับ

๒.๑.๒.๓ การใช้ถ้อยคำลดปริมาณ

การใช้ถ้อยคำลดปริมาณ ได้แก่ การใช้คำหรือถ้อยคำที่แสดงถึงการลดปริมาณ
 ความผิดหรือความ ไม่ดีในพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้ฟัง คำที่ปรากฏใช้คือ คำว่า “ค่อนข้าง”
 “ค่อนข้างจะ” การใช้ถ้อยคำลดปริมาณเช่นนี้ช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงได้ เพราะเป็นการสื่อว่า
 ความผิดหรือความ ไม่ดีในการกระทำของผู้ฟังมีระดับความรุนแรงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ตัวอย่าง

- การใช้จ่ายเงินเกินตัวแบบเนี้ยะ มันค่อนข้างไม่ดีสำหรับตัวหนูนะคะ หนูลอง...ดีมีัย (๒๕)
 -ขกพวกคักกันเป็นประจำเนี้ย ครูว่าเธอค่อนข้างจะทำตัวไม่เหมาะสมใหญ่แล้ว
 เธอเป็นว่า... (๒๖)

จากตัวอย่างที่ (๒๕)-(๒๖) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำลดปริมาณใน
 วัจนกรรมการคักเตือน ซึ่งได้แก่ การใช้คำว่า “ค่อนข้าง” ที่ใช้ลดปริมาณความผิดหรือความ ไม่ดีของ
 ผู้ฟังในสถานการณ์ที่ผู้ฟังใช้จ่ายเงินพุ่มเพือยถึงกับไม่มีเงินสำหรับลงทะเบียนเรียนในตัวอย่างที่
 (๒๕) และการใช้คำว่า “ค่อนข้างจะ” ที่ใช้ลดปริมาณความผิดหรือความ ไม่ดีของผู้ฟังใน
 สถานการณ์ที่ผู้ฟังชอบขกพวกคักกันในตัวอย่างที่ (๒๖)

นอกจากการใช้คำว่า “ค่อนข้าง” และ “ค่อนข้างจะ” เพื่อลดปริมาณความผิดหรือ
 ความ ไม่ดีในการกระทำของผู้ฟังแล้ว จากการศึกษาขพบว่กลุ่มตัวอย่างบางคนใช้คำบอกจำนวน

เพื่อลดปริมาณความผิดหรือความไม่ดีของการกระทำดังกล่าวด้วย คำที่ปรากฏใช้คือ “นิด” “นิดนึ่ง” และ “หน่อย”

ตัวอย่าง

- ครูว่าเธอแต่งตัวไปป็นิดนะ แต่งตัวไม่เรียบร้อยระวังอาจารย์ฝ่ายปกครองจะเรียกไป... (๒๗)
- การที่เธอมาเรียนสายไปนิดนึ่งนึ่ง รู้มั้ยว่าอาจารย์เค้าสอนไปเท่าไรต่อเท่าไรแล้ว (๒๘)
- เธอสูบบุหรี่มากไปหน่อยแล้วละ ทางที่คิดครว... (๒๙)

จากตัวอย่างที่ (๒๗)-(๒๙) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้คำบอกปริมาณในวัจนกรรมการตกเดือน ซึ่งได้แก่ การใช้คำว่า “นิด” ที่ใช้ลดปริมาณความผิดหรือความไม่ดีของผู้ฟังในสถานการณ์ที่ผู้ฟังชอบแต่งตัวล่อแหลมในตัวอย่างที่ (๒๗) การใช้คำว่า “นิดนึ่ง” ที่ใช้ลดปริมาณความผิดหรือความไม่ดีของผู้ฟังในสถานการณ์ที่ผู้ฟังมาเรียนสายในตัวอย่างที่ (๒๘) และการใช้คำว่า “หน่อย” ที่ใช้ลดปริมาณความผิดหรือความไม่ดีของผู้ฟังในสถานการณ์ที่ผู้ฟังสูบบุหรี่อย่างหนักในตัวอย่างที่ (๒๙)

๒.๑.๒.๔ การใช้ถ้อยคำที่ไม่เจาะจงผู้ฟังโดยตรง

การใช้ถ้อยคำที่ไม่เจาะจงผู้ฟังโดยตรง ได้แก่ การใช้คำหรือถ้อยคำที่ไม่เจาะจงเป้าหมาย แต่เลือกที่จะใช้ถ้อยคำรวมๆ ไม่เจาะจงคนใดคนหนึ่งอย่างชัดเจน การใช้ถ้อยคำไม่เจาะจงผู้ฟังโดยตรง เช่นนี้ช่วยลดน้ำหนักความรุนแรง เพราะผู้พูดมิได้เจาะจงเป้าหมายในการแสดงวัจนกรรมการตกเดือนถึงผู้ฟังโดยตรง แต่ผู้พูดอาจหมายถึงบุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ได้

ตัวอย่าง

- หนูมีปัญหาอะไรบอกครูได้นะ โดยปกติฝ่ายกิจการนิสิตเขาก็มีการให้ทุน แต่ถ้าเราไม่ได้ลำบากจริง แต่ใช้เงินเกินตัว เราก็ต้องลองจัดการเงินของตัวเองใหม่ เรื่องเงินเรื่องทองจะทำให้คนเราเสียบเพื่อนก็ได้... (๓๐)
- การพนันนะมันไม่ดี มันไม่ทำให้ทำให้ใครเจริญหรอก (๓๑)
- เด็กนะหากทำผิดไปแล้วก็ต้องยอมรับผิดและก็แก้ตัวใหม่ ไม่ใช่ยังคือทำอยู่อย่างนั้น แต่งตัวผิดระเบียบก็เหมือนกัน (๓๒)

จากตัวอย่างที่ (๓๐)-(๓๒) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำที่ไม่เจาะจงผู้ฟัง โดยตรงในวัจนกรรมการดักเตือน ซึ่งได้แก่ การใช้คำว่า “คนเรา” แทนผู้ฟังเพื่อบอกว่าการขโมยเงินเพื่อนบ่อยๆอาจทำให้ผู้ฟังเสียเพื่อนได้ในสถานการณ์ที่ผู้ฟังชอบใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยถึงกับไม่มีเงินสำหรับการลงทะเบียนเรียนในตัวอย่างที่ (๓๐) การใช้คำว่า “ใคร” แทนผู้ฟังเพื่อบอกว่าการพนันไม่ทำให้ผู้ฟังเจริญก้าวหน้าในสถานการณ์ที่ผู้ฟังชอบไปเล่นการพนันหลังเลิกเลิกเรียนเป็นประจำในตัวอย่างที่ (๓๑) และการใช้คำว่า “เด็ก” แทนผู้ฟังเพื่อบอกว่าคุณผู้ฟังควรแก้ไขปรับปรุงการแต่งกายในสถานการณ์ที่ผู้ฟังชอบแต่งตัวล่อแหลมและกลับบ้านดึกเป็นประจำเรียนในตัวอย่างที่ (๓๒)

๒.๑.๒.๕ การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข

การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข ได้แก่ การใช้ถ้อยคำที่แสดงเงื่อนไขบางสิ่งบางอย่างเพื่อต้องการบอกถึงผลร้ายหรือบทลงโทษที่ผู้ฟังจะได้รับ มักปรากฏรูปประโยคเงื่อนไขที่มีคำว่า “ถ้า” “หาก” การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเช่นนี้ช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงได้ เพราะผู้พูดแสดงว่าการที่ผู้ฟังจะได้รับผลร้ายหรือบทลงโทษ ก็ต่อเมื่อผู้ฟังไม่กระทำตามเงื่อนไขเท่านั้น มิใช่ต้องได้รับผลจากการกระทำดังกล่าวทุกกรณี

จากข้อมูลคำตอบ สามารถแบ่งลักษณะของการใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข ได้ ๒ ลักษณะ ดังนี้

ก. การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเพื่อบอกบอกผลร้ายหรืออันตรายจากการกระทำ

การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเพื่อบอกผลร้ายหรืออันตรายจากการกระทำ เป็นการ
ใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขบางสิ่งบางอย่างเพื่อบอกผลร้ายหรืออันตรายที่ผู้ฟังจะได้รับจากการกระทำ
ที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง

ตัวอย่าง

- (เอ๋ขี้) ระวังเรื่องไปมีเรื่องนอกโรงเรียนนะ ถ้าถูกคิดคะแนนความประพฤติมากๆ ก็จะต้องออก ช่วงนี้ครูว่าห่างเพื่อนนอกโรงเรียนไว้ก่อนจะดีกว่า (๓๓)
- หากเธอยังสูบบุหรี่วันละหลายซองแบบนี้ เธอต้องเป็นโรคร้ายแน่ๆ (๓๔)

จากตัวอย่างที่ (๓๓)-(๓๔) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเพื่อบอกผลร้ายหรืออันตรายจากการกระทำในวัจนกรรมการดักเตือน ซึ่งได้แก่ การใช้รูปประโยค

เงื่อนไขที่มีคำว่า “ถ้า” เพื่อบอกผู้ฟังถึงผลร้ายของการก่อกวนทะเลาะวิวาทว่าผู้ฟังอาจจะต้องถูกโรงเรียนไล่ออกในตัวอย่างที่ (๓๓) และการใช้รูปประโยคเงื่อนไขที่มีคำว่า “หาก” เพื่อบอกผู้ฟังถึงอันตรายของการสูบบุหรี่อย่างหนักกว่าอาจจะทำให้เป็นโรคร้ายในตัวอย่างที่ (๓๔)

ข. การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเพื่อกล่าวลงโทษ

การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเพื่อกล่าวลงโทษ เป็นการใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขบางสิ่งบางอย่างเพื่อบอกโทษที่ผู้ฟังจะได้รับจากผู้พูด เนื่องจากผู้ฟังมีพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม

ตัวอย่าง

- หากเธอซนยังทำตัวแบบนี้อีกครั้ง ครูจะส่งเธอไปฝ่ายปกครอง (๓๕)
- ถ้าเธอยังหนีเรียนอีก คราวนี้ครูจะไม่ให้เธอเข้าห้องแล้วนะ (๓๖)

จากตัวอย่างที่ (๓๕)-(๓๖) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเพื่อกล่าวลงโทษผู้ฟังในวัจนกรรมการคัดเคื่อน ซึ่งได้แก่ การใช้รูปประโยคเงื่อนไขที่มีคำว่า “หาก” เพื่อกล่าวลงโทษผู้ฟังในสถานการณ์ที่ผู้ฟังชอบก่อเรื่องทะเลาะวิวาทเป็นประจำในตัวอย่างที่ (๓๕) และการใช้รูปประโยคเงื่อนไขที่มีคำว่า “ถ้า” เพื่อกล่าวลงโทษผู้ฟังในสถานการณ์ที่ผู้ฟังมาเข้าเรียนสายเป็นประจำในตัวอย่างที่ (๓๖)

๒.๑.๓ การบอกว่าการกระทำนั้นไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม

การบอกว่าการกระทำนั้นไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดบอกว่าพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้ฟังเป็นสิ่งไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมสำหรับการฟังปฏิบัติ เพื่อที่ผู้ฟังจะได้สำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น มักปรากฏคำว่า “ไม่ดี” “ไม่ถูกต้อง” “ไม่เหมาะสม” “ไม่สมควร” หรือ “ไม่งาม” ในถ้อยคำ และมักปรากฏคำบอกมาลา “นะ” อยู่ท้ายประโยค จากคำตอบที่เป็นการแสดงวัจนกรรมการคัดเคื่อนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏถ้อยคำที่ใช้กลวิธีนี้ ๒๑๐ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๗.๗๖

ตัวอย่าง

- ครูรู้ว่า(เอ๋อชื่อ)มักจะไปเล่นการพนัน มันไม่ดีนะ การพนันมีแต่เสียกับเสีย อย่าไปเล่นเลย มันไม่ดีหรอก (๓๗)

- (เอ๋ซื่อ) การที่เธอพูดจาแบบนั้นกับอาจารย์ มันเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องมากๆเลย (๓๘)
- นักเรียนคะ...สิ่งที่นักเรียนปฏิบัติกับเพื่อนชายแบบนั้นมันไม่เหมาะสมนะคะ (๓๙)
- นี่ เธอไปทำตัวไม่น่ารักแถมยังโกหกพ่อแม่อย่างนี้อีกเป็นสิ่งที่ไม่สมควรกระทำ
เลข รุ้มี่เนี่ย (๔๐)
- แต่งตัวแบบนี้มันไม่งามเลยนะลูก (๔๑)

จากตัวอย่างที่ (๓๘)-(๔๑) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการบอกว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมในวัฒนธรรมการดักเตือน ซึ่งได้แก่ การบอกว่าการพนัน การแสดงกริยาหรือกล่าววาจาไม่สุภาพกับบุคคลอื่น การประพฤติดัวไม่เหมาะสมกับเพื่อนเพศตรงข้าม การโกหกผู้ปกครองไปก่อทะเลาะวิวาท และการแต่งตัวล่อแหลมผิดระเบียบของโรงเรียน เป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมสำหรับการควรพึงปฏิบัติ ในตัวอย่างที่ (๓๘)-(๔๑) ตามลำดับ

๒.๑.๔ การแสดงการถาม

การแสดงการถาม ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดแสดงการถามผู้ฟัง ทั้งที่เพื่อต้องการทราบข้อมูลพฤติกรรมหรือการกระทำบางอย่างจากผู้ฟัง หรือเพื่อให้ผู้ฟังเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และเกิดความสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น จากคำตอบที่เป็นการแสดงวัฒนธรรมการดักเตือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏถ้อยคำที่ใช้กลวิธีนี้ ๒๐๐ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๗.๓๕

จากการศึกษาข้อมูลคำตอบพบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงการถามออกเป็นกลวิธีย่อยๆ ได้ ๗ กลวิธี ดังนี้

๒.๑.๔.๑ การถามข้อมูล

การถามข้อมูล เป็นการใช้คำถามเพื่อต้องการทราบข้อมูลพฤติกรรมหรือการกระทำจากผู้ฟังว่าสิ่งที่ผู้พูดคิดหรือรู้นั้นเป็นความจริงหรือไม่ อย่างไร

ตัวอย่าง

- จริงรีเปล่าที่ที่หนูพูดจาหยาบคากับอาจารย์(เอ๋ซื่ออาจารย์ประจำวิชา) (๔๒)
- เธอไปซ่อนท้ายนาย(เอ๋ซื่อนักเรียนชาย)ไ่มี่ เป็นสาวเป็นนางทำไมถึงทำ

อย่างนี้ (๔๓)

- นักเรียนกินขาดความฮ้วนเหออะ กินทำไม มันไม่คิดเลข คนข้างบ้านครู... (๔๔)

จากตัวอย่างที่ (๔๒)-(๔๔) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างแสดงการถามข้อมูลจากผู้ฟังในรูปแบบประโยคคำถามแบบตอบรับหรือปฏิเสธโดยใช้คำแสดงการถามแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างใช้คำแสดงการถาม “รีเปล่า” หรือ “หรือเปล่า” ในตัวอย่างที่ (๔๒) ซึ่งจะใช้เมื่อผู้พูดมีข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบอยู่บ้าง แต่ไม่แน่ใจในข้อมูลนั้นและผู้พูดถามโดยแสดงความเป็นกลาง ส่วนคำแสดงการถาม “ใช่มั๊ย” หรือ “ใช่ไหม” ในตัวอย่างที่ (๔๓) ใช้เมื่อผู้พูดค่อนข้างมั่นใจในข้อมูลที่ทราบหรือเห็นมา และมีข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบมากพอ จึงแสดงออกถึงความไม่แน่ใจในคำตอบที่คาดคะเนไว้และแสดงการคาดคั้นข้อมูลจากผู้ฟัง และคำแสดงการถามว่า “เหอ” หรือ “หรือ” ในตัวอย่างที่ (๔๔) จะใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีข้อมูลในเรื่องที่ถามอยู่แล้ว แต่ผู้พูดไม่แน่ใจว่าความคิดนั้นเป็นจริงหรือถูกต้องเพียงใด จึงถามเพื่อให้แน่ใจและยืนยันข้อเท็จจริง (Sirinee Santaputra, 1984)

นอกจากนี้ จากการศึกษายังพบว่ากลุ่มตัวอย่างบางคนใช้การอ้างแหล่งที่มาของข้อมูลก่อนที่จะแสดงการถาม ซึ่งพบทั้งในลักษณะการอ้างแหล่งที่มาของข้อมูลแบบทั่วไป และการอ้างแหล่งที่มาของข้อมูลแบบเจาะจง

ตัวอย่าง

- มีคนมาบอกครูว่าเธอ...จริงหรือเปล่า (๔๕)

- จริงรีเปล่าที่อาจารย์(เอ๋ชื่ออาจารย์ประจำวิชา)เค้าบอกว่าเธอมาสายหลายคาบจน
ได้ ม.ศ. แล้ว (๔๖)

ในตัวอย่างที่ (๔๕) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้การอ้างแหล่งที่มาของข้อมูลแบบทั่วไปในการแสดงการถามข้อมูลจากผู้ฟัง ซึ่งได้แก่ การใช้ถ้อยคำว่า “มีคนมาบอก...” โดย “คน” ในที่นี้ผู้พูดมิได้ระบุลงไปแน่ชัดว่าหมายถึงใคร ขณะที่ตัวอย่างที่ (๔๖) กลุ่มตัวอย่างใช้การอ้างแหล่งที่มาแบบเจาะจงในการแสดงการถาม คึงในถ้อยคำว่า “...อาจารย์(เอ๋ชื่ออาจารย์ประจำวิชา) เค้าบอกว่า...” ในถ้อยคำนี้ผู้ระบุลงไปชัดเจนว่าแหล่งข้อมูลที่อ้างได้แก่อาจารย์ประจำวิชาของผู้ฟัง

จากข้อมูลคำตอบทั้งหมดที่เลือกใช้กลวิธีนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกการแสดงการถามข้อมูลจากผู้ฟังในรูปแบบประโยคคำถามแบบตอบรับหรือปฏิเสธด้วยการใช้คำแสดงการถาม “หรือเปล่า”มากที่สุด ทั้งนี้คำแสดงการถามดังกล่าว ผู้พูดจะใช้ถามเมื่อมีข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบอยู่บ้าง แต่ไม่แน่ใจในข้อมูลนั้น และผู้พูดถามโดยแสดงความเป็นกลางซึ่งก็สอดคล้องกับคุณลักษณะของครู

ที่ว่าผู้เป็นครูไม่ควรแสดงหรือปกป้องใจเชื่อว่าศิษย์เป็นคนผิดหรือไม่ดีทั้งที่ยังไม่ได้สอบถามหรือรับรู้ ข้อมูลที่ถูกต้อง (สุนีย์ สนิทธุเคราะห์, ๒๕๒๕)

๒.๑.๔.๒ การถามดิงเพื่อตักเตือน

การถามดิงเพื่อตักเตือน เป็นการใช้คำถามในลักษณะของการดิงผู้ฟัง “ดิง” ในงานวิจัยนี้หมายถึง ทักไว้ หรือ ท้วงไว้ (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๔: ๔๖๓) เพื่อเป็นทำนองว่า พฤติกรรมหรือการกระทำของผู้ฟังไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหาย หรือความเดือดร้อน

ตัวอย่าง

- หนูจำ ใส่กระโปรงสั้นไปหรือเปล่า ครูว่าหนูใส่สั้นไปนา (๔๗)
- นี่เธอสูบบุหรี่มากไปรีเปล่า อ่าสูบอีกนะ (๔๘)
- (เอ๋อชื่อ) มาสายบ่อยไปรีป่าว ตอนนี่ใกล้สอบแล้ว (๔๙)

จากตัวอย่างที่ (๔๗)-(๔๙) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้การถามดิงเพื่อตักเตือน โดยการทักหรือท้วงไว้ให้ผู้ฟังซึ่งเป็นลูกศิษย์สำนักหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อน ซึ่งได้แก่ สถานการณ์ที่ผู้ฟังแต่งตัวล้อแหลม และผิดระเบียบของโรงเรียน สถานการณ์ที่ผู้ฟังคิดนุหรืออย่างหนัก และสถานการณ์ที่ผู้ฟังมาเข้าเรียนสายบ่อยเป็นประจำในตัวอย่างที่ (๔๗)-(๔๙) ตามลำดับ ถ้อยคำดังกล่าวทั้งหมดปรากฏอยู่ในรูป [ลักษณะของพฤติกรรมหรือการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม + ไป + หรือเปล่า] ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างไม่ได้ต้องการให้ผู้ฟังตอบว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความจริงหรือไม่ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทราบหรือเห็นพฤติกรรมของผู้ฟังมาแล้ว(เงื่อนไขในแบบสอบถาม) แต่ใช้การแสดงการถามดิงเพื่อทักหรือท้วงไม่ให้ผู้ฟังกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมเท่านั้น

๒.๑.๔.๓ การถามเหตุผล

การถามเหตุผล เป็นการใช้คำถามเพื่อต้องการทราบสาเหตุจากผู้ฟังว่าผู้ฟังมีความจำเป็นใครงจึงได้กระทำสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมหรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อน

ตัวอย่าง

- นี้ (เอ๋ซื่อ) มีเรื่องอะไรหรือเปล่า ทำไมถึงต้องสูบบุหรี่หนักขนาดนี้ มันไม่ดีต่อสุขภาพนะ (๕๐)
- นี้ (เอ๋ซื่อ) มีปัญหาอะไรหรือเปล่า ครูได้ข่าวว่า (เอ๋ซื่อ) ต้องไปขอยืมเงินเพื่อนมาลงทะเบียน ถ้ามีปัญหอะไรก็ควรจะมากคุยกับครู (๕๑)
- หนูมีธุระอะไรหรือจ๊ะ เห็นอาจารย์ (เอ๋ซื่อ) อาจารย์ประจำวิชา) เค้านอกว่าหนูมาสาย (๕๒)

จากตัวอย่างที่ (๕๐)-(๕๒) จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างแสดงการถามเหตุผลความจำเป็นของลูกศิษย์ซึ่งได้แก่ การถามถึงเหตุผลที่ลูกศิษย์สูบบุหรี่อย่างหนักในตัวอย่างที่ (๕๐) การถามเหตุผลของการใช้เงินอย่างฟุ่มเฟือยในตัวอย่างที่ (๕๑) และ การถามเหตุผลของการมาเรียนสายเป็นประจำในตัวอย่างที่ (๕๒)

๒.๑.๔.๔ การถามความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้ฟัง

การถามความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้ฟัง เป็นการใช้คำถามเพื่อต้องการทราบความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้ฟัง หลังจากที่ผู้พูดได้กล่าวแสดงความเห็นของตนแล้วเกี่ยวกับการกระทำนั้น

ตัวอย่าง

- ครูว่าหนูแต่งตัวไปไหนนะ หนูล่ะว่าไง (๕๓)
- ครูเห็นว่าสุขภาพเราจะแย่นะ เราน่าจะไปพบหมอบ้างก็คิดนะ แล้วเรายังไงล่ะ (๕๔)

จากตัวอย่างที่ (๕๓)-(๕๔) จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างแสดงการถามความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ฟัง หลังจากที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความเห็นไปแล้ว ซึ่งได้แก่ การถามความเห็นเกี่ยวกับการแต่งตัวหล่อเหลมของลูกศิษย์เองในตัวอย่างที่ (๕๓) และการถามความเห็นเกี่ยวกับการพบแพทย์เนื่องจากการสูบบุหรี่อย่างหนักในตัวอย่างที่ (๕๔)

นอกจากการเปิดโอกาส โดยการถามให้ผู้ฟังแสดงความคิดหรือความเห็นเกี่ยวกับการกระทำหลังจากที่ผู้พูดแสดงความเห็นแล้ว จากข้อมูลคำตอบของกลุ่มตัวอย่างยังพบว่า

ผู้พูดอาจใช้การแสดงการถามถึงเหตุผลที่ผู้ฟังคิดหรือเห็นว่าสิ่งที่กระทำอยู่นั้นถูกต้องหรือเหมาะสมหรือไม่อย่างไรด้วย

ตัวอย่าง

- ครูว่าการกินยาลดความอ้วนมันไม่ช่วยทำให้รูปร่างดีขึ้นหรอกนะ อะแล้วเธอว่ายา
ลดความอ้วนมันดียังไง บอกครูหน่อย (๕๕)

จากตัวอย่างที่ (๕๕) กลุ่มตัวอย่างใช้การถามเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ฟังแสดง
ความเห็นถึงข้อดีของการกินยาลดความอ้วนที่ไม่ได้อยู่ในความควบคุมของแพทย์

๒.๑.๔.๕ การถามเพื่อบอกละเลิกหรือแก้ไขการกระทำ

การถามเพื่อบอกละเลิกหรือแก้ไขการกระทำ เป็นการใช้คำถามเพื่อต้องการ
บอกละเลิกหรือแก้ไขการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมหรืออาจทำให้เกิดความเสียหาย
หรือความเดือดร้อน มักปรากฏคำว่า “อีก” ในถ้อยคำ

ตัวอย่าง

- ในเมื่อบุหรีเป็นเพศฆมาตทำร้ายสุขภาพเธออย่างงี้แล้ว (เอ๋ชื่อ)ยังไม่เลิกสูบมันอีกหรือ (๕๖)
- ขนาดอาจารย์(เอ๋ชื่อ)อาจารย์ประจำวิชา)เขาตัดคะแนนจิตพิสัยไปครั้งหนึ่งแล้ว หนูจะ
ยังไม่แก้ไขการมาสายตัวเองอีกหรือจ๊ะ (๕๗)

จากตัวอย่างที่ (๕๖)-(๕๗) จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างใช้การแสดงการถามเพื่อบอกละ
เลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้น ดังจะเห็นได้จากการที่กลุ่มตัวอย่างแสดงการถามเพื่อต้องการให้
ลูกศิษย์เลิกสูบบุหรีเพราะเป็นการเสียเงินซื้อสิ่งที่มาทำลายสุขภาพในตัวอย่างที่ (๕๖) และการ
แสดงการถามเพื่อต้องการให้ลูกศิษย์เลิกมาเรียนสายเพราะอาจารย์ประจำวิชาตัดคะแนนจิตพิสัยไป
แล้วในตัวอย่างที่ (๕๗)

นอกจากการแสดงการถามเพื่อให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำแล้ว ผู้พูดอาจแสดงการถาม
เพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังพิจารณาการกระทำนั้นและเลิกหรือแก้ไขเอง มักปรากฏคำว่า “ควร” ในถ้อยคำ

ตัวอย่าง

- เขอใช้เงินอย่างนี้ ทั้งที่ยังต้องแบมือของผู้ปกครอง เธอว่าอย่างนี้มันยังควรทำต่อไปอีก
หรือ (๕๘)

จากตัวอย่างที่ (๕๘) กลุ่มตัวอย่างแสดงการถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังพิจารณาแก้ไขการใช้เงินฟุ่มเฟือยทั้งที่ยังหาเงินเองไม่ได้

๒.๑.๔.๖ การถามเพื่อเสนอวิธีหรือแนวทางแก้ไข

การถามเพื่อเสนอวิธีหรือแนวทางแก้ไข เป็นการใช้คำถามเพื่อต้องการเสนอวิธีหรือแนวทางแก้ไขให้ผู้ฟังเลิกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมหรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเคียดแค้น และมักปรากฏร่วมกับกลวิธีการใช้ถ้อยคำแสดงความเห็นคือการใช้คำว่า “ว่า” ภายในถ้อยคำเดียวกัน

ตัวอย่าง

- นักเรียนคิดนูหรืมากขนาดนี้ ครูว่าหนูน่าจะไปปรึกษาแพทย์ศิมี(๕๙)
- ผมว่าการออกกำลังกายจะช่วยลดความอ้วนดีกว่ากินยาแบบนี้มียักรับ
ยากินไปแล้ว มันอาจจะทำให้... (๖๐)
- (เอ่ยชื่อ) ระวังไม่มีสิทธิ์สอบนะกะ ถ้าโค่นตัดกะเนนหมด อาจจะ
ไม่ผ่านวิชานี้ก็ได้ ช่วงนี้ครูว่าหนูจะทำตารางจัดเวลาให้ตัวเองก่อน
ดีไหม (๖๑)

จากตัวอย่าง(๕๙)-(๖๑) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างแสดงการถามเพื่อเสนอวิธีหรือแนวทางแก้ไขแก่ลูกศิษย์ โดยเป็นการถามเพื่อเสนอวิธีเลิกนูหรืในตัวอย่างที่ (๕๙) การถามเพื่อเสนอวิธีแก้ไขการมีน้ำหนักตัวเกินในตัวอย่างที่ (๖๐) และ การถามเพื่อเสนอวิธีแก้ไขการมาเรียนสายในตัวอย่างที่ (๖๑) ทั้งนี้ทั้ง ๓ ตัวอย่างข้างต้นยังปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงการถามเพื่อเสนอวิธีหรือแนวทางแก้ไขร่วมกับกลวิธีการใช้ถ้อยคำแสดงความเห็นภายในถ้อยคำเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากการใช้คำว่า “ว่า” ในตัวอย่างที่ (๕๙)-(๖๑)

๒.๑.๔.๗ การถามเพื่อเสนอให้ถามความเห็นชอบจากบุคคลอื่น

การถามเพื่อเสนอให้ถามความเห็นชอบจากบุคคลอื่น เป็นการ ใช้คำถามเพื่อ ต้องการเสนอให้ผู้ฟังถามความเห็นชอบจากบุคคลอื่นว่าการกระทำดังกล่าวของผู้ฟังเป็นสิ่งสมควร ปฏิบัติหรือมีผลร้ายหรืออันตรายหรือไม่ อย่างไร มักปรากฏคำหน้ากริยา “ลอง” ในถ้อยคำ

ตัวอย่าง

- นี่ เธอมาเรียนสายบ่อขอย่างนี้ ลองไปถามอาจารย์(เอ๋ยชื่ออาจารย์ประจำวิชา)ก่อน ดีไหมว่าเค้าจะว่าอะไรหรือเปล่า (๖๒)
- เธอลองไปถามเพื่อนก่อนดีมั๊ยว่าเค้าจะให้เธอยืมสตางค์หรือเปล่า ในเมื่อ เธอใช้เงินฟุ่มเฟือยจนไม่มีเงินลงทะเลเบียน (๖๓)
- ลองไปถามอาจารย์...ก่อนคุณมั๊ยว่าใส่กระโปรงนี้ยะสั้นเกินไปหรือเปล่า (๖๔)

จากตัวอย่างที่ (๖๒)-(๖๔) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างแสดงการถามเพื่อเสนอให้ถามความเห็นชอบจากบุคคลอื่น โดยเป็นการแสดงการถามเพื่อเสนอให้ผู้ศึกษาถามความเห็นชอบจากอาจารย์ประจำวิชาเกี่ยวกับการมาเรียนสายในตัวอย่างที่ (๖๒) การถามเพื่อเสนอให้ผู้ศึกษาถามความเห็นชอบจากเพื่อนเกี่ยวกับการยืมเงินมาลงทะเลเบียนเรียนในตัวอย่างที่ (๖๓) และ การถามเพื่อเสนอให้ถามความเห็นชอบจากอาจารย์เกี่ยวกับการแต่งกายล่อแหลมและไม่สุภาพในตัวอย่างที่ (๖๔)

๒.๑.๕ การบอกผลร้ายหรืออันตรายของการกระทำนั้น

การบอกผลร้ายหรืออันตรายของการกระทำนั้น ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดบอกว่าพฤติกรรมหรือการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสมของผู้ฟังมีผลร้ายหรืออันตรายต่อตัวผู้ฟังหรือผู้อื่นอย่างไรบ้าง เพื่อที่ผู้ฟังจะได้สำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น มักมีคำบอกมาลา “นะ” อยู่ท้ายประโยค จากคำตอบที่เป็นการแสดงวงจกรกรรมการตักเตือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๑๘๕ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๖.๘๓

ตัวอย่าง

- นี่ (เอ๋ยชื่อ) มีอะไรกลุ่มใจหรือเปล่า ทำไม่ถึงต้องสูบนักขนาดนี้ มันไม่ดีต่อสุขภาพนะ (๖๕)
- นี่ (เอ๋ยชื่อ) ยาพวกนี้ ถ้ากินโดยไม่ได้อยู่ในการดูแลของแพทย์นี่มันอันตราย

- มากนะ ครูว่าเราไม่ควรจะกินเอง (๖๖)
- สูบบุหรี่วันละหลายซองอย่างเนี่ยะระวังนะเรื่องปอดจะถามหาเนอ (๖๗)
- นี่เธอแต่งตัวไป เฒ่ายังกลับบ้านคิดอีก เดี่ยวหนูก็โดนไอพวกก่อ๕๕ร้างหลัง
โรงเรียนมันข่มขืนเอาหอก (๖๘)

จากตัวอย่างที่ (๖๕)-(๖๘) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีการบอกผลร้ายหรืออันตรายของการกระทำนั้น ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ผู้พูดบอกว่าการสูบบุหรี่ไม่ดีต่อสุขภาพของผู้ฟัง ในตัวอย่างที่ (๖๕) การกินขาลดความอ้วน โดยไม่อยู่ในความควบคุมของแพทย์จะทำให้ผู้ฟังเกิดอันตรายในตัวอย่างที่ (๖๖) การสูบบุหรี่จะทำให้เป็นโรคมะเร็งปอดในตัวอย่างที่ (๖๗) และ การแต่งตัวล้อแหลมจะทำให้ผู้ฟังถูกกระทำชำเราในตัวอย่างที่ (๖๘)

นอกจากนี้ จากการศึกษาข้อมูลคำตอบ ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการบอกผลร้ายหรืออันตรายของการกระทำดังกล่าวแบบเจาะจงที่จะเกิดกับบุคคลอื่นด้วย

ตัวอย่าง

- (เอ๋อชื่อ) สูบบุหรี่มากแบบนี้ คนนั่งข้างๆเธอเค้าจะลำบากเหม็นกลิ่นปากเธอไปด้วย (๖๙)
- หนู โศดเรียนบ๊อยบ๊อยอย่างเนี่ยะ คุณพ่อคุณแม่เธอเค้าจะเสียใจมากๆเลยรู้ป่าว (๗๐)

จากตัวอย่างที่ (๖๙)-(๗๐) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีการบอกผลร้ายหรืออันตรายของการกระทำนั้น โดยระบุผลร้ายหรืออันตรายดังกล่าวที่จะเกิดกับบุคคลอื่นอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ (๖๙) ที่ผู้พูดบอกว่าการสูบบุหรี่จะทำให้คนรอบข้างของผู้ฟังเหม็นกลิ่นบุหรี่จากปากของผู้ฟัง ส่วนในตัวอย่างที่ (๗๐) ก็เช่นกัน กล่าวคือ ผู้พูดบอกว่าการที่ผู้ฟังมาเข้าเรียนสายหรือโศดเรียนบ๊อยๆ จะทำให้ผู้ปกครองของผู้ฟังผิดหวังหรือเสียใจ

๒.๑.๖ การเสนอแนะ

การเสนอแนะ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเสนอแนะให้ผู้ฟังกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อที่ผู้ฟังจะได้สำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม มักปรากฏการใช้คำหน้ากริยา “ลอง” ในถ้อยคำ จากคำตอบที่เป็นการแสดงวัจนกรรมการคัดเตือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้ถ้อยคำนี้ ๑๗๘ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๖.๕๘

จากการศึกษาพบว่าคำตอบของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้กลวิธีการเสนอแนะ สามารถจำแนกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๒.๑.๖.๑ การเสนอแนะให้ทบทวนการกระทำนั้น ได้แก่ การที่ผู้พูดใช้ ด้อยคำเสนอให้ผู้ฟังกลับไปทบทวนหรือพิจารณาการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง มักปรากฏการใช้คำ หน้ากริยา “ลอง” และคำกริยา “คิด” หรือ “ทบทวน” ในด้อยคำ

ตัวอย่าง

- จริงรีเปล่าที่ครูรู้ว่าหนู ไปพูดไม่สุภาพกับอาจารย์(เอ่ยชื่ออาจารย์ท่าน หนึ่งในโรงเรียน) นิสิตต้องระวังด้วย นิสิตลองกลับไปคิดดูนะว่ามันเหมาะสม หรือไม่เหมาะสมถ้ามีคนมาพูดแบบนี้กับเราบ้าง (๗๑)
- ครูอยากให้เราลองกลับไปทบทวนดูอีกครั้งเรื่องที่เราโกหกพ่อแม่ว่าไปทำ รายงานบ้านเพื่อนแต่ที่แท้ไปเล่นการพนัน (๗๒)

จากตัวอย่างที่ (๗๑)-(๗๒) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ด้อยคำเสนอแนะให้ผู้ฟังกลับไป ทบทวนหรือพิจารณาการกระทำนั้นใหม่ ซึ่งได้แก่ การเสนอแนะให้ทบทวนเรื่องการพูดไม่สุภาพ ในตัวอย่างที่ (๗๑) และการเสนอแนะให้ทบทวนเรื่องการโกหกพ่อแม่เพื่อไปเล่นการพนันใน ตัวอย่างที่ (๗๒)

นอกจากนี้ จากข้อมูลคำตอบยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างบางคนเลือกใช้กลวิธีการ เสนอแนะให้ทบทวนการกระทำนั้น ร่วมกับกลวิธีการแสดงการถามภายในด้อยคำเดียวกัน ซึ่ง ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในวัจนกรรมการตั้งเดือนอย่างละเอียด ในหัวข้อต่อไป

ตัวอย่าง

- บอกลูกศิษย์ว่า “ขาดความฮ้วนดีหรือไม่ดี ลองไปคิดดูใหม่ได้ไหมแล้วค่อยกิน” (๗๓)

จากตัวอย่างที่ (๗๓) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการเสนอแนะให้ผู้ฟังทบทวนการ กระทำนั้นร่วมกับกลวิธีการแสดงการถามภายในด้อยคำเดียวกันในสถานการณ์ที่ผู้ฟังกินขาดความ ฮ้วน โดยไม่ได้อยู่ในความควบคุมของแพทย์

๒.๑.๖.๒ การเสนอแนะให้ทำสิ่งอื่น ได้แก่ การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเสนอแนะให้ผู้ฟังทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อให้ผู้ฟังเห็นว่าการกระทำเดิมของผู้ฟังเป็นสิ่งไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และเกิดความสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น มักปรากฏคำหน้ากริยา “ลอง” ในถ้อยคำ

ตัวอย่าง

- (เอ๋อชื่อ) คีนี่หนูลองไปจดมาให้ครูนะว่าโทษของบุหรีมีอะไรบ้าง แล้วมาบอกครู
พรุ่งนี้เช้า (๗๔)
- หัวข้อรายงานวิชาครู เธอลองทำรายงานหัวข้อพฤติกรรมการก่อเรื่องทะเลาะ
วิวาทของนักเรียนมัธยมปลายแทนหัวข้อเดิมคุณะ ครูว่า... (๗๕)

จากตัวอย่างที่ (๗๔)-(๗๕) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการเสนอแนะให้ทำสิ่งอื่น ในวัจนกรรมการตักเตือนเพื่อให้ผู้ฟังเห็นว่าว่าการกระทำเดิมของผู้ฟังไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และเกิดความสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำ ซึ่งได้แก่ การเสนอแนะให้ผู้ศึกษาไปจดโทษของบุหรีเพื่อต้องการแสดงให้ผู้ศึกษาทราบว่า การสูบบุหรี่อย่างหนักของผู้ศึกษาเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่เหมาะสม ในตัวอย่างที่ (๗๔) และการเสนอแนะให้ผู้ศึกษาทำรายงานหัวข้อเรื่องพฤติกรรมการทะเลาะวิวาทของวัยรุ่นเพื่อต้องการแสดงให้ผู้ศึกษาทราบว่า การก่อเรื่องทะเลาะวิวาทและขกพวกตีกันของผู้ศึกษาเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องในตัวอย่างที่ (๗๕)

นอกจากนี้ จากข้อมูลคำตอบยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างบางคนเลือกใช้กลวิธีการเสนอแนะให้ทำสิ่งอื่น ร่วมกับกลวิธีการแสดงการถามภายในถ้อยคำเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในวัจนกรรมการตักเตือนอย่างละเอียดในหัวข้อต่อไป

ตัวอย่าง

- ปัดเทอมนี้เธอลองไปเข้าค่ายอาสาช่วยเหลือเด็กที่ขาดแคลนอาหารและโอกาส
ทางการศึกษากับชุมชน...อุม്മั๊ (๗๖)

จากตัวอย่างที่ (๗๖) จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการเสนอแนะให้ทำสิ่งอื่นร่วมกับกลวิธีการแสดงการถามภายในถ้อยคำเดียวกันในสถานการณ์ที่ผู้ฟังใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย

๒.๑.๗ การยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดยกเหตุการณ์หรือตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำหรือผลจากการกระทำนั้น เพื่อให้ผู้ฟังเห็นเป็นอุทาหรณ์ จากคำตอบที่เป็นการแสดงวัจนกรรมการดัดเดือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๑๗๐ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๘

จากการศึกษาพบว่าคำตอบของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้กลวิธีการยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ จำแนกลักษณะของถ้อยคำออกตามอุทาหรณ์ที่ใช้ได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๒.๑.๗.๑ การยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์เพื่อให้ผู้ฟังไม่เอาเป็นแบบอย่างหรือเลียนแบบตาม

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์เพื่อให้ผู้ฟังไม่เอาเป็นแบบอย่างหรือเลียนแบบตาม ได้แก่ การยกเหตุการณ์หรือตัวอย่างเหตุการณ์ที่บุคคลอื่นเคยได้รับผลร้ายหรืออันตรายจากการกระทำเดียวกับผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังจะได้สำนึกและไม่กระทำเช่นนั้นอีก

ตัวอย่าง

- อ้าว..จริงหรอเนี่ยที่เธอกินชาลดความอ้วน กินชาลดความอ้วนไม่ได้อยู่ในความควบคุมของหมออย่างเนี่ยะมันอันตรายนะ มีรุ่นพี่คนหนึ่งเค้าก็กินแบบเธอ ฐัมมัย เค้าล้มพับนอนโรงพยาบาลเป็นปีๆ (๗๗)
- แต่งตัวโป๊ๆวับๆแวมๆ มันไม่ดีหรอกนะจ๊ะ เมื่อปีที่แล้วที่หนังสือพิมพ์ลงว่ามีสาวห้างคนหนึ่งแต่งตัวโป๊แล้วโดนข่มขืน เธอยังจำได้ไหม (๗๘)

จากตัวอย่างที่ (๗๗)-(๗๘) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างยกเหตุการณ์อุทาหรณ์ เพื่อให้ผู้ฟังสำนึกและไม่เอาเป็นแบบอย่าง ดังในตัวอย่างที่ (๗๗) ที่กลุ่มตัวอย่างยกนักเรียนรุ่นพี่คนหนึ่ง ว่าได้รับผลร้ายจากการกินชาลดความอ้วน โดยไม่ได้อยู่ในความควบคุมของแพทย์ถึงกับต้องเข้าโรงพยาบาล และการยกพนักงานห้างสรรพสินค้าที่ถูกกระทำชำเราเนื่องจากแต่งตัวล่อแหลมในตัวอย่างที่ (๗๘) เพื่อไม่ให้ผู้ฟังเอาเป็นแบบอย่างหรือเลียนแบบตาม

นอกจากการยกตัวอย่างเหตุการณ์บุคคลจริงเพื่อให้ผู้ฟังเห็นเป็นอุทาหรณ์และไม่เอาเป็นแบบอย่างหรือเลียนแบบตามแล้ว จากข้อมูลคำตอบ ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างอาจยกตัวอย่างเหตุการณ์ในรูปแบบของการเล่านิทาน เพื่อให้ผู้ฟังเห็นอุทาหรณ์ดังกล่าวด้วย

ตัวอย่าง

- เล่านิทานเรื่อง “พ่อแม่วิ่งแกล้ง” ให้เด็กฟังในสถานการณ์ที่เด็กมีพฤติกรรมใช้เงินฟุ่มเฟือย (๗๙)
- หยิบนิทานที่บอกถึงโทษของการไม่ตรงต่อเวลา มาเล่าให้ลูกศิษย์คนดังกล่าวฟัง (๘๐)

จากตัวอย่าง (๗๙)-(๘๐) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้การเล่านิทาน เพื่อยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้ผู้ฟังเห็นเป็นอุทาหรณ์และไม่กระทำหรือเลียนแบบตาม ซึ่งได้แก่ การที่กลุ่มตัวอย่างเล่านิทานเรื่อง “พ่อแม่วิ่งแกล้ง” ให้ลูกศิษย์ฟังเพื่อสอนลูกศิษย์ที่ใช้เงินฟุ่มเฟือยถึงกับ ไม่มีเงินลงทะเบียนเรียนว่าบุคคลที่ใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือย จะทำให้บุคคลนั้นสิ้นเนื้อประดาเหมือนตัวละครในนิทานในตัวอย่างที่ (๗๙) และการเล่านิทานให้ลูกศิษย์ฟังเพื่อสอนลูกศิษย์ที่มาเข้าเรียนสายเป็นประจำว่าคนที่ไม่ตรงหรือรักษาเวลาก็จะได้รับผลเสียเหมือนตัวละครในนิทานในตัวอย่างที่ (๘๐)

๒.๑.๗.๒ การยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์เพื่อให้ผู้ฟังเอาเป็นแบบอย่างหรือเลียนแบบตาม

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์เพื่อให้ผู้ฟังเอาเป็นแบบอย่างหรือเลียนแบบตาม ได้แก่ การยกเหตุการณ์หรือตัวอย่างเหตุการณ์ที่บุคคลอื่นกระทำสิ่งที่ดีและถูกต้องเพื่อที่ผู้ฟังจะได้เอาเป็นแบบอย่างหรือเลียนแบบตาม

ตัวอย่าง

- นี้ (เอ๋ขี้ชื่อ) คูชิ เพื่อนๆคนอื่นมีใครมาสายแบบเธอบ้างไหม (๘๑)
- ตั้งแต่ครูสอนหนังสือมา ไม่เคยมีรุ่นพี่รุ่นไหนเลยที่จะเกรงเป็นอันธพาลอย่างนี้ ปรับปรุงตัวเองใหม่ได้มั๊ย (๘๒)

จากตัวอย่างที่ (๘๑)-(๘๒) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างยกเหตุการณ์อุทาหรณ์ เพื่อให้ผู้ฟังสำนึกและเอาเป็นแบบอย่าง ดังในตัวอย่างที่ (๘๑) ที่กลุ่มตัวอย่างยกเพื่อนนักเรียนของลูกศิษย์คนหนึ่งที่ไม่เคยมาเรียนสาย และการยกตัวอย่างนักเรียนรุ่นพี่ที่ไม่เคยก่อเรื่องทะเลาะวิวาทกับเพื่อนต่างโรงเรียนในตัวอย่างที่ (๘๒) เพื่อให้ผู้ฟังเอาเป็นแบบอย่างหรือเลียนแบบตาม

นอกจากการยกตัวอย่างเหตุการณ์ของบุคคลอื่นเพื่อให้ผู้ฟังเห็นเป็นอุทาหรณ์แล้ว จากข้อมูลคำตอบยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างบางคนเลือกใช้การยกตัวอย่างเหตุการณ์ของตัวเองเป็นอุทาหรณ์ด้วย

ตัวอย่าง

- ครูก็เข้าใจนะ เพราะครูเป็นคนไม่ชอบตื่นเช้าเหมือนกัน แต่เวลาที่มีสอนครูก็ต้องบังคับตัวเอง ในเมื่อ(เอ๋อชื่อ)ลงทะเบียนวิชาแล้ว ต่อไปนี่ก็ต้องแก้ไขตัวเองให้ตื่น เข้ามาให้ทัน (๘๓)

จากตัวอย่างที่ (๘๓) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกยกเหตุการณ์ของตัวเองให้เป็นอุทาหรณ์แก่ลูกศิษย์ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างยกเหตุการณ์ที่ตนจำเป็นต้องบังคับตัวเองมาโรงเรียนให้ทันสอน ทั้งที่เป็นคนที่ไม่ชอบนอนตื่นเช้า เพื่อให้ลูกศิษย์เอาเป็นแบบอย่างหรือเลียนแบบตาม

จากการศึกษาข้อมูลคำตอบของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้กลวิธีการยกตัวอย่าง เหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มักเลือกตัวอย่างอุทาหรณ์ที่เป็นบุคคลซึ่งอยู่ใกล้ตัวผู้ฟัง เช่น นักเรียนรุ่นพี่ เพื่อนของผู้ฟัง ฯลฯ หรือเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ เช่น คารานักแสดง หรือบุคคลที่กำลังตกเป็นข่าวในเหตุการณ์ต่างๆ ฯลฯ

๒.๑.๘ การแสดงความเป็นห่วง

การแสดงความเป็นห่วง ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงความเป็นห่วงหรือปรารถนาดีต่อผู้ฟังทั้งในเรื่องของสุขภาพและอารมณ์ความรู้สึก เพื่อต้องการให้ผู้ฟังสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมนั้น มักปรากฏคำว่า “ห่วง” ในถ้อยคำ จากคำตอบที่เป็นการแสดงวจนกรรมการคัดเตือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏถ้อยคำที่ใช้กลวิธีนี้ ๑๕๒ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๑

ตัวอย่าง

- แต่งตัวแบบนี้มัน ไม่ดีนะ ครูเป็นห่วงความปลอดภัยเวลาเธอกลับบ้านกลางค่ำกลางคืน (๘๔)
- ตั้งใจเรียนหน่อยสิคะ มาเรียนให้ตรงเวลาและก็ไม่โคตรเรียนอย่างนี้ ครูห่วงว่าเราจะไม่จบ ม.๖ เอานะสิ (๘๕)
- ครูห่วงเราจริงๆ กัดเราจะไปมีเรื่องกับโรงเรียน(เอ๋อชื่อโรงเรียนที่ถูกศิษย์ไปมีเรื่องด้วย) (๘๖)
- (เอ๋อชื่อ) ยังเด็กอยู่นะ เงินก็ยังไม่หาเองไม่ได้ ใช้เงินอย่างนี้มัน ไม่ดี มันจะ...ที่ครูเตือนเนี่ย เพราะครูเป็นห่วงเรานะ (๘๗)

จากตัวอย่างที่ (๘๔)-(๘๖) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงความเป็นห่วงผู้ฟัง ซึ่งได้แก่ การแสดงความเป็นห่วงเรื่องความปลอดภัยที่ลูกศิษย์แฉ่งตัวล่อแหลมในตัวอย่างที่ (๘๔) การแสดงความเป็นห่วงเรื่องเรียนของลูกศิษย์ที่มาเรียนสายเป็นประจำในตัวอย่างที่ (๘๕) การแสดงความเป็นห่วงที่ลูกศิษย์ไปก่อทะเลาะวิวาทกับเพื่อนต่างโรงเรียนในตัวอย่างที่ (๘๖) และ การแสดงความเป็นห่วงที่ลูกศิษย์ใช้เงินฟุ่มเฟือยในตัวอย่างที่ (๘๗)

นอกจากการใช้กลวิธีการแสดงความเป็นห่วงโดยใช้คำว่า “ห่วง” ในถ้อยคำแล้ว จากข้อมูลคำตอบยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างอาจเลือกใช้กลวิธีการแสดงความเป็นห่วงโดยใช้ถ้อยคำที่แสดงความปรารถนาดีต่อสุขภาพและอารมณ์ความรู้สึของผู้ฟัง โดยไม่ปรากฏคำว่า “ห่วง” ในถ้อยคำด้วย

ตัวอย่าง

- เธอควรจะออกกำลังกายดีกว่ามากินชาลดความอ้วนอย่างนี้ละ ครูกลัวสุขภาพเราจะไม่ดี (๘๘)
- (เอ๋อชื่อ)หนูควรจะมาเรียนคาบอาจารย์(เอ๋อชื่ออาจารย์ประจำวิชา)เค้าตั้งแต่ต้นคาบ ครูไม่อยากให้เราได้คะแนนไม่ดี (๘๙)
- เธอควรจะเลิกสูบบุหรี่ได้แล้วนะ ครูอยากเห็นเรามีสุขภาพที่แข็งแรง (๙๐)

จากตัวอย่างที่ (๘๘)-(๙๐) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงความเป็นห่วงผู้ฟัง โดยไม่ปรากฏคำว่า “ห่วง” ในถ้อยคำ ซึ่งได้แก่ การใช้ถ้อยคำที่แสดงความปรารถนาดีเกี่ยวกับสุขภาพของลูกศิษย์ในตัวอย่างที่ (๘๘) การใช้ถ้อยคำที่แสดงความปรารถนาดีเกี่ยวกับผลการเรียนของลูกศิษย์ในตัวอย่างที่ (๘๙) และ การใช้ถ้อยคำที่แสดงความเป็นปรารถนาดีเกี่ยวกับสุขภาพของลูกศิษย์ในตัวอย่างที่ (๙๐)

๒.๑.๕ การกล่าวลงโทษ

การกล่าวลงโทษ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดแสดงว่าผู้ฟังต้องได้รับโทษบางอย่างจากผู้พูด เนื่องจากผู้ฟังมีพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อน จากคำตอบที่เป็นการแสดงวจนกรรมการดักเตือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๑๒๕ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๔.๘๐

ตัวอย่าง

- เธอยัง ไปมีเรื่องกับพวกห้อง(เอ๋อชื่อห้องเรียนที่ลูกศิษย์ไปทะเลาะด้วย)อีกหรือ ครู

- เดือนเธอมาหลายครั้งแล้วนะ(เอ๋อชื่อ) ครูพูดกับเราศึกก็แล้ว ขอร้องก็แล้ว เธอไม่เคย
 เชื้อครู คราวนี้ครูต้องทำโทษแล้ว (๕๑)
- อย่างนี้ครูต้องทำโทษเธอ (๕๒)
- เธอทำแบบนี้ครูต้องทำโทษแล้ว (๕๓)
- นี่ เธอยังมาเรียนสายอีกหรือ อาจารย์(เอ๋อชื่ออาจารย์ประจำวิชา) เค้านอกครุมว่า
 เธอยังเข้าห้องช้าเป็นชั่วโมง มันหลายครั้งมากๆแล้วนะ ยังไงคราวนี้ครูก็ต้องแจ้งเรื่อง
 เนี่ยะกับผู้ปกครองของเธอทราบแล้ว (๕๔)

จากตัวอย่างที่ (๕๑)-(๕๔) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีการกล่าวลงโทษ ดังจะ
 เห็น ได้จากการที่ผู้พูดบอกว่าจะลงโทษผู้ฟังในสถานการณ์ที่ผู้ฟังมาเรียนสาย สถานการณ์ที่ผู้ฟัง
 ชอบก่อเรื่องทะเลาะวิวาท และสถานการณ์ที่ผู้ฟังหนีไปเล่นการพนัน ในตัวอย่างที่ (๕๑)-(๕๔)
 ตามลำดับ

๒.๑.๑๐ การสั่งให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้น

การสั่งให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้น ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดสั่ง
 เพื่อให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม จากคำตอบที่เป็นการแสดง
 วัจนกรรมการคัดค้านของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๑๓๐ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ
 ๔.๖๒

จากการศึกษาพบว่าคำตอบของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้กลวิธีดังกล่าวแบ่งออก
 ได้เป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้

๒.๑.๑๐.๑ การสั่งให้เลิกการกระทำนั้น

การสั่งให้เลิกการกระทำนั้น ได้แก่ การสั่งเพื่อให้ผู้ฟังงดหรือยุติการกระทำที่
 ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความ มักปรากฏคำบอกมาลา
 “นะ” ท้ายประโยคเพื่อแสดงเจตนาสั่ง (พรทิพย์ ภัทรนาวิก, ๒๕๑๔)

ตัวอย่าง

- นี่ (เอ๋อชื่อ) เธอมาเรียนคาบอาจารย์(เอ๋อชื่ออาจารย์ประจำวิชา)ช้าบ่อยจริงรีเปล่า วัน

- หลังอย่ามาขายอย่างอื่นนะ (๕๕)
- ขาดความอ้วนมันอันตราย รู้มั๊ยกินไปแล้วมันจะกดประสาท เลิกกินมันซะนะ (๕๖)
  - หนอย่ากินอีกนะ เคยมีรุ่นพี่หนูกินยาแบบนี้แล้วล้มพับเข้าโรงพยาบาลไป ขาดเรียนไปทั้งปี (๕๗)

จากตัวอย่างที่ (๕๕)-(๕๗) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการสั่งให้ผู้ฟังซึ่งเป็นลูกศิษย์ยุติการกระทำเดิมซึ่งได้แก่ การสั่งให้เลิกมาสายในตัวอย่าง (๕๕) และการสั่งให้หยุดกินยาลดความอ้วนที่ไม่ได้อยู่ในความควบคุมของแพทย์ในตัวอย่างที่ (๕๖)-(๕๗)

๒.๑.๑๐.๒ การสั่งให้แก้ไขการกระทำนั้น

การสั่งให้แก้ไขการกระทำนั้น ได้แก่ การสั่งให้ผู้ฟังพยายามปรับปรุงการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อน การสั่งให้แก้ไขต่างกับการสั่งให้เลิกการกระทำตรงที่การสั่งให้แก้ไขการกระทำ ผู้พูดมิได้แสดงเจตนาให้ผู้ฟังยุติการกระทำอย่างทันทีทันใดเหมือนการสั่งให้เลิกการกระทำ แต่ผู้พูดกลับแสดงเจตนาให้ผู้ฟังพยายามแก้ไขเพื่อปรับปรุงความไม่ดีหรือความบกพร่องของการกระทำดังกล่าว

ตัวอย่าง

- ครูก็เข้าใจนะ เพราะครูเป็นคนไม่ชอบตื่นเช้าเหมือนกัน แต่เวลามีสอนครูก็ต้องบังคับตัวเอง ในเมื่อ(เอ๋อซื่อ)ลงทะเบียนวิชานี้แล้ว ค่อไปนี่ก็ต้องแก้ไขตัวเองให้ตื่นเข้ามาให้ทัน (๕๘)
- ใช้เงินเกินตัวมากๆแบบเนี่ยะมันไม่คืนนะ เธอต้องปรับปรุงนิสัยการใช้จ่ายซะใหม่ (๕๙)
- ปรับปรุงตัวใหม่ซะ มันไม่ดี (๑๐๐)

จากตัวอย่างที่ (๕๘)-(๑๐๐) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการสั่งให้ผู้ฟังซึ่งเป็นลูกศิษย์แก้ไขการกระทำเดิมซึ่งได้แก่ การสั่งให้แก้ไขการมาเรียนสายในตัวอย่าง (๕๘) และการสั่งให้แก้ไขการใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยในตัวอย่างที่ (๕๙)-(๑๐๐)

นอกจากการสั่งให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขการกระทำดังกล่าวแล้ว ผู้พูดอาจสั่งให้ผู้ฟังกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อยุติหรือแก้ไขการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้องก็ได้

ตัวอย่าง

- ตูบนุหรี่มากไปรีเปล่า...ศุภร์นี่เธอต้องไปเข้าคอร์สเลิกนุหรีกับกระทรวงสาธารณสุข
ที่เค้าจะมาจัดในโรงเรียนด้วย (๑๐๑)
- การใช้เงินฟุ่มเฟือยแต่เด็ก มันจะสร้างนิสัยที่ไม่ดีติดตัวไปจนโต ต่อไปนี่เธอต้องทำ
บัญชีรายรับรายจ่ายสร้างนิสัยการใช้จ่ายซะใหม่ (๑๐๒)

จากตัวอย่างที่ (๑๐๑) – (๑๐๒) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีการสั่งให้ผู้ฟังทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในวัจนกรรมการดัดเคื่อนเพื่อที่ผู้ฟังจะได้เลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้น โดยสั่งให้ผู้ฟังซึ่งเป็นลูกศิษย์ไปเข้าคอร์สกับกระทรวงสาธารณสุขเพื่อเลิกนุหรีในตัวอย่างที่ (๑๐๑) และสั่งให้ทำบัญชีรายรับรายจ่ายเพื่อแก้ไขการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยในตัวอย่างที่ (๑๐๒)

๒.๑.๑๑ การเล่าหรือถามถึงเรื่องอื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม

การเล่าหรือถามถึงเรื่องอื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดเล่าหรือถามถึงเรื่องหรือประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังเห็นว่าว่าการกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเคือคร้อนและเกิดความสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น จากคำตอบที่เป็นการแสดงวัจนกรรมการดัดเคื่อนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๑๐๒ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๗

จากข้อมูลคำตอบ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีนี้ แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๒.๑.๑๑.๑ การเล่าเรื่องอื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม

ตัวอย่าง

- เค็ยวันนี้ตำรวจเค้าปราบบ่อนการพนันอย่างหนักเลยเนาะ บ่อนข้างบ้านครูปิดไปหลาย
ที่แล้ว แถวโรงเรียนเราก็เหมือนกัน (๑๐๓)
- ตอนเนี่ยะเธอว่ามีัยโทรทัศน์เค้าดังโทษของการกินยาอดความอ้วนบ่อยเลย ทั้งที่พวก
เราก็ไม่เคยกินมัน (๑๐๔)
- ครูรู้ว่านักเรียนห้อง (ห้องที่ถูกศิษย์ไม่ได้อยู่) แคงตัวไม่เรียบร้อย ใ้กระโปรงตัน

กว่า...นี้ว ครูหวังว่าเด็ก ห้องเราคงไม่มีหрок

(๑๐๕)

จากตัวอย่างที่ (๑๐๔)-(๑๐๕) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการเล่าถึงเรื่องอื่นใน วัจนกรรมการดักเตือนเพื่อให้ผู้ฟังเห็นว่า การกระทำของผู้ฟังไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรือ อาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อนและเกิดความสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น ซึ่งได้แก่ การเล่าถึงเรื่องการปิดบ่อนการพนันเพื่อให้ลูกศิษย์เห็นว่าการเล่นการพนันเป็นสิ่งที่ไม่ ถูกต้อง ไม่เหมาะสมในตัวอย่างที่ (๑๐๓) การเล่าถึงเรื่องโทษของการกินขาดความฮ้วนใน โฆษณาเพื่อให้ลูกศิษย์เห็นว่าการกินขาดความฮ้วนจะทำให้เกิดผลร้ายหรืออันตรายในตัวอย่างที่ (๑๐๔) และการเล่าถึงเรื่องนักเรียนห้องอื่นที่แต่งตัวไม่เรียบร้อย เพื่อให้ลูกศิษย์เห็นว่าการแต่งตัว ไม่เรียบร้อยเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องในตัวอย่างที่ (๑๐๕)

๒.๑.๑๑.๒ การถามเรื่องอื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้น ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม

ตัวอย่าง

- (เอ่ยชื่อ) เห็นด้วยกับการรณรงค์เรื่องการสูบบุหรี่ของ ศ.ส.ส. นัย ครูเห็นด้วย
มากมายเลย (๑๐๖)
- นักเรียนว่าการใช้เงินแบบออม ๑ ส่วนใช้ ๓ ส่วน ดีหรือเปล่า ครูอยากรู้ (๑๐๗)
- นักเรียนมีความเห็นยังไงกับการที่นักเรียนช่างกลตีกัน แค่มองหน้าแล้วไม่
สบอารมณ์ (๑๐๘)

จากตัวอย่างที่ (๑๐๖)-(๑๐๘) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการถามถึงเรื่องอื่นใน วัจนกรรมการดักเตือนเพื่อให้ผู้ฟังเห็นว่า การกระทำของผู้ฟังไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจ ทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อนและเกิดความสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น ซึ่ง ได้แก่ การถามความเห็นเรื่องการรณรงค์การสูบบุหรี่ของ ศ.ส.ส เพื่อให้นักศิษย์เห็นว่าการสูบบุหรี่ ทำให้เกิดผลร้ายหรืออันตรายในตัวอย่างที่ (๑๐๖) การถามความเห็นถึงเรื่องแนวทางการใช้จ่ายเงิน เพื่อให้นักศิษย์เห็นว่าการใช้เงินสุรุ่ยสุร่ายเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้องในตัวอย่างที่ (๑๐๗) และการถาม ความเห็นเกี่ยวกับกรณีนักเรียนอาชีวศึกษาขกพวกตีกันให้นักศิษย์เห็นว่าการก่อเรื่องทะเลาะ วิวาท เป็นสิ่งที่ไม่สมควรกระทำในตัวอย่างที่ (๑๐๘)

๒.๑.๑๒ การขอร้องให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้น

การขอร้องให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้น ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการขอร้องให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเคียดแค้น มักปรากฏการใช้คำว่า “ขอ” หรือ “ขอร้อง” และคำบอกมาลา “เดอะ” จากคำตอบที่เป็นการแสดงวัจนกรรมการดักเตือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๑๐๐ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๓.๖๕

ตัวอย่าง

- ครูขอเราเดอะนะ ขอให้เราเลิกทำตัวเป็นอันธพาลแบบนี้ อนาคตของเธอ เธอเป็นคนเลือกเอง คุ้มที่จะ... (๑๐๕)
- อย่าไปเล่นมันอีกเลขนะคะ มันไม่ดี ครูขอร้อง (๑๑๐)

จากตัวอย่างที่ (๑๐๕)-(๑๑๐) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการขอร้องให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเคียดแค้นในวัจนกรรมการดักเตือน โดยกลุ่มตัวอย่างขอร้องให้ผู้ฟังเลิกพฤติกรรมทะเลาะวิวาทยกพวกตีกัน ตัวอย่างที่ (๑๐๕) และการขอร้องให้ผู้ฟังเลิกเล่นการพนันในตัวอย่างที่ (๑๑๐)

นอกจากการใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงการขอร้องให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ที่มีการปรากฏใช้คำว่า “ขอ” หรือ “ขอร้อง” แล้ว ผู้พูดอาจใช้ถ้อยคำแสดงการขอร้อง โดยไม่ปรากฏการใช้คำว่า “ขอ” หรือ “ขอร้อง” เลยก็ได้ แต่ใช้คำว่า “อยากให้” ซึ่งแสดงความต้องการของผู้พูดแทน

ตัวอย่าง

- เล่นการพนันมันไม่ดีต่อทั้งตัวเธอ คุณพ่อคุณแม่ และที่โรงเรียน ครูอยากให้เราเลิกเล่นมันนะจ๊ะ (๑๑๑)

จากตัวอย่างที่ (๑๑๑) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงการขอร้องโดยไม่มีการปรากฏใช้คำว่า “ขอ” หรือ “ขอร้อง” แต่ปรากฏการใช้คำว่า “อยากให้” เพื่อแสดงความต้องการของผู้พูดแทน ในสถานการณ์ที่ผู้ฟังชอบหนีไปเล่นการพนันหลังเลิกเรียนเป็นประจำ

จากข้อมูลคำตอบยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างบางคนเลือกใช้กลวิธีการขอร้องให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้นร่วมกับกลวิธีการแสดงการถามภายในถ้อยคำเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในวัจนกรรมการคัดค้านอย่างละเอียดในหัวข้อต่อไป

ตัวอย่าง

- อย่างกินยาแบบนี้เลย ครูขอร้อง(เอ๋อชื่อ) ได้ไหม มันไม่ช่วยทำให้เธอลดความอ้วนได้หรอก ออกกำลังกายดีกว่า (๑๑๒)

จากตัวอย่างที่ (๑๑๒) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการขอร้องให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้นร่วมกับกลวิธีการแสดงการถามภายในถ้อยคำเดียวกันในสถานการณ์ที่ผู้ฟังกินยาลดความอ้วน โดยไม่ได้อยู่ในความควบคุมของแพทย์

๒.๑.๑๓ การแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจ

การแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจ เกี่ยวกับการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อนของผู้ฟัง เพื่อที่ผู้ฟังจะได้สำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น คำที่ปรากฏใช้ คือ “สงสัย” “งง” “ประหลาดใจ” “แปลกใจ” นอกจากนี้ยังปรากฏใช้คำอุทานแสดงความสงสัย เช่น “เอ๊ะ” เป็นต้น จากคำตอบที่เป็นการแสดงวัจนกรรมการคัดค้านของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๘๗ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๓.๒๑

ตัวอย่าง

- ครูสงสัยมากเลย รู้มั๊ยพอรู้ว่าเธอมาคาบอาจารย์(เอ๋อชื่อ)อาจารย์ประจำวิชา) เค้าสาขามากขนาดนี้ (๑๑๓)
- จริงหรอเนี่ยที่เธอกินยาลดความอ้วน ครูงงมากเมื่อรู้ว่าเธอกิน ยาลดความอ้วน ไม่ได้อยู่ในความควบคุมของหมออย่างเนี่ยะมันอันตรายนะ (๑๑๔)
- (เอ๋อชื่อ)อาจารย์เค้ามาบอกว่าเธอแต่งตัวผิกระเบียบ เชื่อมั๊ยครูแปลกใจมากจนกระทั่งครูมาเห็นเธอด้วยตาเองเนี่ย ถึงรู้ว่า... (๑๑๕)
- จริงหรือเปล่าที่อาจารย์(เอ๋อชื่อ)อาจารย์)เค้ามาบอกว่าเธอพูด...เอ๊ะ..ทำไม(เอ๋อชื่อ)ถึงพูดกับอาจารย์(เอ๋อชื่อ)อาจารย์)เค้าแบบนั้นล่ะคะ (๑๑๖)

จากตัวอย่างที่ (๑๑๓)-(๑๑๖) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจในวัจนกรรมการดักเคียน ซึ่งได้แก่ การแสดงความสงสัยที่ถูกศิษย์มาเรียนสาขบ่อยครั้ง ในตัวอย่างที่ (๑๑๓) การแสดงความสงสัยที่ถูกศิษย์กินขาดความฮ้วนในตัวอย่างที่ (๑๑๔) การแสดงความประหลาดใจที่ถูกศิษย์แต่งตัวต่อแหลมและผิกระเบียบในตัวอย่างที่ (๑๑๕) และการแสดงความประหลาดใจที่ถูกศิษย์พูดหรือแสดงกริยาไม่สุภาพกับอาจารย์ท่านอื่นในตัวอย่างที่ (๑๑๖)

๒.๑.๑๔ การแสดงความผิดหวังต่อการกระทำนั้น

การแสดงความผิดหวังต่อการกระทำนั้น ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงความผิดหวังต่อการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมของผู้ฟัง มักปรากฏคำว่า “ผิดหวัง” ในถ้อยคำ จากคำตอบที่เป็นการแสดงวัจนกรรมการดักเคียนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๗๔ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๓

ตัวอย่าง

- (เอ๋อชื่อ) ครูผิดหวังในตัวเรามาก เธอเรียนดีประพุดคิดิมาตลอด ๕ ปี แต่พอ ม. ๖ ทำไมเธอถึง... (๑๑๗)
- รู้มั้ครูผิดหวังกับหนูจริงๆ ครูไม่อยากเชื่อเลยว่าหนูจะโกหกผู้ปกครองมา... (๑๑๘)

จากตัวอย่างที่ (๑๑๗)-(๑๑๘) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงความผิดหวังต่อการกระทำของผู้ฟัง ซึ่งได้แก่ การแสดงความผิดหวังที่ถูกศิษย์ประพุดตัวไม่เหมาะสมกับเพื่อนเพศตรงข้ามในตัวอย่างที่ (๑๑๗) และการแสดงความผิดหวังที่ถูกศิษย์โกหกผู้ปกครองเพื่อไปเล่นการพนันในตัวอย่างที่ (๑๑๘)

นอกจากการใช้คำว่า “ผิดหวัง” ที่ปรากฏในกลวิธีนี้แล้ว จากข้อมูลคำตอบยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างอาจใช้คำว่า “เสียใจ” แสดงให้ผู้ฟังเห็นว่ากรกระทำของผู้ฟังไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเคือคร้อนและเกิดความสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น

ตัวอย่าง

- ครูเสียใจมากนะ ที่เธอโกหกพ่อแม่ไปทำแบบนั้น (๑๑๙)
- (เอ๋อชื่อ) ครูเสียใจมากที่รู้ว่าหนูหนีเรียนไปมีเรื่องกับนักเรียนโรงเรียนอื่น (๑๒๐)

จากตัวอย่างที่ (๑๑๕)-(๑๒๐) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงความผิดหวัง โดยใช้คำว่า “เสียใจ” ต่อการกระทำของผู้ฟัง ซึ่งได้แก่ การแสดงความผิดหวังที่ถูกศิษย์โกหก ผู้ปกครองว่าจะไปทำรายงานบ้านเพื่อนแต่หนีไปเล่นการพนันไปในตัวอย่างที่ (๑๑๕) และการแสดงความผิดหวังที่ถูกศิษย์ก่อเรื่องทะเลาะวิวาทและขกพวกตีกันในตัวอย่างที่ (๑๒๐)

๒.๑.๑๕ การใช้อ้อยค้ำนัยผกผัน

สำหรับการใช้อ้อยค้ำนัยผกผัน หรือ Verbal Irony ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยนิยามตามแนวทางของ Panpothong (1996) ว่าหมายถึง

๑. การพูดอย่างหนึ่งแต่หมายความตรงกันข้าม หรือการพูดสิ่งที่ผู้พูดเชื่อว่าเป็นเท็จ ตัวอย่างเช่น พูดว่า “ดี” แต่หมายความว่า “เลว” หรือก็คือผู้พูดไม่ได้เชื่อว่า “ดี” ตามที่ตนกล่าว ถ้อยค้ำนัยผกผันต่างจากถ้อยคำที่เป็นเท็จตรงที่ผู้พูดจะต้องการให้ผู้ฟังรู้ว่าตนต้องการหมายความตรงกันข้าม
๒. การแสดงวัจนกรรมต่างๆ โดยละเมิดเงื่อนไขความจริงใจ (Searle, 1969) ของวัจนกรรมประเภทนั้น ตัวอย่างเช่น การกล่าวขอบคุณในสถานการณ์ที่ผู้ฟังเพิ่งทำสิ่งที่เป็นผลร้ายต่อผู้พูดและผู้พูดไม่รู้สึกละเมิดขอบคุณต่อการกระทำนั้น หรือการขอร้องให้ผู้ฟังทำอย่างใดอย่างหนึ่งในบริบทที่ผู้พูดไม่ต้องการให้ทำเช่นนั้นจริง หรือต้องการให้ทำตรงกันข้าม เป็นต้น

จากคำตอบที่เป็นการแสดงวัจนกรรมการดักเตือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๗๐ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๒.๕๘

จากข้อมูลคำตอบพบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้อ้อยค้ำนัยผกผันเพื่อแสดงวัจนกรรมการดักเตือน ออกเป็น ๕ ลักษณะ คือ

๒.๑.๑๕.๑ ถ้อยค้ำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมต่างๆที่มีการละเมิดเงื่อนไขความจริงใจ

ถ้อยค้ำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมต่างๆที่มีการละเมิดกฏความจริงใจ ได้แก่ ถ้อยค้ำนัยผกผันที่ผู้พูดใช้รูปวัจนกรรมต่างๆโดยละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของวัจนกรรมประเภทนั้น (Panpothong, 1996) จากข้อมูลคำตอบสามารถแบ่งลักษณะออกได้ตามรูปวัจนกรรมที่ปรากฏดังนี้

ก. ถ้อยค้ำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการชม

ตามทฤษฎีวิัจจนกรรมของ Searle (1969) วิัจจนกรรมการชม คือ วิัจจนกรรมที่ผู้พูดต้องการแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าผู้พูดรู้สึกยกย่อง ชั้นชมสิ่งที่ผู้ฟังกระทำ โดยผู้พูดเชื่อว่าสิ่งที่ผู้ฟังกระทำ เป็นสิ่งที่ดี น่ายกย่องชมเชย

ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวิัจจนกรรมการชม จึงหมายถึง ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขความจริงใจของวิัจจนกรรมการชม กล่าวคือผู้พูดไม่ได้รู้สึกยกย่อง ชั้นชมสิ่งที่ผู้ฟังกระทำ แต่ต้องการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อแสดงการดักเตือน

ตัวอย่าง

- (เอ๋อชื่อ) แต่งตัวเช่กซี่จ้ง อาจารย์ฝ่ายปกครองต้องเห็นด้วยกับครูเน่ๆ (๑๒๑)
- เธอเนี่ยนะ มันเป็นเด็กที่ช่างประเสริฐที่สุดในโลก เป็นอภิชาติบุตรของพ่อแม่ (๑๒๒)
- น่ารักจริงๆ ดีมากทำให้ครูปลาบปลื้มได้ชะมันทุกเรื่อง (ทำเสียงประชด) (๑๒๓)

จากตัวอย่างที่ (๑๒๑)-(๑๒๓) ข้างต้น จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของวิัจจนกรรมการชม กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างใช้วิัจจนกรรมการชมในสิ่งที่ตนไม่รู้สึกยกย่องชั้นชม แต่กลับใช้วิัจจนกรรมการชมเพื่อแสดงการดักเตือนแทน ซึ่งได้แก่ การชมว่าลูกศิษย์ซึ่งเป็นผู้ฟังแต่งตัว “เช่กซี่” ทั้งที่ตัวเองไม่รู้สึกว่าการแต่งตัวดังกล่าวไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมเป็นสิ่งที่น่ายกย่อง (เงื่อนไขในแบบสอบถาม) ในตัวอย่างที่ (๑๒๑) การชมว่าลูกศิษย์ซึ่งเป็นผู้ฟังเป็นเด็กดี ทั้งที่ตัวเองไม่รู้สึกว่าการก่อเรื่องทะเลาะวิวาทดังกล่าวเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม (เงื่อนไขในแบบสอบถาม) ในตัวอย่างที่ (๑๒๒) และการชมว่าลูกศิษย์เป็นคน “น่ารัก” ทั้งที่ตัวเองไม่รู้สึกว่าการพูดไม่สุภาพดังกล่าวเป็นเรื่องที่น่ายกย่อง (เงื่อนไขในแบบสอบถาม) ในตัวอย่างที่ (๑๒๓)

ข. ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวิัจจนกรรมการขอบคุณ

ตามทฤษฎีวิัจจนกรรมของ Searle (1969) วิัจจนกรรมการขอบคุณ คือ วิัจจนกรรมที่ผู้พูดต้องการแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าผู้พูดรู้สึกขอบคุณในสิ่งที่ผู้ฟังกระทำ โดยผู้พูดเชื่อว่าสิ่งที่ผู้ฟังกระทำ เป็นผลดีต่อผู้พูด

ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวิัจจนกรรมการขอบคุณ จึงหมายถึง ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขความจริงใจของวิัจจนกรรมการขอบคุณ กล่าวคือผู้พูดไม่ได้รู้สึกขอบคุณในสิ่งที่ผู้ฟังกระทำ แต่ต้องการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อแสดงการดักเตือน

ตัวอย่าง

- ครูต้องขอบคุณเรามากๆนะ ที่มีเรื่องให้ครูปวดหัวได้ทุกวัน (๑๒๔)
- (เอ๋อซื่อ) ขอบใจเราด้วย ที่ทำให้อาจารย์ใหญ่ตำหนิครูว่าไม่ดูแลลูกศิษย์เรื่องการพนัน (๑๒๕)

จากตัวอย่างที่ (๑๒๔)-(๑๒๕) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของ วจนกรรมการขอบคุณ กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างใช้วจนกรรมการขอบคุณในสิ่งที่ไม่ได้รู้สึกอยาก ขอบคุณ แต่กลับใช้วจนกรรมการขอบคุณเพื่อแสดงการดักเตือนแทน ซึ่งได้แก่ การขอบคุณลูกศิษย์ ทั้งที่ตัวเองไม่รู้สึกอยากขอบคุณที่ผู้ฟังแต่งตัวไม่เรียบร้อยและทำให้มีเรื่องปวดหัวได้ทุกวัน (เงื่อนไขในแบบสอบถาม) ในตัวอย่างที่ (๑๒๔) และการขอบคุณ ทั้งที่ตัวเองไม่รู้สึกอยากขอบคุณ ที่ผู้ฟังทำให้กลุ่มตัวอย่างถูกอาจารย์ใหญ่ตำหนิว่าไม่ดูแลนักเรียนในปกครอง (เงื่อนไขใน แบบสอบถาม) ในตัวอย่างที่ (๑๒๕)

ก. ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวจนกรรมการแนะนำ

ตามทฤษฎีวจนกรรมของ Searle (1969) วจนกรรมการแนะนำ คือ วจนกรรมที่ผู้ พุคมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ฟังสนใจกระทำตามสิ่งที่ผู้พูดแนะนำ โดยผู้พูดเชื่อว่าการกระทำนั้นเป็น ประโยชน์ต่อผู้ฟัง และถ้าหากผู้พูดไม่แนะนำ ผู้ฟังก็คงจะไม่กระทำสิ่งนั้นจึงได้กล่าววจนกรรมการ แนะนำ

ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวจนกรรมการแนะนำ จึงหมายถึง ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตาม เงื่อนไขความจริงใจของวจนกรรมการแนะนำ กล่าวคือผู้พูดไม่ได้ต้องการให้ผู้ฟังกระทำตามสิ่งที่ผู้ พุคแนะนำ แต่ต้องการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อแสดงการดักเตือน

ตัวอย่าง

- เอาเป็นว่าครูแนะนำให้เธอสูบวันละ ๑๐ ซองคิมบี้ (๑๒๖)
- มาสาบอีกแล้ว ครูแนะนำให้เธอมาเย็นเดยนะจ๊ะ (๑๒๗)

จากตัวอย่างที่ (๑๒๖)-(๑๒๗) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างละเมิดเงื่อนไขความจริงใจ ของวจนกรรมการแนะนำ กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างใช้วจนกรรมการแนะนำโดยไม่ต้องการให้ผู้ฟังกระทำ ตามสิ่งที่ตนเสนอ แต่กลับใช้วจนกรรมการแนะนำเพื่อแสดงการดักเตือนแทน ซึ่งได้แก่ การ แนะนำลูกศิษย์ซึ่งเป็นผู้ฟังให้สูบบุหรี่มากกว่าเดิม ทั้งที่ตัวเองไม่ได้ต้องการให้ผู้ฟังกระทำเช่นนั้น (เงื่อนไขในแบบสอบถาม) ในตัวอย่างที่ (๑๒๖) และการแนะนำลูกศิษย์ซึ่งเป็นผู้ฟังให้มาเรียน

ตอนเห็นขณะที่คนอื่นกลับบ้านไปแล้ว ทั้งที่ตัวเองไม่ได้ต้องการให้ผู้ฟังกระทำเช่นนั้น (เงื่อนไขในแบบสอบถาม) ในตัวอย่างที่ (๑๒๗)

ง. ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการอนุญาต

ตามทฤษฎีวัจนกรรมของ Scarle (1969) วัจนกรรมการอนุญาต คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดยินยอมให้ผู้ฟังใช้หรือกระทำบางสิ่งบางอย่างในสิ่งที่ผู้พูดเสนอหรือขอร้อง โดยผู้พูดเชื่อว่าหากผู้พูดไม่อนุญาตผู้ฟัง ผู้ฟังก็จะไม่สามารถกระทำสิ่งนั้นได้

ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการอนุญาต จึงหมายถึง ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขความจริงใจของวัจนกรรมการอนุญาต กล่าวคือผู้พูดไม่ได้ยินยอมให้ผู้ฟังใช้หรือกระทำบางสิ่งบางอย่างในสิ่งที่ผู้พูดเสนอหรือขอร้อง แต่ต้องการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อแสดงการตักเตือน

ตัวอย่าง

- (เอ๋อชื่อ)เอาเป็นว่ากรุณาอย่าให้เธอมาสายได้ตามสบายเลยแล้วกัน ในเมื่อเธอโตแล้ว
แต่เธอยัง... (๑๒๘)
- เอาเลข ต่อไปนี่กรุณาอย่าเรอสูบบุหรี่ในห้องเลยก็ได้ เราชอบมีขี้ล่ะ (๑๒๙)

จากตัวอย่างที่ (๑๒๘)-(๑๒๙) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของวัจนกรรมการอนุญาต กล่าวคือผู้พูดใช้วัจนกรรมการอนุญาต ทั้งที่ไม่ได้มีความยินยอมให้ผู้ฟังกระทำบางสิ่งบางอย่างในสิ่งที่ผู้ฟังเสนอหรือขอร้อง แต่กลับใช้วัจนกรรมการอนุญาตเพื่อแสดงการตักเตือนแทน ซึ่งได้แก่ การอนุญาตให้ลูกศิษย์ซึ่งเป็นผู้ฟังมาเรียนสายได้ตามสบายใจ ทั้งที่ตัวเองไม่ได้ยินยอมเช่นนั้น (เงื่อนไขในแบบสอบถาม) ในตัวอย่างที่ (๑๒๘) และการอนุญาตลูกศิษย์ซึ่งเป็นผู้ฟังให้สูบบุหรี่ในห้องเรียนได้ ทั้งที่ตัวเองไม่ได้มีความยินยอมดังกล่าว (เงื่อนไขในแบบสอบถาม) ในตัวอย่างที่ (๑๒๙)

๒.๑.๑๕.๒ ถ้อยคำนัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปได้

ถ้อยคำนัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปได้ ได้แก่ ถ้อยคำนัยผกผันที่ผู้พูดกล่าวในสิ่งที่เกินจริงหรือเป็นไปได้ และผู้ฟังสามารถตีความได้ว่าผู้พูดมิได้หมายความว่าตามนั้น

(Panpothong , 1996)

ตัวอย่าง

- กินขาดความอ้วน เคี้ยวหอมมาก **บินได้ไม่รู้ด้วย** (๑๓๐)
- กินแต่ยาแบบเนี่ยะ ระวังหอมจนลมพัดปลิวออกนอกโรงเรียนหรอก (๑๓๑)

จากตัวอย่างที่ (๑๓๐)-(๑๓๑) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างกล่าวด้วยคำนำผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปได้เพื่อแสดงการคัดค้าน ซึ่งได้แก่ การบอกว่าหากผู้ฟังกินขาดความอ้วน โดยไม่ได้อยู่ในความควบคุมของแพทย์จนมีรูปร่างหอมมากจะทำให้ผู้ฟังมีความสามารถในการบิน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างไม่ได้เชื่อว่าความสามารถดังกล่าวเกิดขึ้นได้จริง แต่ใช้ถ้อยคำนำผกผันลักษณะนี้เพื่อแสดงการคัดค้านในตัวอย่างที่ (๑๓๐) และ การบอกว่าหากผู้ฟังกินขาดความอ้วน โดยไม่ได้ อยู่ในความควบคุมของแพทย์จนมีรูปร่างหอมมากจะทำให้ผู้ฟังปลิวออกไปนอกโรงเรียน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างไม่ได้เชื่อว่าเหตุการณ์ดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้จริง แต่ใช้ถ้อยคำนำผกผันลักษณะนี้เพื่อแสดงการคัดค้านในตัวอย่างที่ (๑๓๑)

๒.๑.๑๕.๓ ถ้อยคำนำผกผันแบบนำถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกัน

ถ้อยคำนำผกผันแบบนำถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกันได้แก่ ถ้อยคำนำผกผันที่ผู้พูดนำถ้อยคำ ๒ ถ้อยคำที่สื่อความหมายขัดแย้งกันและมีถ้อยคำใดถ้อยคำหนึ่งสื่อความหมายตรงกันข้ามกับรูปมาไว้ด้วยกัน เพื่อเน้นความหมายตรงกันข้าม โดยผู้ฟังสามารถทราบว่ถ้อยคำนั้นเป็นถ้อยคำนำผกผัน(Panpothong , 1996)

ตัวอย่าง

- เธอแต่งตัวผิระเบียบแบบนี้ เคี้ยวอาจารย์(เอ่ยชื่ออาจารย์ฝ่ายปกครอง)ก็ชมเอาห rokok (๑๓๒)
- (เอ่ยชื่อ) หนูมาเรียนสายบ่อยมากนะจะ ระวังจะไค้คะแนนวิชา...เต็มละเทอมนี้ (๑๓๓)

จากตัวอย่างที่ (๑๓๒)-(๑๓๓) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างกล่าวด้วยคำนำผกผันแบบนำถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกัน เพื่อแสดงการคัดค้าน ซึ่งได้แก่ การใช้ถ้อยคำเพื่อให้ผู้ฟังระวังอาจารย์ฝ่ายปกครองชมเชยเนื่องจากผู้พูดแต่งตัวผิระเบียบในตัวอย่างที่ (๑๓๒) ทั้งนี้การที่กลุ่มตัวอย่างกล่าวด้วยคำว่าลูกศิษย์จะได้รับคำชมจากอาจารย์ฝ่ายปกครองเป็นถ้อยคำที่เมื่อพิจารณาแล้วขัดแย้งกับถ้อยคำข้างหน้านั้นคือ การที่ลูกศิษย์แต่งตัวผิระเบียบ จึงอาจตีความได้ว่าถ้อยคำที่กล่าวว่าลูกศิษย์จะได้รับคำชมจากอาจารย์ฝ่ายปกครองมีความหมายตรงข้ามกับรูป และ การใช้ถ้อยคำเพื่อให้ผู้ฟังระวังไค้คะแนนเต็ม เนื่องจากผู้ฟังมาเรียนสายวิชานั้นสายเป็นประจำในตัวอย่างที่ (๑๓๓) ทั้งนี้การที่กลุ่มตัวอย่างกล่าวด้วยคำว่าลูกศิษย์จะไค้คะแนนวิชาดังกล่าวเต็มเป็นถ้อยคำที่

เมื่อพิจารณาแล้วขัดแย้งกับด้อยคำข้างหน้านั้นคือ การที่ลูกศิษย์มาเข้าเรียนสายเป็นประจำ จึงอาจตีความได้ว่าด้อยคำที่กล่าวว่าการลูกศิษย์จะได้คะแนนเต็มมีความหมายตรงข้ามกับรูป

๒.๑.๑๕.๔ ด้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม

ด้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม ได้แก่ ด้อยคำนัยผกผันที่ผู้พูดใช้คำหรือด้อยคำที่แสดงถึงสถานภาพของผู้ฟังซึ่งไม่ได้อยู่ในสถานภาพเช่นนั้น และใช้ความขัดกันระหว่างระดับภาษากับสถานภาพเพื่อเน้นความหมายบางอย่าง (Panpothong, 1996)

ตัวอย่าง

- นีมัน ๑๑ โมงแล้วนะ ทำไมเพิ่งเสด็จละจะ ชันสอนไปเกือบชั่วโมงแล้ว (๑๓๔)
- แต่งตัวอย่างนี้ได้ไง แต่งตัวยังกะจะไปประพาสคันที่ไหน (๑๓๕)
- ทำไมถึงฟังมาละคุณหญิง น่าจะมาเป็นเลย (๑๓๖)

จากตัวอย่างที่ (๑๓๔)-(๑๓๖) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างกล่าวด้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม ซึ่งได้แก่ การใช้คำว่า “เสด็จ” ในตัวอย่างที่ (๑๓๔) คำว่า “เสด็จ” โดยทั่วไปเป็นราชาศัพท์ใช้กับพระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์ หมายถึง “ไป,มา” (คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ “ราชาศัพท์”, ๒๕๓๗ : ๖๔) แต่ในที่นี้กลุ่มตัวอย่างไม่ได้ใช้คำ “เสด็จ” สำหรับเป็นราชาศัพท์ แต่ใช้เพื่อประชดประชันผู้ฟังให้สำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการมาเรียนสาย การใช้คำว่า “ประพาสคัน” ในตัวอย่างที่ (๑๓๕) คำว่า “ประพาสคัน” โดยทั่วไปเป็นราชาศัพท์ใช้กับพระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์ หมายถึง “ท่องเที่ยว” (คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ “ราชาศัพท์”, ๒๕๓๗ : ๕๘) แต่ในที่นี้กลุ่มตัวอย่างไม่ได้ใช้คำ “ประพาสคัน” สำหรับเป็นราชาศัพท์ แต่ใช้เพื่อประชดประชันผู้ฟังให้สำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการแต่งกายไม่เรียบร้อย และการใช้คำว่า “คุณหญิง” ในตัวอย่างที่ (๑๓๖) คำว่า “คุณหญิง” โดยทั่วไปเป็นคำเรียกสตรีซึ่งได้รับเครื่องอิสริยาภรณ์ชั้นโทขึ้นไป(คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ “ราชาศัพท์”, ๒๕๓๗ : ๒๑) แต่ในที่นี้กลุ่มตัวอย่างไม่ได้ใช้คำเรียกดังกล่าวเพื่อเรียกบุคคลที่มีสถานภาพนั้นจริงๆ แต่ใช้เพื่อประชดประชันผู้ฟังให้สำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการมาเรียนสาย

๒.๑.๑๕.๕ ด้อยคำนัยผกผันแบบเสียดสีท่อน

ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อน หรือ Echoic irony ได้แก่ ถ้อยคำนัยผกผันที่ผู้พูดนำถ้อยคำที่ผู้อื่นได้กล่าว หรือผู้พูดคิดว่าผู้ฟังคิดหรือกล่าวเช่นนั้นกับตนมากล่าวอีกครั้งหนึ่ง (Sperber and Wilson, 1992 อ้างถึงใน Panpothong, 1996)

ตัวอย่าง

- ไซอิฐครุณะมันพวกจู้จี้ขี้บ่น เข้มงวดไม่เข้าเรื่อง แต่ที่ครุพูดเนี่ยเพราะอยากให้เราเลิกมันนะ (๑๓๗)
- ครูไหวใจร้ายอย่างครู เดือนเธอก็คงไม่หลาบจำห rokok อย่างนี้ครูต้องส่งเธอไป... (๑๓๘)

จากตัวอย่างที่ (๑๓๗)-(๑๓๘) ข้างต้น จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อน ซึ่งได้แก่ การบอกว่าตนเป็นคนจู้จี้ขี้บ่น โดยถ้อยคำดังกล่าวเป็นถ้อยคำที่ถูกศิษย์เคยครหาคนไว้ว่าเป็นเช่นนั้น ในตัวอย่างที่ (๑๓๗) และ การบอกว่าตนเป็น “ครูไหวใจร้าย” ตามที่ถูกศิษย์ตั้งสมญานาม ในตัวอย่างที่ (๑๓๘) เพื่อแสดงการตักเตือน

๒.๑.๑๖ การโทษสิ่งอื่นหรือผู้อื่น

การโทษสิ่งอื่นหรือผู้อื่น ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการโทษสิ่งอื่นหรือผู้อื่น ว่ามีส่วนร่วมทำให้ผู้ฟังกระทำสิ่งไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม เพื่อที่ผู้ฟังจะได้สำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น จากคำตอบที่เป็นการแสดงวัจนกรรมการตักเตือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๖๑ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๒.๒๕

ตัวอย่าง

- โ๊ยัย...แพชั่นเดี่ยวนี่ทำให้เธอแต่งตัวเพี้ยนไปเลย (๑๓๕)
- ไอ้เจ้าของบ่อนนี่ก็แปลกให้เข้าได้แม้กระทั่งเด็ก เธอเลยพลอยติดกับดักพวกมารมนุษย์ไปอีกคน (๑๔๐)
- รัฐบาลเดี่ยวนี่ก็ไม่รู้จักปราบพวกนักเลงอันธพาลให้หมดสิ้นซากซักที เธอเลยต้องพลอยโดนหางเลขไปด้วย (๑๔๑)

จากตัวอย่างที่ (๑๓๕)-(๑๔๑) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงการโทษสิ่งอื่นหรือผู้อื่นว่ามีส่วนร่วมทำให้ผู้ฟังกระทำสิ่งไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมในวัจนกรรมการตักเตือน ซึ่งได้แก่ การโทษว่าแพชั่นสมัยใหม่ทำให้ลูกศิษย์แต่งตัวไม่เหมาะสมในสถานการณ์ที่ถูกศิษย์แต่งตัวต่อแหลมในตัวอย่างที่ (๑๓๕) การโทษว่าเจ้าของบ่อนการพนันทำให้ลูกศิษย์ติดการพนันใน

ตัวอย่างที่ (๑๔๐) และ การโทษว่าการที่รัฐบาลไม่ปราบปรามพวกนักเรียนที่ก่อการทะเลาะวิวาทอย่างจริงจังทำให้ลูกศิษย์ต้องคบเพื่อนไม่ดีและมีเรื่องไปด้วยในตัวอย่างที่ (๑๔๑)

๒.๑.๑๗ การใช้สำนวน

ผู้วิจัยให้คำจำกัดความของสำนวนตามศิริพร ภักดีผาสุข (๒๕๔๗) ว่าหมายถึง การที่ผู้พูดใช้คำหรือถ้อยคำในความหมายแตกต่างจากที่ใช้ปกติ ความหมายที่แตกต่างนั้นเป็นไปในลักษณะเปรียบเทียบ และใช้กันแพร่หลายจนผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ทันที จากคำตอบที่เป็นการแสดงวจนกรรมการดัดเตือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๕๕ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๒.๑๘

ในการตัดสินถ้อยคำว่าเป็นสำนวนหรือไม่ ผู้วิจัยตรวจสอบจากเอกสารอ้างอิงดังต่อไปนี้

๑. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๓๘
๒. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๔๖
๓. สำนวนไทย ของ กาญจนานันท์ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๑๕
๔. ภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (แก้ไขเพิ่มเติม) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๔๕
๕. สำนวนไทยที่มาจากวรรณคดี ของ ศาสตราจารย์ดร. ศักดิ์ศรี เข้มนัคดา ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๔
๖. วิทยานิพนธ์เรื่องถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในภาษาไทยของ จิราภรณ์ ภัทราภาณุภัทร (๒๕๒๑)

หากข้อมูลใดไม่ปรากฏในเอกสารทั้ง ๖ เล่มนี้ ผู้วิจัยจะขียนิยามที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ข้างต้นในการตัดสินข้อมูลนั้นๆ

ตัวอย่าง

- เธอรู้มั๊ยว่า เธอกำลังทำเหมือนไก่ได้พลอย มีโอกาสในการเรียนแล้วยังไม่ตั้งใจเรียน มัวแต่ไปมีเรื่องอยู่นั้นแหละ (๑๔๒)
- เธอเนี่ยมันไม่สร้างชื่อให้โรงเรียนแล้ว ยังทำตัวเป็นคนไม่ดีอีก มีอไม่พาย

เอาเท้าราน้ำจริงๆ

(๑๔๓)

- เกรงใจอาจารย์เค้าบ้างสิคะ มาสายบ่อยจัง อาจารย์เค้าไม่ใช่พระอิฐพระปูนนะที่
ไม่รู้สึกอะไรที่เธอทำแบบนั้น

(๑๔๔)

จากตัวอย่างที่ (๑๔๒)-(๑๔๔) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้สำนวนในวัจนกรรม การดักเตือน ซึ่งได้แก่ การใช้สำนวน “โก๋ได้พลอย” โดยหมายถึง “บุคคลที่ไม่รู้จักคุณค่าของสิ่งที่คนมีอยู่” ในตัวอย่างที่ (๑๔๒) การใช้สำนวน “มือไม่พายเอาเท้าราน้ำ” โดยหมายถึง “ไม่ให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนแต่กลับทำลายหรือโต้แย้ง” ในตัวอย่างที่ (๑๔๓) และ การใช้สำนวน “พระอิฐพระปูน” โดยหมายถึง “บุคคลที่ไม่มีอารมณ์หรือความรู้สึก” ในตัวอย่างที่ (๑๔๔)

นอกจากการใช้สำนวนดังกล่าวข้างต้นแล้ว จากข้อมูลคำตอบยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างบางคนเลือกใช้สำนวนที่มีความหมายในแง่ของการเป็นคติสอนใจ หรือ “สุภาษิต” ด้วย

ตัวอย่าง

- หนูเอ๊ย โบราณเค้าก็บอกแล้วบอกอีกว่า รักดีนะมันหามจั่ว รักชั่วนะ

มันหามเสา หนูก็ยังทำตัวแบบนี้อีก อยากหามเสามากหรือ ings

(๑๔๕)

- บอกเค้าว่า “จำไว้ละ คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล” (๑๔๖)

จากตัวอย่างที่ (๑๔๕)-(๑๔๖) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้สำนวนที่มีลักษณะเป็นสุภาษิตในวัจนกรรมการดักเตือน ซึ่งได้แก่ การใช้สุภาษิต “รักดีหามจั่ว รักชั่วหามเสา” โดยหมายถึง “หากประพฤติดีก็จะได้สิ่งดีหรือทำงานสบาย แต่ถ้าประพฤติไม่ดีก็จะได้ในสิ่งที่ไม่ดีหรือทำงานที่ลำบาก” ในตัวอย่างที่ (๑๔๕) และ การใช้สุภาษิต “คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล” โดยหมายถึง “คบคนไม่ดีก็จะพากันไปในทางที่เสื่อมเสีย แต่หากคนที่ดี ก็จะพากันไปในทางที่เจริญ” ในตัวอย่างที่ (๑๔๖)

๒.๑.๑๘ การใช้อุปลักษณ์

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยนิยามคำว่า “อุปลักษณ์” ตาม ัญพร พานโพธิ์ทอง (๒๕๔๒) โดยหมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการเปรียบเทียบของสองสิ่ง สิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบอีกสิ่งหนึ่งเป็นแบบเปรียบเทียบ และทั้งสองต้องเป็นสมาชิกจากต่างกลุ่มกัน จากคำตอบที่เป็น

การแสดงวัจนกรรมการดักเตือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๕๘ ครั้ง คิดเป็น ร้อยละ ๒.๑๔

ตัวอย่าง

- หนูจำ ผู้หญิงเราก็ก่อนเหมือนพระนะ วันใดวันหนึ่งพระมีคำหยาบแล้ว
คำของมันจะหมดทันทีเลย ครูอยากบอกหนูแค่นี้แหละ (๑๔๗)
- ความรักของวัยรุ่นนะมันเหมือนจุดเทียนกลางสายฝน จุดให้ตายก็ไม่มียันคิด
เหมือนความรักที่ไม่มีวันเป็นไปได้ออก เชื้อครูเหอะ (หลังจากนั้นก็
ยกตัวอย่างรุ่นพี่ๆที่เป็นแฟนกันตั้งแต่สมัยเรียนแต่สุดท้ายก็เลิก) (๑๔๘)
- พ่อแม่ส่งให้มาเรียนแต่ไม่ตั้งใจ อย่าอย่าไม่ฉลาดป็นวัวโถนาหรือใจ (ทำเสียงขลุ่ย)
(๑๔๙)

จากตัวอย่างที่ (๑๔๗)-(๑๔๙) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้อุปลักษณ์เพื่อให้ผู้ฟัง ตีความว่าการกระทำของผู้ฟังไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือ ความเดือดร้อนและเกิดความสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำ ซึ่งได้แก่ การเปรียบเทียบลูกศิษย์ที่ เป็นผู้หญิง(สิ่งที่ถูกเปรียบ)กับเพชร(แบบเปรียบเทียบ)ในแง่ที่ว่าผลจากการเปลี่ยงปล้ำของผู้หญิงเหมือน เพชรที่มีรอยคำหยาบในตัวอย่างที่ (๑๔๗) การเปรียบเทียบความรักของลูกศิษย์(สิ่งที่ถูกเปรียบ)กับ เทียนที่ถูกจุดกลางสายฝน(แบบเปรียบเทียบ)ในแง่ที่ว่าความรักในวัยรุ่นจะไม่สมหวังเหมือนการจุด เทียนในสภาพแวดล้อมที่ฝนตกซึ่งไม่มีวันที่จะจุดไฟเทียนคิดในตัวอย่างที่ (๑๔๘) และ การ เปรียบเทียบการไม่มีความรู้ของลูกศิษย์(สิ่งที่ถูกเปรียบ)กับวัวที่ใช้สำหรับโถนา(แบบเปรียบเทียบ)ในแง่ ที่ว่าคนที่ไม่มีความรู้เนื่องจากไม่ตั้งใจเรียนอย่างลูกศิษย์จะมีลักษณะเหมือนวัวที่ได้แต่โถนาซึ่งเป็น งานที่ใช้เพียงแต่กำลังเท่านั้น ไม่ได้ใช้สมองหรือความคิดแต่อย่างใดในตัวอย่างที่ (๑๔๙)

จากการศึกษาคำตอบของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้อุปลักษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มักจะเลือกใช้อุปลักษณ์ที่มีแบบเปรียบเทียบเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เข้าใจง่าย และสิ่งนั้นผู้ฟังสามารถรับรู้ หรือเข้าใจได้ทันที เช่น การเปรียบ “ความรักในช่วงวัยรุ่น” (สิ่งที่ถูกเปรียบ) กับ “การจุดเทียน ท่ามกลางสายฝน” (แบบเปรียบเทียบ) เป็นต้น

๒.๑.๑๘ การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจ

การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ ถ้อยคำแสดงความรู้สึกในเชิงลบว่าผู้พูดไม่พึงพอใจพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรือ

อาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อนของผู้ฟัง จากคำตอบที่เป็นการแสดงวจนกรรมการ
 ดักเตือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๕๐ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๑.๘๔

ตัวอย่าง

- เด็กแวรจริงๆ อยากดาบรีโง อยู่คึๆไม่ชอบไข่มบี้ (๑๕๐)
- เธอเนี่ยเป็นคนใช้ไม่ได้เลยนะ แม่ทั้งเรื่องระเบียบวินัย แม่ทั้งเรื่องมารยาท (๑๕๑)
- โด๊กโด้แล้วนะเธอ แต่ยังทำตัวเลวอีก (๑๕๒)

จากตัวอย่างที่ (๑๕๐)-(๑๕๒) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงความ
 ไม่พอใจ ดังจะเห็นได้จากถ้อยคำที่ปรากฏคำว่า “เด็กแวร” ในตัวอย่างที่ (๑๕๐) “ใช้ไม่ได้” “แม่”
 ในตัวอย่างที่ (๑๕๑) และ “เลว” ในตัวอย่างที่ (๑๕๒) ซึ่งคำที่ปรากฏเหล่านี้ล้วนเป็นคำที่แสดงการ
 คำหาผู้ฟังว่ามีพฤติกรรมหรือการกระทำในเชิงลบทั้งสิ้น (วิสันต์ สุขวิสิทธิ์, ๒๕๔๗)

๒.๑.๒๐ การแสดงความไม่เห็นด้วยกับการกระทำนั้น

การแสดงความไม่เห็นด้วยกับการกระทำนั้น ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้
 ถ้อยคำแสดงความไม่เห็นด้วยกับการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมของผู้ฟัง การแสดงความ
 ไม่เห็นด้วยกับการกระทำนั้นต่างจากการใช้ถ้อยคำแสดงความเห็นในแง่ที่การใช้ถ้อยคำแสดง
 ความเห็นเป็นการใช้ถ้อยคำเพื่อให้ผู้ฟังรู้ว่าสิ่งที่ผู้พูดกล่าวเป็นความคิดเห็นของผู้พูดเท่านั้น แต่
 ขณะที่การแสดงความไม่เห็นด้วยกับการกระทำนั้นเป็นการใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าผู้พูด
 ไม่เห็นด้วยกับการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมของผู้ฟัง จากคำตอบที่เป็นการแสดงวจนกรรม
 การดักเตือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๔๐ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๑.๔๗

ตัวอย่าง

- หนูพูดกับอาจารย์...จริงหรือเปล่า ครูไม่เห็นด้วยกับหนูเลยนะคะ (๑๕๓)
- ครูไม่เห็นด้วยกับหนูที่หนูใช้เงินเปลืองจนไม่มีเงินลงทะเลเบียน (๑๕๔)
- รู้มั๊ยว่าครูไม่เห็นด้วยเลย ไอการที่หนูแต่งตัวผิกระเบียบและก็ดูไม่ดีแบบนี้
 เขาเป็นว่า ... (๑๕๕)

จากตัวอย่างที่ (๑๕๓)-(๑๕๕) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงความไม่เห็น
 ด้วยต่อการกระทำของผู้ฟังในวจนกรรมการดักเตือน ซึ่งได้แก่ การแสดงความไม่เห็นด้วยที่ถูกศิษย์
 พูดยาไม่สุภาพกับอาจารย์ท่านอื่นในตัวอย่างที่ (๑๕๓) การแสดงความไม่เห็นด้วยที่ถูกศิษย์ใช้เงิน

พุ่มเพื่อขงนไม่มีเงินลงทะเบียนเรียนในตัวอย่างที่ (๑๕๔) และการแสดงความไม่เห็นด้วยที่ลูกศิษย์
แต่งตัวล้อแหลมและผิระเบียบของโรงเรียนในตัวอย่างที่ (๑๕๕)

๒.๑.๒๑ การแสดงว่าไม่ชอบการกระทำนั้น

การแสดงว่าไม่ชอบการกระทำนั้น ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำ
แสดงว่าไม่ชอบการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมของผู้ฟัง จากคำตอบที่เป็นการแสดง
วจนกรรมการดักเตือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๓๑ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๔

ตัวอย่าง

- เธอมาสายแบบนี้ ครูไม่ชอบเลย ครูว่าครูบอกเธอครั้งนี้เป็นครั้งที่...แล้ว (๑๕๖)
- ครูไม่ชอบคนไม่รู้จักหน้าที่นะ ว่ามีหน้าที่เรียนแต่ไม่เรียน พ่อแม่อุตสาห... (๑๕๗)
- ครูไม่ชอบให้หนูพูดไม่เพราะแบบนี้เลย ปกติหนูเป็นคนพูดเพราะออก (๑๕๘)

จากตัวอย่างที่ (๑๕๖)-(๑๕๘) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงว่าไม่ชอบ
การกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ของผู้ฟัง ซึ่งได้แก่ การแสดงว่าไม่ชอบที่ลูกศิษย์มาเรียน
สายเป็นประจำในตัวอย่างที่ (๑๕๖) การแสดงว่าไม่ชอบที่ลูกศิษย์มีเรื่องยกพวกตีกับนักเรียน
โรงเรียนอื่นในตัวอย่างที่ (๑๕๗) และการแสดงว่าไม่ชอบการกระทำที่ลูกศิษย์พูดจาไม่สุภาพกับ
อาจารย์ท่านอื่นในตัวอย่างที่ (๑๕๘)

๒.๑.๒๒ การแสดงการชม

การแสดงการชม ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการชมเชยผู้ฟังถึง
บางสิ่งบางอย่างก่อนแล้วจึงบอกถึงความไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมของการกระทำดังกล่าว มักจะ
ปรากฏคำเชื่อม “แต่...” เพื่อแสดงความขัดแย้งเสมอ จากคำตอบที่เป็นการแสดงวจนกรรมการ
ดักเตือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๓๐ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๐

ตัวอย่าง

- (เอ่ยชื่อ) เธอเป็นคนหุนหันนะ แต่การที่เธอกินขาดแบบนี้ ครูว่ามันจะทำให้เธอแย่ได้ (๑๕๙)
- เรานะเป็นคนเรียนดี ได้เกรดก็โอ.เค. แต่ชอบเข้าเรียนไม่ตรงเวลา เลิกได้มัย (๑๖๐)

- เธอจะเป็นเด็กที่ใช้ได้นะ แต่ทำไมถึงคบเพื่อนักเลงพวกนั้นล่ะ บอกครูหน่อย (๑๖๑)

จากตัวอย่างที่ (๑๕๕)-(๑๖๑) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงการชมในวัจนกรรมการตักเตือน ซึ่งได้แก่ การชมผู้ฟังว่าเป็นคนหุนหันดีแล้วจึงบอกถึงอันตรายของการกินยาลดความฮ้วนในตัวอย่างที่ (๑๕๕) การชมผู้ฟังว่าเป็นคนเรียนหนังสือดีแล้วจึงบอกข้อเสียของผู้ฟังว่าเป็นคนไม่ตรงเวลาในตัวอย่างที่ (๑๖๐) และการชมผู้ฟังว่าเป็นเด็กประพฤติดีแต่ชอบคบเพื่อนที่เป็นนักเลงอันธพาลในตัวอย่างที่ (๑๖๑)

๒.๑.๒๓ การให้โอกาสเล็กหรือแก้ไขการกระทำเดิม

การให้โอกาสเล็กหรือแก้ไขการกระทำเดิม ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการให้โอกาสผู้ฟังเล็กหรือแก้ไขพฤติกรรมเดิมที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม เพื่อที่ผู้ฟังจะได้สำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น มักปรากฏร่วมกับกลวิธีการใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขภายในถ้อยคำเดียวกัน จากคำตอบที่เป็นการแสดงวัจนกรรมการตักเตือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๑๒ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๔

ตัวอย่าง

- นี่ เธอมาสายอย่างนี้กี่ครั้งแล้ว คราวนี้ครูจะให้โอกาสเราแก้ตัวอีกซักครั้งนะ มิฉะนั้นครูจะ... (๑๖๒)
- ครูไม่อยากจะเห็นเธอเสียนาคศด้วยการถูกไล่ออก เพราะฉะนั้นครูจะให้โอกาสเราอีกเป็นครั้งสุดท้ายเล็กยุ่งกับพวกออบมุขพวกนั้น ไม่อย่างนั้น... (๑๖๓)
- ครูจะให้เราแก้ตัวเรื่องการคบเพื่อนผู้ชายอีกซักครั้ง ถ้าเธอไม่เชื่อ แล้วจะว่าครูใจร้ายไม่ได้นะ (๑๖๔)

จากตัวอย่างที่ (๑๖๒) –(๑๖๔) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการให้โอกาสเล็กหรือแก้ไขการกระทำเดิมในวัจนกรรมการตักเตือน ซึ่งได้แก่ การให้โอกาสลูกศิษย์แก้ไขตัวเองเรื่องการมาเรียนสายในตัวอย่างที่ (๑๖๒) การให้โอกาสลูกศิษย์แก้ไขตัวเองเรื่องการเล่นการพนันในตัวอย่างที่ (๑๖๓) และการให้โอกาสลูกศิษย์แก้ไขตัวเองเรื่องการประพฤติตัวไม่เหมาะสมกับเพื่อนเพศตรงข้ามในตัวอย่างที่ (๑๖๔) ทั้งนี้ทั้ง ๓ ตัวอย่างข้างต้นยังปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการให้โอกาสเล็กหรือแก้ไขการกระทำเดิมร่วมกับกลวิธีการใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขภายในถ้อยคำเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากการใช้คำว่า “มิฉะนั้น” ในตัวอย่างที่ (๑๖๒) “ไม่อย่างนั้น” ในตัวอย่างที่ (๑๖๓) และ “ถ้า...แล้ว” ในตัวอย่างที่ (๑๖๔)

๒.๑.๒๔ การปลอบผู้ฟัง

การปลอบผู้ฟัง ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการปลอบให้ผู้ฟังไม่รู้สึกรังเกียจหรือกังวลกับการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมของตนเอง จากคำตอบที่เป็น การแสดงวัจนกรรมการคัดค้านของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๑๑ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๐

ตัวอย่าง

- ช่างมันเถอะนะ อะไรที่ไม่ดีมันผ่านไปแล้วก็ให้มันผ่านไป เริ่มตัวเองใหม่ด้วยการไม่ยุ่งกับการพนันอีก (๑๖๕)
- คิดซะว่ามันเป็นฝันร้ายแล้วกันนะคะอย่าคิดมาก ต่อไปนี่เราก็ดูเพื่อนที่น่ารัก นิสัยดีคบและไม่ก่อเรื่องแบบนี้อีก (๑๖๖)

จากตัวอย่างที่ (๑๖๕) –(๑๖๖) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการปลอบผู้ฟัง ซึ่งได้แก่ การปลอบให้ผู้รู้สึกคลายกังวลกับความผิดเรื่องการหนีไปเล่นพนันในตัวอย่างที่ (๑๖๕) และการปลอบให้ผู้รู้สึกคลายกังวลจากการคบเพื่อนไม่ดีและก่อเรื่องทะเลาะวิวาทในตัวอย่างที่ (๑๖๖)

๒.๑.๒๕ การเสนอความช่วยเหลือ

การเสนอความช่วยเหลือ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเสนอความช่วยเหลือผู้ฟังซึ่งกำลังได้รับผลร้ายหรืออันตรายจากการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง จากคำตอบที่เป็น การแสดงวัจนกรรมการคัดค้านของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๕ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๗

ตัวอย่าง

- เธอมีปัญหาอะไรหรือเปล่าถึงได้มาเรียนสายทุกวัน เธอมีปัญหาอะไรก็มาบอกครูได้นะจะได้ช่วยเหลือกัน (๑๖๗)
- ใช้เงินฟุ่มเฟือยมันไม่ดีนะ เธอต้องจัดระเบียบการใช้เงินใหม่ หากตอนนี้มีปัญหาอะไรให้ครูช่วยก็บอก (๑๖๘)

จากตัวอย่างที่ (๑๖๗)-(๑๖๘) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงความช่วยเหลือ ลูกศิษย์แบบทั่วไปซึ่งได้แก่ การเสนอว่าหากลูกศิษย์มีปัญหาจนมาโรงเรียนสายก็ให้มาบอกคนใน ตัวอย่างที่ (๑๖๗) และการเสนอว่าหากลูกศิษย์มีปัญหาจากการใช้เงินฟุ่มเฟือยก็ให้มาบอกใน ตัวอย่างที่ (๑๖๘)

นอกจากนี้ จากข้อมูลคำตอบยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างบางคนเลือกใช้กลวิธีการเสนอความช่วยเหลือ ร่วมกับกลวิธีการแสดงการถามภายในถ้อยคำเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในวัจนกรรมการตักเตือนอย่างละเอียดในหัวข้อต่อไป

ตัวอย่าง

- ตอนนี้เธอคิดบุญหรือมากแล้ว จะให้ครูพาไปหาหมอมั้ย (๑๖๕)

จากตัวอย่างที่ (๑๖๕) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการเสนอความช่วยเหลือ ปรากฏร่วมกับกลวิธีการแสดงการถามภายในถ้อยคำเดียวกัน ในสถานการณ์ที่ผู้ฟังคิดบุญหรืออย่างหนัก

๒.๑.๒๖ การแสดงความสงสารหรือเห็นใจ

การแสดงความสงสารหรือเห็นใจ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำ แสดงความสงสารหรือเห็นใจผู้ฟังที่ได้รับผลร้ายหรืออันตรายจากการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม จากคำตอบที่เป็นการแสดงวัจนกรรมการตักเตือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้ กลวิธีนี้ ๕ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๓

ตัวอย่าง

- ครูเห็นใจเรานะที่อาจารย์(เอ๋ยชื่ออาจารย์ประจำวิชา)เค้าให้เรา ม.๕. แต่เราก็ต้องปรับปรุงตัวเองด้วย (๑๗๐)
- จริงๆแล้วครูก็สงสารเธอที่เธอต้องยืมเงินเพื่อนมาลงทะเบียนเรียน ทำไมล่ะเธอถึงเอาเงินที่ทางบ้านให้ไปใช้หมดก่อน (๑๗๑)
- โธ่... หนูยังเด็กอยู่เลย แต่ต้องเป็นทาสการพนันแล้ว (๑๗๒)

จากตัวอย่างที่ (๑๗๐)-(๑๗๒) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงความสงสารหรือเห็นใจลูกศิษย์ ซึ่งได้แก่ การแสดงความเห็นใจที่ลูกศิษย์ไม่มีสิทธิ์สอบในรายวิชาอื่นเนื่องจากมาเรียนสายเกินกำหนดในตัวอย่างที่ (๑๗๐) การแสดงความสงสารที่ลูกศิษย์ไม่มีเงินลงทะเบียน

เรียน เนื่องจากใช้เงินอย่างสุรุ่ยสุร่าย ในตัวอย่างที่ (๑๗๑) และการแสดงความเห็นใจที่ถูกศิษย์ตก เป็นทาสการพนันในตัวอย่างที่ (๑๗๒) ทั้งนี้ในตัวอย่างที่ (๑๗๒) จะเห็นว่าผู้พูดไม่ได้ใช้คำ “สงสาร” หรือ “เห็นใจ” ในวัจนกรรม แต่เลือกที่จะใช้คำอุทาน “โธ่” แทน โดยคำว่า “โธ่” ถือเป็น คำอุทานที่แสดงความเห็นใจ (นววรรณ พันธุเมธา, ๒๕๒๗ : ๕๓)

๒.๑.๒๗ การแสดงความตระหนักในสิทธิของผู้ฟัง

การแสดงความตระหนักในสิทธิของผู้ฟัง ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำ แสดงว่าตระหนักถึงความเป็นส่วนตัวหรือความต้องการเป็นอิสระ ไม่อยู่ได้บังคับจากบุคคลอื่นของ ผู้ฟังก่อน แล้วจึงบอกถึงความไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมของการกระทำความผิดกล่าว มักปรากฏคำเชื่อม “แต่” เพื่อแสดงการขัดแย้งเสมอ จากคำตอบที่เป็นการแสดงวัจนกรรมการคัดค้านของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๘ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๕

ตัวอย่าง

- ไม่รู้จักใช้เงินอย่างนี้ ไม่ดีนะ จะว่าไปแล้วที่จริงมันก็เป็นสิทธิของเธอ แต่ครู... (๑๗๓)
- จริงๆแล้วก็เป็นเรื่องที่เราจะทำได้เพราะเป็นสิทธิของเธออยู่แล้วกับการมาสายเกิน ๓ ครั้งแบบนี้ แต่ครูเป็นห่วงเรา (๑๗๔)

จากตัวอย่างที่ (๑๗๓)-(๑๗๔) จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงความตระหนักในสิทธิของผู้ฟัง ซึ่งได้แก่ การแสดงให้ผู้ฟังเห็นก่อนว่าเรื่องการใช้ขายเป็นเรื่องส่วนตัว ของผู้ฟัง แล้วจึงบอกว่าการใช้ขายน่าเป็นเพียงสิ่งไม่ดีในตัวอย่างที่ (๑๗๓) และการแสดงให้ผู้ ฟังเห็นก่อนว่าเรื่องการเข้าเรียนสายเป็นเรื่องส่วนตัวของผู้ฟัง แล้วจึงบอกว่าการมาเรียนสายเป็น ประจําเป็นสิ่งไม่เหมาะสมในตัวอย่างที่ (๑๗๔)

๒.๑.๒๘ การแสดงความคาดหวังต่อผู้ฟัง

การแสดงความคาดหวังต่อผู้ฟัง ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำ แสดงความคาดหวังหรือเชื่อมั่นว่าผู้ฟังจะสามารถเลิกหรือแก้ไขการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่ เหมาะสม จากคำตอบที่เป็นการแสดงวัจนกรรมการคัดค้านของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้ กลวิธีนี้ ๗ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๕

ตัวอย่าง

- (เอ๋ขี้ชื่อ) เธอเลิกคบกับนาย(เอ๋ขี้ชื่อนักเรียนชายคนหนึ่ง)แล้วไซ้ไหม เรายังเด็กด้วยกันทั้งคู่
 คุยว่าทำอะไรแบบนี้เลย ครูหวังว่าจะไม่เกิดเหตุการณ์แบบเดิมอีกนะ (๑๗๕)

- นุหรีมันมีภัย สุขมากจะเป็นมะเร็ง เธอเลิกได้แล้ว ครูก็หวังว่าเธอจะไม่ไปลองมันอีก
 (๑๗๖)

จากตัวอย่างที่ (๑๗๕)-(๑๗๖) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงความคิดเห็น
 ต่อผู้ฟัง ซึ่งได้แก่ การแสดงความคิดเห็นว่าลูกศิษย์จะไม่ไปประพฤติตัวที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน
 เพศตรงข้ามอีกในตัวอย่างที่ (๑๗๕) และ การแสดงความคิดเห็นว่าลูกศิษย์จะไม่สูบบุหรี่อย่างหนัก
 อีกในตัวอย่างที่ (๑๗๖)

๒.๑.๒๕ การพูดตลก

การพูดตลก ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อลดความตึงเครียดใน
 การสนทนาเกี่ยวกับการกล่าวถึงพฤติกรรมหรือการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมของ
 ผู้ฟัง โดยเป็นการสร้างความไม่เข้ากัน (Incongruity) ระหว่างพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม
 ของผู้ฟังกับเหตุการณ์อื่นภายใต้กรอบการเล่น ไม่จริงจัง (Playful frame) ซึ่งความไม่เข้ากัน หรือ
 Incongruity ดังกล่าวถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างอารมณ์ขัน (Hutcheson, 1750 อ้างถึง
 ใน ศิริพร ภักดีผาสุข, ๒๕๔๗) จากคำตอบที่เป็นการแสดงวัจนกรรมการตลกเดือนของกลุ่ม
 ตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏการใช้กลวิธีนี้ ๗ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๕

ตัวอย่าง

- อู๋ตาย ครูได้จ๋าว่าหนูไปเล่นละครบู๊กับนักเรียนโรงเรียนอื่นมา มีฉากพวก
 ตีกันด้วย เรายังเรียนอยู่นา เล่นบทบู๊ผิดคิวระวัง โคนไต่ออกล่ะ... (๑๗๗)
- หนูจ๋า เรายังเด็กอยู่นา เล่นฉากเลิฟซีนแบบนี้ ระวังไม่ผ่านเซ็นเซอร์จากครูนา
 (๑๗๘)

จากตัวอย่างที่ (๑๗๗)-(๑๗๘) จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการพูดตลกใน
 วัจนกรรมการตลกเดือน ซึ่งได้แก่ การสร้างความไม่เข้ากันระหว่างพฤติกรรมชอบทะเลาะวิวาทของ
 ผู้ฟังกับการถ่ายละครบู๊ ในตัวอย่างที่ (๑๗๗) และการสร้างความไม่เข้ากันระหว่างพฤติกรรมที่
 ผู้ฟังประพฤติตัวไม่เหมาะสมกับเพื่อนเพศตรงข้ามกับการถ่ายละครฉากเลิฟซีนในตัวอย่างที่ (๑๗๘)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น สามารถสรุปกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจน
 กรรมการตลกเดือน โดยเรียงลำดับตามค่าความถี่การปรากฏจากมากไปหาน้อย ได้เป็นตารางดังนี้

ตารางที่ ๔ แสดงความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัฒนธรรมการดักเตือน

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏใน วัฒนธรรมการดักเตือน	ครั้ง	ร้อยละ
๑. การอ้างกฎหรือสิ่งอื่นหรือบุคคล อื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้นไม่ ถูกต้อง ไม่เหมาะสม	๒๘๐	๑๐.๓๕
๒. การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความ รุนแรง	๒๕๐	๘.๒๔
๓. การบอกว่าการกระทำนั้นไม่ดี ไม่ ถูกต้อง ไม่เหมาะสม	๒๑๐	๗.๗๖
๔. การแสดงการถาม	๒๐๐	๗.๓๕
๕. การบอกผลร้ายหรืออันตรายของ การกระทำนั้น	๑๘๕	๖.๘๓
๖. การเสนอแนะ	๑๗๘	๖.๕๘
๗. การยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็น อุทาหรณ์	๑๗๐	๖.๒๘
๘. การแสดงความเป็นห่วง	๑๕๒	๕.๖๑
๙. การกล่าวลงโทษ	๑๓๐	๔.๘๐
๑๐. การสั่งให้เลิกหรือแก้ไขการ กระทำนั้น	๑๒๕	๔.๖๒
๑๑. การเล่าหรือถามถึงเรื่องอื่นเพื่อ แสดงว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่ เหมาะสม	๑๐๒	๓.๗๗
๑๒. การขอร้องให้เลิกหรือแก้ไขการ กระทำนั้น	๑๐๐	๓.๖๕
๑๓. การแสดงความสงสัยหรือ ประหลาดใจ	๘๗	๓.๒๑
๑๔. การแสดงความผิดหวังต่อการ กระทำนั้น	๗๔	๒.๗๓
๑๕. การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน	๗๐	๒.๕๘
๑๖. การโทษสิ่งอื่นหรือผู้อื่น	๖๑	๒.๒๕
๑๗. การใช้จำนวน	๕๕	๒.๑๘

ตารางที่ ๔(ต่อ) แสดงความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวจนกรรมการดัดเตีอน

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏใน วจนกรรมการดัดเตีอน	ครั้ง	ร้อยละ
๑๘. การใช้อุปลักษณ์	๕๘	๒.๑๔
๑๙. การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่ พอใจ	๕๐	๑.๘๔
๒๐. การแสดงความไม่เห็นด้วยกับ การกระทำนั้น	๔๐	๑.๔๗
๒๑. การแสดงว่าไม่ชอบการกระทำ นั้น	๓๑	๑.๑๔
๒๒. การแสดงการชม	๓๐	๑.๑๐
๒๓. การให้โอกาสเลิกหรือแก้ไข การกระทำเดิม	๑๒	๐.๔๔
๒๔. การปลอบผู้ฟัง	๑๑	๐.๔๐
๒๕. การเสนอความช่วยเหลือ	๕	๐.๓๓
๒๖. การแสดงความสงสารหรือ เห็นใจ	๕	๐.๓๓
๒๗. การแสดงความตระหนักใน สิทธิของผู้ฟัง	๘	๐.๒๙
๒๘. การแสดงความคาดหวังต่อ ผู้ฟัง	๗	๐.๒๕
๒๙. การพูดตลก	๗	๐.๒๕
รวม	๒,๗๐๕	๑๐๐.๐๐

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวจนกรรมการดัดเตีอนทั้ง ๒๙
กลวิธีข้างต้น สามารถจำแนกกลวิธีดังกล่าวได้เป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑. กลวิธีตรง ได้แก่ กลวิธีการใช้ถ้อยคำที่ผู้พูดแสดงเจตนาการดัดเตีอนให้ผู้ฟังสำนึกหรือ
เปลี่ยนแปลงการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีการตกแต่งถ้อยคำ
หรือไม่สามารถตีความถ้อยคำเป็นเจตนาอื่นได้

๒. กลวิธีอ้อม ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ๑) กลวิธีการใช้ถ้อยคำที่ต้องอาศัยการตีความจึงจะทราบเจตนาการตักเตือน หรือ ๒) มีการตกแต่งถ้อยคำเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อื่นร่วมกับวัตถุประสงค์เพื่อการตักเตือน เช่น เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟัง เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวิจนกรรม เพื่อประชดประชัน ฯลฯ ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการใช้แต่ละกลวิธีทางภาษาอย่างละเอียดในหัวข้อ ๒.๒

กลวิธีทั้งสองประเภทข้างต้นมีกลวิธีย่อยที่สามารถจำแนกได้ออกเป็นตารางดังนี้

ตารางที่ ๕ แสดงประเภทของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวจนกรรมการตักเตือน

กลวิธีตรง	กลวิธีอ้อม
๑. การบอกว่าการกระทำนั้นไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ๒. การกล่าวลงโทษ ๓. การสั่งให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้น ๔. การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจ	๑. การอ้างกฎหรือสิ่งอื่นหรือบุคคลอื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้น ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ๒. การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง ๓. การแสดงการถาม ๔. การบอกผลร้ายหรืออันตรายของการกระทำนั้น ๕. การเสนอแนะ ๖. การยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ ๗. การแสดงความเป็นห่วง ๘. การเล่าหรือถามถึงเรื่องอื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้น ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ๙. การขอร้องให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้น ๑๐. การแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจ ๑๑. การแสดงความผิดหวังต่อการกระทำนั้น ๑๒. การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน ๑๓. การโทษสิ่งอื่นหรือผู้อื่น ๑๔. การใช้สำนวน ๑๕. การใช้อุปถัมภ์ ๑๖. การแสดงความไม่เห็นด้วยกับการกระทำนั้น ๑๗. การแสดงว่าไม่ชอบการกระทำนั้น ๑๘. การแสดงการชม ๑๙. การให้โอกาสเลิกหรือแก้ไขการกระทำเดิม ๒๐. การปลอบผู้ฟัง ๒๑. การเสนอความช่วยเหลือ ๒๒. การแสดงความสงสารหรือเห็นใจ ๒๓. การแสดงความตระหนักในสิทธิของผู้ฟัง ๒๔. การแสดงความคาดหวังต่อผู้ฟัง ๒๕. การพูดตลก

จากที่กล่าวมาในหัวข้อนี้ คงทำให้เห็นแล้วว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีสถานภาพเป็นครู ใช้กลวิธีทางภาษาใดบ้างในวจนกรรมการตักเตือน ในหัวข้อต่อไป ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงรายละเอียดทั้งหมดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของแต่ละกลวิธีทางภาษาว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไรในการสื่อสาร

๒.๒ วัตถุประสงค์ของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะได้ศึกษาว่า กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏนั้นใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใดบ้างในการกระทำวัจนกรรมการดักเตือนให้ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ผู้วิจัยอ้างอิงแนวคิดด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ในการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของกลวิธี

ผู้วิจัยพบว่านอกจากกลวิธีทางภาษาทั้ง ๒๕ กลวิธี จะมีวัตถุประสงค์เพื่อการดักเตือนแล้ว กลวิธีดังกล่าวยังมีวัตถุประสงค์อื่นในการสื่อสารอีก ดังนี้

๒.๒.๑ วัตถุประสงค์ของการอ้างกฎหรือสิ่งอื่นหรือบุคคลอื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม

รอง (Chen, 2001) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการอ้างกฎหรือบุคคลอื่นไว้ในทฤษฎี Self-politeness ว่าการอ้างกฎหรือบุคคลอื่นสามารถช่วยให้ผู้พูด “บอกปิด” ความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนพูดได้ และไม่ทำผู้ฟังมองผู้พูดในด้านที่ไม่ดี ขณะเดียวกัน การอ้างกฎหรือบุคคลอื่นยังเป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้ฟังเชื่อฟังและคล้อยตามวัจนกรรมการดักเตือน เพราะกฎหรือบุคคลอื่นที่ผู้พูดกล่าวอ้างในถ้อยคำนั้นล้วนเป็นกฎของสถาบันการศึกษาหรือบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่าผู้ฟัง และเป็นบุคคลที่ผู้ฟังเกรงกลัวทั้งสิ้น

ตัวอย่าง

- นักศึกษามาสายเป็นประจำบ่อยๆอย่างนี้ อาจารย์ประจำวิชาเค้าจะไม่ให้สิทธิ์สอบได้นะคะ (๑๗๕)

จากตัวอย่างที่ (๑๗๕) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการอ้างบุคคลอื่นซึ่งในที่นี้ได้แก่การอ้างถึง “อาจารย์ประจำวิชา” เพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาหน้าของตนเอง และโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อฟังและคล้อยตาม เพราะบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างอ้างถึงเป็นบุคคลที่ผู้ฟังให้ความเคารพและเกรงกลัว

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการอ้างกฎหรือสิ่งอื่นหรือบุคคลอื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของกลวิธีดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๖ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตัดสินของการอ้างกฎหรือสิ่งอื่นหรือบุคคลอื่นเพื่อแสดงว่า การกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการตัดสิน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตัดสิน
การอ้างกฎหรือสิ่งอื่นหรือบุคคลอื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม	๑. เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด(เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่พอใจจากผู้ฟัง) ๒. เพื่อให้ผู้ฟังเชื่อฟังและคล้อยตามวัจนกรรมการตัดสิน

๒.๒.๒ วัตถุประสงค์ของการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง

การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงที่ปรากฏในวัจนกรรมการตัดสินถือเป็นกลวิธี ความสุภาพกลวิธีหนึ่งซึ่งผู้พูดใช้เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง เนื่องจากการใช้กลวิธีดังกล่าวแสดงว่าผู้พูดได้ลดน้ำหนักถ้อยคำที่อาจทำให้ผู้ฟังรู้สึกเสียหน้าหรือว่ามีความผิดมาก ซึ่งได้แก่ การใช้ถ้อยคำแสดงความเห็น การใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเน การใช้ถ้อยคำลดปริมาณ การใช้ถ้อยคำที่ไม่เจาะผู้ฟังโดยตรง และการใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงเช่นนี้สอดคล้องกับกลวิธีการกลบเกลื่อน ตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987) ที่ชี้ว่ากลวิธีดังกล่าวเป็นกลวิธีความสุภาพเพื่อรักษาหน้าด้านลบหรือความต้องการเป็นอิสระ ไม่อยู่ภายใต้การบังคับจากบุคคลอื่นของกลุ่มสนทนา

ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาจากมุมมองของผู้พูด จะเห็นได้ว่าผู้พูดอาจใช้กลวิธีดังกล่าวเพื่อหลีกเลี่ยงความไม่พอใจจากผู้ฟัง เนื่องจากการกล่าวถึงความผิดที่รุนแรงของผู้ฟังอาจทำให้ผู้ฟังมองผู้พูดว่าไม่ไว้หน้าคนอื่น ดังที่ รong (Chen, 2001) กล่าวไว้ในทฤษฎีเรื่องความสุภาพต่อตนเอง (Self-politeness) ว่า นอกจากกลวิธีการกลบเกลื่อนจะใช้ เพื่อรักษาหน้าของกลุ่มสนทนาแล้ว ผู้พูดอาจใช้กลวิธีนี้เพื่อรักษาหน้าของตนเองด้วย

นอกจากนี้การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขซึ่งถือเป็นถ้อยคำที่ใช้ลดน้ำหนักความรุนแรง ชนิดหนึ่ง ยังช่วยให้ผู้พูดสามารถโน้มน้าวให้ผู้ฟังคล้อยตามวัจนกรรมที่ตนแสดงด้วย เนื่องจากผู้ฟังต้องใช้เหตุผลมาประกอบในการสรุปความหมายถึงที่กลุ่มตัวอย่างต้องการแนะนำ (ทัศนวลัย นิยมบุปผา, ๒๕๔๔) ซึ่งในที่นี้คือ การแนะนำให้ผู้ฟังสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น

ตัวอย่าง

- (เอ่ยชื่อ) ระวังเรื่องไปมีเรื่องนอกโรงเรียนนะ ถ้าถูกตัดคะแนนความประพฤติมากๆ ก็จะต้องออก ช่วงนี้ครูว่าห่างเพื่อนนอกโรงเรียนไว้ก่อนจะดีกว่า (๑๘๐)

จากตัวอย่างที่ (๑๘๐) จะเห็นได้ว่านอกจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข “ถ้า” เป็นกลวิธีความสุภาพเพื่อรักษาหน้าของตนและผู้ฟังแล้ว กลุ่มตัวอย่างยังใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข

เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวัจนกรรมที่ตนแสดงด้วย เพราะผู้ฟังต้องใช้เหตุผลในการสรุปสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างต้องการแนะ (ทัศนวลัย เนียมบุปผา, ๒๕๔๔)

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงที่ปรากฏในวัจนกรรมการตักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือนของกลวิธีดังกล่าวได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๗ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือนของการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการตักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือน
การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง	๑. เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง
	๒. เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด(เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่พอใจจากผู้ฟัง)
	๓. เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังคล้อยตามวัจนกรรมการตักเตือน(เฉพาะกลวิธีการใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข)

๒.๒.๓ วัตถุประสงค์ของการบอกว่าการกระทำนั้นไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม

ผู้พูดใช้กลวิธีนี้เพื่อต้องการให้ผู้ฟังเข้าใจเจตนาของตนได้ทันที เนื่องจากการใช้กลวิธีนี้ ผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจหรือตีความเจตนาของผู้พูดไปเป็นอย่างอื่นได้ กลวิธีการบอกว่าการกระทำนั้น ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมจัดเป็นกลวิธีตรง (Baldly, without redressive action) ตามแนวคิดเรื่อง ความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

ตัวอย่าง

-นักเรียนคะ...สิ่งนี้นักเรียนปฏิบัติกับเพื่อนชายแบบนั้นมันไม่เหมาะสมนะคะ (๑๘๑)

จากตัวอย่างที่ (๑๘๑) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการบอกว่าการกระทำนั้น ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ซึ่งจัดเป็นกลวิธีตรง เนื่องจากกลวิธีดังกล่าวผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจหรือตีความเจตนาของผู้พูดไปเป็นอย่างอื่นได้

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการบอกว่าการกระทำนั้นไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมที่ปรากฏในวัจนกรรมการตักเตือน พบว่ากลวิธีดังกล่าวไม่มีวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือน

ตารางที่ ๘ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตัดสินใจของการบอกว่าการกระทำนั้นไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการตัดสินใจ	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตัดสินใจ
การบอกว่าการกระทำนั้นไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม	-

๒.๒.๔ วัตถุประสงค์ของการแสดงการถาม

นอกจากการแสดงการถามจะใช้เพื่อตัดสินใจผู้ฟังแล้ว การแสดงการถามยังถือได้ว่าเป็นกลวิธีความสุภาพที่ผู้พูดใช้เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟังกลวิธีหนึ่ง เนื่องจากรูปประโยคคำถามที่ปรากฏในกลวิธีการแสดงการถามนี้ สามารถช่วยทำให้ผู้ฟังรู้สึกได้ว่าผู้พูดมิได้ต้องการบังคับหรือชี้นำให้ผู้ฟังเชื่อว่าการกระทำดังกล่าวของผู้ฟังเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมโดยตรงไปตรงมา กล่าวคือรูปประโยคคำถามที่ผู้พูดใช้เป็นการแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าผู้พูดไม่ตำหนิผู้ฟังอย่างทันที ผู้ฟังมีสิทธิที่จะยอมรับหรือปฏิเสธด้วยคำในรูปประโยคคำถามของผู้พูดก็ได้ ดังที่ Lakoff (1973) เสนอว่าการให้ทางเลือกแก่ผู้ฟัง (Give option) เช่น การใช้คำถาม ถือเป็นกฎความสุภาพข้อหนึ่งในกฎความสุภาพทั้งหมด เช่นเดียวกับบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) ที่จัดให้การแสดงการถาม เป็นกลวิธีความสุภาพเพื่อรักษาหน้าด้านลบหรือความต้องการเป็นอิสระและไม่อยู่ภายใต้การบังคับจากบุคคลอื่นของผู้ฟัง

ตัวอย่าง

- จริงรีเปล่าที่หนูพูดจาหยาบคายกับอาจารย์(เอ่ยชื่ออาจารย์ประจำวิชา) (๑๘๒)

จากตัวอย่างที่ (๑๘๒) จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงการถามเพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง เนื่องจากการใช้กลวิธีเช่นนี้เป็นการแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมิได้เชื่อหรือยืนยันถึงข้อมูลพฤติกรรมของผู้ฟังตามที่ทราบหรือเห็นมาโดยทันที แต่กลุ่มตัวอย่างได้แสดงการถามข้อมูลการกระทำนั้นจากผู้ฟังก่อนและผู้ฟังก็มีสิทธิที่จะยอมรับหรือปฏิเสธในรูปประโยคคำถามนั้นได้ ซึ่งเป็นการทำให้ผู้ฟังไม่รู้สึกว่าตนมีความผิดหรือเสียน้ำมาจนเกินไป

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการแสดงการถามที่ปรากฏในวัจนกรรมการตัดสินใจ สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตัดสินใจของกลวิธีดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๙ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตัดสินใจของการแสดงการถาม

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการตัดสินใจ	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตัดสินใจ
การแสดงการถาม	เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง

๒.๒.๕ วัตถุประสงค์ของการบอกผลร้ายหรืออันตรายของการกระทำนั้น

ผู้พูดใช้กลวิธีการบอกผลร้ายหรืออันตรายของการกระทำนั้นเป็นการแสดงถึงความ เป็นห่วงของผู้พูดว่าผู้พูดเกรงผู้ฟังจะได้รับผลร้ายหรืออันตรายจากการกระทำ จึงได้กล่าวเพื่อให้ ผู้ฟังระวังตัวก่อนที่ผลร้ายจะเกิดขึ้น การใช้ถ้อยคำที่บ่งบอกถึงความปรารถนาดีของผู้พูดเช่นนี้ ถือเป็นกลวิธีความสุภาพเพื่อรักษาหน้าด้านบวก หรือการเป็นพวกเดียวกันตามแนวคิดของบราวน์ และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) อีกทั้งผลร้ายหรืออันตรายที่ผู้พูดกล่าวอ้างใน ถ้อยคำก็ยังช่วยโน้มน้าวให้ผู้ฟังปฏิบัติตามคำตักเตือนนั้นๆ ดังที่อรวรรณ ปิรันธน์ โอวาท (๒๕๔๒) กล่าวไว้ว่าการยกหรืออ้างเหตุผลมาประกอบในการสื่อสารเป็นกลวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยให้ผู้พูดโน้มน้าวใจผู้ฟังได้

ตัวอย่าง

- นี้ (เอ๋ชื่อ) มีอะไรกลุ่มใจหรือเปล่า ทำไมถึงต้องสูบบุหรี่ขนาดนี้ มันไม่ดีต่อ สุขภาพนะ (๑๘๓)

จากตัวอย่างที่ (๑๘๓) จะเห็นว่านอกจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้กลวิธีการบอกผลร้ายหรือ อันตรายของการกระทำนั้นเป็นกลวิธีความสุภาพเพื่อรักษาหน้าด้านบวกของผู้ฟังแล้ว กลุ่มตัวอย่าง ยังใช้กลวิธีดังกล่าวเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามคำตักเตือนด้วย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่าง อ้างผลร้ายที่จะเกิดกับผู้ฟัง ซึ่งได้แก่การที่สุขภาพของผู้ฟังจะ ไม่ดี หากผู้ฟังยังคงมีพฤติกรรมการสูบ บุหรี่อย่างหนักต่อไป

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการบอกผลร้ายหรืออันตรายของการกระทำนั้นที่ปรากฏ ในวัจนกรรมการตักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือนของกลวิธี ดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๐ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือนการบอกผลร้ายหรืออันตรายของการกระทำนั้น

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการตักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือน
การบอกผลร้ายหรืออันตรายของการกระทำนั้น	๑. เพื่อรักษาหน้าด้านบวกของผู้ฟัง
	๒. เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังปฏิบัติตาม

๒.๒.๖ วัตถุประสงค์ของการเสนอแนะ

กลวิธีการเสนอแนะที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน นอกจากจะใช้เพื่อดักเตือนการกระทำของผู้ฟังแล้ว ผู้พูดยังใช้กลวิธีนี้เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง เนื่องจากการใช้กลวิธีดังกล่าวเป็นการแสดงว่าผู้พูดมิได้ต้องการบังคับหรือชี้แนะให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขการกระทำที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมของการกระทำนั้นอย่างตรงไปตรงมา แต่เป็นเพียงการเสนอแนะการกระทำเท่านั้น การไม่บังคับให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขการกระทำโดยการเสนอแนะนี้สามารถอธิบายตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) ได้ว่าผู้พูดใช้กลวิธีข้างต้นเพื่อความสุภาพในการรักษาหน้าด้านลบหรือความต้องการที่จะเป็นอิสระ ไม่อยู่ภายใต้การบังคับจากบุคคลอื่นของผู้ฟัง เช่นเดียวกับแนวคิดเรื่องความสุภาพของ ลาคอฟ (Lakoff, 1973) ที่จัดให้การไม่บังคับ (Don't impose) เป็นกฎความสุภาพข้อหนึ่งในบรรดากฎความสุภาพทั้งหมด

ตัวอย่าง

- จิงรีเปลาที่ครูรู้ว่าหนูไปพูดไม่สุภาพกับอาจารย์(เอ๋อชื่ออาจารย์ท่านหนึ่งในโรงเรียน) นิสิตต้องระวังด้วย นิสิตลองกลับไปคิดดูนะว่ามันเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมถ้ามีคนมาพูดแบบนี้กับเราบ้าง (๑๘๔)

จากตัวอย่างที่ (๑๘๔) จะเห็นได้ว่า นอกจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้กลวิธีการเสนอแนะเพื่อดักเตือนการกระทำของผู้ฟังแล้ว กลุ่มตัวอย่างยังใช้กลวิธีดังกล่าวเพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟังด้วย เนื่องจากการแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมิได้ต้องการบังคับหรือชี้แนะให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขการกระทำที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมของการกระทำนั้นอย่างตรงไปตรงมา แต่เป็นเพียงการเสนอแนะการกระทำเท่านั้น

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการเสนอแนะที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของกลวิธีดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๑ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการเสนอแนะ

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การเสนอแนะ	เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง

๒.๒.๓) วัตถุประสงค์ของการยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือนเป็นการยกตัวอย่างบุคคลที่เคยได้รับผลเสียหรืออันตรายจากการกระทำดังกล่าว รอง(Chen, 2001) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการยกตัวอย่างเหตุการณ์ไว้ในทฤษฎี Self-politeness ว่าการยกตัวอย่างเหตุการณ์บุคคลอื่นแทนการกล่าวตรงสามารถช่วยให้ผู้พูด “บอกปิด” ความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนพูดได้ และไม่ทำผู้ฟังมองผู้พูดในด้านที่ไม่ดี

นอกจากกลวิธีนี้จะช่วยรักษาหน้าของผู้พูดแล้ว กลวิธีดังกล่าว ยังถือเป็นอีกกลวิธีหนึ่ง ที่ช่วยโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือและคล้อยตามวัจนกรรมการดักเตือน เนื่องจากผู้พูดยกตัวอย่างบุคคลที่เคยได้รับผลเสียหรืออันตรายจากการกระทำดังกล่าวมาสนับสนุน เพื่อชี้ให้ผู้ฟังเห็นว่าผลเสียหรืออันตรายสามารถเกิดขึ้นได้จริง หากผู้ฟังยังคงมีการกระทำที่ไม่เหมาะสม

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ยังช่วยทำให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม เพราะกลวิธีดังกล่าวเป็นการดักเตือนผ่านภาพบุคคลจริงที่ได้รับผลร้ายหรืออันตรายจากการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ฟังไม่เอาเป็นแบบอย่างหรือเลียนแบบตาม สอดคล้องกับที่ Johnson (1994, อ้างถึงใน จิตติมา หลอมทอง, ๒๕๔๔) กล่าวไว้ว่าการสื่อสารแบบยกอุทาหรณ์เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้รับสารสามารถรับรู้ภาพและจินตนาการเสมือนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์จริงเดียวกันกับผู้ส่งสารได้

ตัวอย่าง

- อ้าว..จริงหรอเนี่ยที่เธอกินขาดความอ้วน กินขาดความอ้วนไม่ได้อยู่ในความควบคุมของหมอย่างเนี่ยะมันอันตรายนะ มีรุ่นพี่คนนึงเค้าก็กินแบบเธอ รั้มยี้ เค้าล้มพับนอนโรงพยาบาลเป็นปีๆ (๑๘๕)

จากตัวอย่างที่ (๑๘๕) จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ โน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อตามคำดักเตือนเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างยกตัวอย่างรุ่นพี่ที่เคยได้รับผลเสียหรืออันตรายจากการกินขาดความอ้วนมาสนับสนุน เพื่อชี้ให้ผู้ฟังเห็นว่าผลเสียหรืออันตรายสามารถเกิดขึ้นได้จริง หากผู้ฟังยังคงมีการกระทำนั้น

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของกลวิธีดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๒ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์	๑. เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด(เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่พอใจจากผู้ฟัง)
	๒. เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวัจนกรรมการดักเตือน
	๓. เพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๒.๘ วัตถุประสงค์ของการแสดงความเป็นห่วง

กลวิธีการแสดงความเป็นห่วงที่ปรากฏวัจนกรรมการดักเตือน นอกจากจะใช้เพื่อดักเตือนการกระทำของผู้ฟังแล้ว ผู้พูดยังใช้กลวิธีนี้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟัง เนื่องจากการใช้กลวิธีดังกล่าวแสดงว่าผู้พูดใส่ใจถึงสุขภาพและอารมณ์ความรู้สึกของผู้ฟัง กลวิธีนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของแนช (Thomas Nash, 1983) ที่ชี้ว่า การแสดงความเป็นห่วงเป็นกลวิธีการแสดงวัจนกรรมการดักเตือนเพื่อรักษาหน้าด้านบวก (positive politeness) หรือการเป็นพวกเดียวกันของผู้ฟังตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

ตัวอย่าง

- แต่งตัวแบบนี้มัน ไม่น่า ครูเป็นห่วงความปลอดภัยเวลาเธอกลับบ้านกลางค่ำกลางคืน (๑๘๖)

จากตัวอย่างที่ (๑๘๖) จะเห็นได้ว่านอกจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้กลวิธีการแสดงความเป็นห่วงเพื่อดักเตือนแล้ว กลุ่มตัวอย่างยังใช้กลวิธีดังกล่าวเพื่อรักษาหน้าด้านบวกของผู้ฟัง เนื่องจากการแสดงว่าผู้พูดใส่ใจถึงสุขภาพและอารมณ์ความรู้สึกของผู้ฟัง

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการแสดงความเป็นห่วงที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของกลวิธีดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๓ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการแสดงความเป็นห่วง

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การแสดงความเป็นห่วง	เพื่อรักษาหน้าด้านบวกของผู้ฟัง

๒.๒.๙ วัตถุประสงค์ของการกล่าวลงโทษ

ผู้พูดใช้กลวิธีการกล่าวลงโทษเพื่อต้องการให้ผู้ฟังเข้าใจวัจนกรรมที่ตนแสดงได้ทันที เนื่องจากการใช้กลวิธีนี้ ผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจหรือตีความเจตนาของผู้พูดไปเป็นอย่างอื่นได้ กลวิธีดังกล่าวจัดเป็นกลวิธีตรง (Baldly, without redressive action) ตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

ตัวอย่าง

-อย่างนี้ครูต้องทำโทษเธอ (๑๘๗)

จากตัวอย่างที่ (๑๘๗) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการกล่าวลงโทษ ซึ่งจัดเป็นกลวิธีตรง เนื่องจากการใช้กลวิธีดังกล่าวผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจหรือตีความเจตนาของผู้พูดไปเป็นอย่างอื่นได้

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการกล่าวลงโทษที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน พบว่ากลวิธีดังกล่าวไม่มีวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน

ตารางที่ ๑๔ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการกล่าวลงโทษ

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การกล่าวลงโทษ	-

๒.๒.๑๐ วัตถุประสงค์ของการสั่งให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้น

การสั่งให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้นที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือนมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารเช่นเดียวกับการกล่าวลงโทษ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีข้างต้นเพื่อต้องการให้ผู้ฟังเข้าใจวัจนกรรมที่ตนแสดงได้ทันที เนื่องจากการใช้กลวิธีนี้ ผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจหรือตีความเจตนาของผู้พูดไปเป็นอย่างอื่นได้ กลวิธีดังกล่าวจัดเป็นกลวิธีตรง (Baldly, without redressive action) ตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

ตัวอย่าง

- นี่ (เอ๋ซ้อ) เธอมาเรียนคาบอาจารย์(เอ๋ซ้ออาจารย์ประจำวิชา)ช้าบ่อยจริงรีเปล่า วันหลังอย่ามาช้าอย่างนี้อีกนะ (๑๘๘)

จากตัวอย่างที่ (๑๘๘) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการสั่งให้เลิกการกระทำนั้น ซึ่งจัดเป็นกลวิธีตรง เนื่องจากกลวิธีดังกล่าวผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจหรือตีความเจตนาของผู้พูดไปเป็นอย่างอื่นได้

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการสั่งให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้นที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน พบว่ากลวิธีดังกล่าวไม่มีวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน

ตารางที่ ๑๕ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการสั่งให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้น

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การสั่งให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้น	-

๒.๒.๑๑ วัตถุประสงค์ของการเล่าหรือถามถึงเรื่องอื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม

กลวิธีการเล่าหรือถามถึงเรื่องอื่นที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน นอกจากจะใช้เพื่อดักเตือนการกระทำของผู้ฟังแล้ว ผู้พูดยังใช้กลวิธีนี้เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง เนื่องจากการใช้กลวิธีดังกล่าวเป็นการแสดงว่าผู้พูดมิได้ต้องการกล่าวหรือชี้แจงถึงความไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมของการกระทำนั้นอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งอาจทำให้ผู้ฟังเสียหน้าได้ แต่ผู้พูดกลับแสดงการกล่าวอ้อม โดยเล่าหรือถามถึงเรื่องอื่นเพื่อบอกว่าการกระทำดังกล่าวไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม แทน ผู้วิจัยจึงจัดให้การเล่าหรือถามถึงเรื่องอื่น เป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้เพื่อลดการคุกคามหน้า (Face-Threatening Act; FTA) ด้านลบของผู้ฟังตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

ขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณากลวิธีข้างต้นจากมุมมองของผู้พูด จะเห็นได้ว่าผู้พูดอาจใช้กลวิธีการเล่าหรือถามถึงเรื่องอื่น เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่พอใจจากผู้ฟัง ซึ่งผู้พูดไม่เจาะจงกล่าวถึงการกระทำผิดของผู้ฟังโดยตรง แต่แสดงการเล่าหรือถามถึงเรื่องอื่นที่ผู้ฟังสามารถเชื่อมโยงหรือตีความได้ว่าเป็นเรื่องของตนเพื่อดักเตือนผู้ฟัง ดังที่ รong (Chen, 2001) กล่าวไว้ว่า ผู้พูดอาจใช้กลวิธีทางภาษา เช่น การเล่าหรือถามถึงเรื่องอื่น เพื่อรักษาหน้าของตนเองในการสนทนาหรือก็คือการเลี่ยงความไม่พอใจจากผู้ฟัง

ตัวอย่าง

- เดียวนี้ตำรวจเค้าปราบบ่อนการพนันอย่างหนักเลยเนาะ บ่อนข้างบ้านครูปิดไปหลายที่แล้ว แอวโรงเรียนเราก็กเหมือนกัน... (๑๘๙)

จากตัวอย่างที่ (๑๘๘) จะเห็นได้ว่านอกจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้กลวิธีการเล่าเรื่องอื่นเพื่อรักษาหน้าด่านลบของผู้ฟังแล้ว การใช้กลวิธีดังกล่าวยังช่วยในการหลีกเลี่ยงความไม่พอใจจากผู้ฟังด้วย เนื่องจาก ผู้พูดไม่เจาะจงกล่าวถึงการกระทำผิดของผู้ฟังโดยตรง แต่แสดงการเล่าหรือถามถึงเรื่องอื่นที่ผู้ฟังสามารถเชื่อมโยงหรือตีความได้ว่าเป็นเรื่องของตนเองแทน

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการเล่าหรือถามถึงเรื่องอื่นที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของกลวิธีดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๖ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการเล่าหรือถามถึงเรื่องอื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การเล่าหรือถามถึงเรื่องอื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม	๑. เพื่อรักษาหน้าด่านลบของผู้ฟัง
	๒. เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด (เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่พอใจของผู้ฟัง)

๒.๒.๑๒ วัตถุประสงค์ของการขอร้องให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้น

นอกจากกลวิธีการขอร้องให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน จะใช้เพื่อดักเตือนการกระทำของผู้ฟังแล้ว ผู้พูดยังใช้กลวิธีนี้เพื่อรักษาหน้าด่านลบของผู้ฟัง โดยผู้พูดแสดงว่าผู้พูดมีได้ต้องการบังคับให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้น แต่ผู้พูดขอร้องให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขการกระทำดังกล่าวแทน การไม่บังคับให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขการกระทำโดยการขอร้องนี้สามารถอธิบายตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) ได้ว่าผู้พูดใช้กลวิธีข้างต้นเพื่อคุณภาพในการรักษาหน้าด่านลบหรือความต้องการที่จะเป็นอิสระ ไม่อยู่ภายใต้การบังคับจากบุคคลอื่นของผู้ฟัง เช่นเดียวกับแนวคิดเรื่องความสุภาพของลาคอฟ (Lakoff, 1973) ที่จัดให้การไม่บังคับ (Don't impose) เป็นกฎความสุภาพข้อหนึ่งในบรรดากฎความสุภาพทั้งหมด

ตัวอย่าง

- ครูขอเราเถอะนะ ขอให้เราเลิกทำตัวเป็นอันธพาลแบบนี้ ยนาคศของเธอ เธอเป็นคนเลือกเองได้ที่จะ...

(๑๕๐)

จากตัวอย่างที่ (๑๕๐) จะเห็นได้ว่านอกจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้กลวิธีการขอร้องให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขการกระทำเพื่อตัดเตือนผู้ฟังแล้ว กลวิธีดังกล่าวยังช่วยรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟังด้วย เนื่องจากการแสดงว่าผู้พูดมิได้ต้องการบังคับให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้น แต่ผู้พูดขอร้องให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขการกระทำดังกล่าวแทน

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการขอร้องให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขการกระทำที่ปรากฏในวัจนกรรมการตัดเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตัดเตือนของกลวิธีดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๗ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตัดเตือนของการขอร้องให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำ

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการตัดเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตัดเตือน
การขอร้องให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำ	เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง

๒.๒.๑๓ วัตถุประสงค์ของการแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจ

กลวิธีการแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจที่ปรากฏในวัจนกรรมการตัดเตือน นอกจากจะใช้ตัดเตือนการกระทำของผู้ฟังแล้ว ผู้พูดยังใช้กลวิธีนี้เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง เนื่องจากการใช้กลวิธีดังกล่าวเป็นการแสดงว่าผู้พูดมิได้ต้องการนำเสนอหรือชี้ nå ถึงความไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมของการกระทำนั้นอย่างตรงไปตรงมา แต่ผู้พูดเพียงแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจเท่านั้น และผู้ฟังสามารถโต้แย้งหรือปฏิเสธสิ่งที่ผู้พูดสงสัยหรือประหลาดใจได้ กลวิธีนี้นับได้ว่าเป็นกลวิธีความสุภาพเพื่อลดการคุกคามหน้า(Face-Threatening Act; FTA)ด้านลบของผู้ฟังตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987)

ตัวอย่าง

- ครูสงสัยมากเลยรู้มั๊ยพอรู้ว่าเธอมาคาบอาจารย์(เอ่ยชื่ออาจารย์ประจำวิชา) เค้าสายมากขนาดนี้... (๑๕๑)

จากตัวอย่างที่ (๑๕๑) จะเห็นได้ว่านอกจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้กลวิธีการแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจเพื่อตัดเตือนการกระทำผู้ฟังแล้ว กลวิธีดังกล่าวยังช่วยรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟังด้วย เนื่องจากการแสดงว่าผู้พูดมิได้ต้องการนำเสนอหรือชี้ nå ถึงความไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม

ของการกระทำนั้นอย่างตรงไปตรงมา แต่ผู้พูดเพียงแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจเท่านั้น และผู้ฟังสามารถโต้แย้งหรือปฏิเสธสิ่งที่ผู้พูดสงสัยหรือประหลาดใจได้

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของกลวิธีดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๘ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจ

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจ	เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง

๒.๒.๑๔ วัตถุประสงค์ของการแสดงความผิดหวังต่อการกระทำนั้น

นอกจากวัตถุประสงค์ของการแสดงความผิดหวังต่อการกระทำนั้นที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือนจะใช้ดักเตือนการกระทำของผู้ฟังแล้ว ผู้พูดยังใช้กลวิธีนี้เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง เนื่องจากการใช้กลวิธีดังกล่าวเป็นการแสดงว่าผู้พูดมิได้กล่าวหรือชี้แจงถึงความไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมของการกระทำโดยตรง แต่ผู้พูดเพียงแสดงความรู้สึกส่วนตัวว่าผิดหวังหรือเสียใจต่อการกระทำของผู้ฟังเท่านั้น กลวิธีนี้นับได้ว่าเป็นกลวิธีความสุภาพเพื่อลดการคุกคามหน้า (Face-Threatening Act; FTA) ด้านลบของผู้ฟังตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

- (เอ๋ซื่อ) ครูผิดหวังในตัวเรามาก เธอเรียนดีประพฤติดีมาตลอด ๕ ปี แต่พอ ม. ๖ ทำไมเธอถึง... (๑๕๒)

จากตัวอย่างที่ (๑๕๒) จะเห็นได้ว่านอกจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้กลวิธีการแสดงความผิดหวังเพื่อดักเตือนการกระทำผู้ฟังแล้ว กลวิธีดังกล่าวยังช่วยรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟังด้วย เนื่องจากการแสดงว่าผู้พูดมิได้ต้องการนำเสนอหรือชี้แจงถึงความไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมของการกระทำนั้นอย่างตรงไปตรงมา แต่ผู้พูดเพียงแสดงความรู้สึกส่วนตัวว่าผิดหวังหรือเสียใจต่อการกระทำของผู้ฟังเท่านั้น

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการแสดงความผิดหวังต่อการกระทำนั้นที่ปรากฏ
ในวัจนกรรมการดักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของกลวิธี
ดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๘ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการแสดงความผิดหวังต่อการกระทำนั้น

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การแสดงความผิดหวังต่อการกระทำนั้น	เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง

๒.๒.๑๕ วัตถุประสงค์ของการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน

Myers(1976, cited in Panpothong, 1996) ศึกษาถ้อยคำนัยผกผันในภาษาอังกฤษจากบทสนทนาประจำวัน และจัดแบ่งถ้อยคำนัยผกผันออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ๑) ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน ๒) ถ้อยคำนัยผกผันแบบกำกวม และ ๓) ถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้เพื่อหยอกล้อ และได้อธิบายว่าเหตุที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำนัยผกผันก็เพราะผู้พูดสามารถเลี่ยงความรับผิดชอบ และปกป้องตนเองจากความเล็งในกรณีกับผู้ฟังไม่พอใจอย่างรุนแรง ขณะที่บราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987) จัดให้ถ้อยคำนัยผกผันเป็นกลวิธีความสุภาพแบบกลวิธีอ้อม (off-record) กลวิธีหนึ่งเพื่อลดการคุกคามหน้าของผู้ฟัง เช่นเดียวกับ Leech (1983 : 283) ที่กล่าวว่า เหตุที่ผู้พูดเลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผันเป็นกลวิธีเพื่อ โจมตีผู้ฟัง เพราะกลวิธีนี้เป็นการรักษาความสุภาพในระดับของรูปภาษา ซึ่งทำให้กลวิธีนี้มีความรุนแรงน้อยกว่าการบริภาษอย่างตรงไปตรงมา ทั้งนี้เพราะการ โจมตีด้วยถ้อยคำรุนแรง ย่อมจะเร้าให้เกิดการโต้ตอบที่รุนแรงเช่นกันกลับมา ดังการใช้ถ้อยคำนัยผกผันซึ่งเป็นวิธีการ โจมตีทางอ้อม จึงสามารถช่วยลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ Panpothong (1996) ศึกษาลักษณะและหน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทย และสรุปว่านอกจากถ้อยคำนัยผกผันจะสามารถทำให้ผู้ตกเป็นเป้ารู้สึกเจ็บปวดแล้ว ยังอาจช่วยสร้างความขบขันในการสนทนาด้วย ขณะที่ รong (Chen, 2001) กล่าวว่า ถ้อยคำนัยผกผันเป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของตนเอง เป็นต้น

นอกจากงานวิจัยที่ศึกษาวัตถุประสงค์หรือหน้าที่ในการสื่อสารของถ้อยคำนัยผกผันในการสนทนาทั่วไปแล้ว ยังพบว่ามิงงานวิจัยที่ศึกษาถ้อยคำดังกล่าวจากข้อมูลในปริจเฉทอื่น เช่น ฉัฐพร พานโพธิ์ทอง (๒๕๔๕) ศึกษากลวิธีทางภาษาและเป้าหมายในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในคอลัมน์คัทลียาจะจำ ฉัฐพรสรุปว่าถ้อยคำนัยผกผันเป็นกลวิธีเด่นกลวิธีหนึ่งที่คอลัมน์นิสต์ใช้เพื่อเป้าหมายในการสื่อสาร ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อประชดประชันพฤติกรรมเกินปกติหรือไม่สมเหตุสมผล ๒) เพื่อสร้างความบันเทิงให้แก่ผู้อ่าน และ ๓) เพื่อหลีกเลี่ยงการ

ฟ็องร็อง หรือวิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ (๒๕๔๓) ที่ศึกษาโครงสร้างและกลวิธีในปริศนาทอล์คโชว์ของทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีที่ทินวัฒน์นิยมใช้สร้างความขบขันให้ผู้ฟังคือ การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน เช่นเดียวกับในงานของวิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (๒๕๔๗) ที่ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัฒนธรรมการบริภาษ และสรุปว่าการใช้ถ้อยคำนัยผกผันเป็นกลวิธีการบริภาษแบบอ้อมกลวิธีหนึ่ง กลวิธีดังกล่าวสามารถทำให้ผู้ฟังสูญเสียสถานภาพและการยอมรับจากผู้ดูขณะที่พรรณธ ครุเนตร (๒๕๔๗) ศึกษาลักษณะและหน้าที่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในปริศนาการอภิปรายทั่วไปเพื่อไม่ไว้วางใจ พรรณธสรุปว่า ถ้อยคำนัยผกผันเป็นกลวิธีที่พบความถี่การปรากฏมากที่สุด ที่ฝ่ายค้านใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในปริศนาคงกล่าว และกลวิธีนี้มีหน้าที่ในการสื่อสาร ๔ ประการ คือ ๑) เพื่อโจมตีรัฐบาล ๒) เพื่อเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ละเมิดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ๓) เพื่อช่วยให้ผู้อภิปรายเลี่ยงความรับผิดชอบคำพูดของตนได้ และ ๔) เพื่อสร้างความขบขันสนุกสนาน เป็นต้น

จากข้อมูลคำตอบ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดใช้ถ้อยคำนัยผกผันที่ปรากฏในวัฒนธรรมการตักเตือนเพื่อประชดประชันให้ผู้ฟังรู้ว่าพฤติกรรมหรือการกระทำที่ผู้ฟังกำลังกระทำอยู่นั้นเป็นสิ่งไม่ดี ไม่ถูกต้องหรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อน

นอกจากวัตถุประสงค์ข้างต้นแล้ว ผู้พูดยังใช้ถ้อยคำนัยผกผันประเภทกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ในวัฒนธรรมการตักเตือน เพื่อลดความตึงเครียดในการสนทนา เนื่องจากถ้อยคำนัยผกผันประเภทนี้ เป็นการกล่าวถึงพฤติกรรมที่ไม่สมเหตุสมผลและความไม่เข้ากันระหว่างสิ่งที่พูดกับความเป็นจริงที่จะสามารถเกิดขึ้นได้ โดยความไม่เข้ากัน หรือ Incongruity นี้เอง ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างอารมณ์ขันให้การสื่อสาร (Hutcheson, 1750 อ้างถึงใน ศิริพร ภัคดี ผาสุข, ๒๕๔๗) วัตถุประสงค์เพื่อลดความตึงเครียดในการสนทนาของถ้อยคำดังกล่าวนับได้ว่าสอดคล้องงานวิจัยที่ Panpothong (1996) ศึกษาถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทย และชี้ว่า นอกจากถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทยจะใช้เพื่อโจมตีหรือประชดประชันให้ผู้ฟังเจ็บปวดแล้ว การใช้เพื่อสร้างอารมณ์ขันหรือหยอกล้อยังเป็นอีกหน้าที่หนึ่งของถ้อยคำชนิดนี้

ตัวอย่าง

- กินยาลดความอ้วน เคี้ยวหมาก บินได้ไม่รู้ด้วย (๑๕๓)

จากตัวอย่างที่ (๑๕๓) จะเห็นว่า นอกจากกลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ เพื่อตักเตือนการกระทำของผู้ฟังแล้ว กลุ่มตัวอย่างยังใช้ถ้อยคำดังกล่าว

เพื่อช่วยลดความตึงเครียดในการสนทนา โดยกลุ่มตัวอย่างกล่าวว่า หากผู้ฟังหมอมามากจะสามารถบิ
 ด้ ซึ่งการกล่าวลักษณะนี้เป็นการกล่าวถึงความไม่เข้ากัน(Incongruity) ระหว่างถ้อยคำ “...บิได้ไม่
 รู้ด้วย” กับความเป็นจริงซึ่งมนุษย์ทุกคนไม่สามารถบิได้

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการใช้ถ้อยคำนัยผกผันที่ปรากฏในวจนกรรมการดักเตือน
 สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของกลวิธีดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๐ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน	๑. เพื่อประชดประชัน
	๒. เพื่อลดความตึงเครียดในการสนทนา(เฉพาะถ้อยคำนัยผกผันบางชนิด)

๒.๒.๑๖ วัตถุประสงค์ของการโทษสิ่งอื่นหรือผู้อื่น

กลวิธีการโทษสิ่งอื่นหรือผู้อื่นที่ปรากฏในวจนกรรมการดักเตือน นอกจากจะใช้
 ดักเตือนการกระทำของผู้ฟังแล้ว ผู้พูดยังใช้กลวิธีนี้เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง เนื่องจากการใช้
 กลวิธีดังกล่าวเป็นการแสดงว่าผู้พูดมิได้ต้องการกล่าวหรือชี้มาถึงความไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมของ
 การกระทำโดยตรงไปตรงมา แต่เลือกที่จะบอกว่าการกระทำที่ผู้ฟังกระทำผิดนั้นเกิดจากสิ่งหรือ
 บุคคลอื่นร่วมด้วย ผู้วิจัยจึงจัดให้กลวิธีนี้เป็นกลวิธีความสุภาพเพื่อลดการคุกคามหน้า(Face-
 Threatening Act; FTA)ด้านลบของผู้ฟังตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน
 (Brown and Levinson, 1978, 1987)

ตัวอย่าง

- โอ๊ย...แพ้นเดี๋ยวนี้ทำให้เธอแต่งตัวเพี้ยนไปเลย (๑๕๔)

จากตัวอย่างที่ (๑๕๔) จะเห็นได้ว่านอกจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้กลวิธีการโทษสิ่งอื่นหรือ
 ผู้อื่นเพื่อดักเตือนการกระทำผู้ฟังแล้ว กลวิธีดังกล่าวยังช่วยรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟังด้วย เนื่อง
 เป็นการแสดงว่าผู้พูดมิได้ต้องการกล่าวหรือชี้มาถึงความไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมของการกระทำ
 อย่างตรงไปตรงมา แต่เลือกที่จะบอกว่าการกระทำที่ผู้ฟังกระทำผิดนั้นเกิดจากสิ่งหรือบุคคลอื่นร่วม
 ด้วย

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการ โทษสิ่งอื่นหรือผู้อื่นที่ปรากฏในวจนกรรมการ
 ตักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือนของกลวิธีดังกล่าวได้ดังตาราง
 ต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๑ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือนของการ โทษสิ่งอื่นหรือผู้อื่น

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวจนกรรมการตักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือน
การโทษสิ่งอื่นหรือผู้อื่น	เพื่อรักษาหน้าด่านลบของผู้ฟัง

๒.๒.๑๗ วัตถุประสงค์ของการใช้สำนวน

สำนวน เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่นักภาษาให้ความสนใจศึกษาวัตถุประสงค์หรือหน้าที่ในการ
 สื่อสารอย่างมากมาย ทั้งที่เป็นการศึกษาจากภาษาที่ใช้ในการสื่อสารทั่วไป และภาษาที่ปรากฏใน
 ปริจเฉทใดปริจเฉทหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น

Seitel (1994, อ้างถึงในศิริพร ภักดีผาสุข, ๒๕๔๗) กล่าวว่า สำนวนช่วยทำให้ผู้ฟัง
 เข้าใจสารที่ผู้พูดต้องการสื่ออย่างเป็นรูปธรรมมากกว่าการใช้ถ้อยคำธรรมดา การรับรู้สิ่งหนึ่ง
 เป็นแบบเปรียบเทียบและอีกสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ

Taylor (1994) กล่าวถึงหน้าที่หนึ่งของสำนวนไว้ว่า สำนวนสามารถช่วยโน้มน้าวให้
 ผู้ฟังเชื่อถือและปฏิบัติตามเนื้อหาคำสอนในสำนวนได้ เนื่องจากสำนวนเป็นการอ้างถึงแนวปฏิบัติที่
 ผ่านการประเมินค่ามาแล้วว่า “ดี” ของคนในยุคก่อนๆ

ไซสิริ ปราโมช ณ อยุธยา (๒๕๑๔) เสนอว่า สำนวนมักเป็นถ้อยคำที่มีลักษณะของการ
 เปรียบเทียบ และจะช่วยทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายของคำพูดได้รวดเร็วลึกซึ้ง

วรารักษ์ วัสสานนท์ (๒๕๔๔: ๑) กล่าวถึงหน้าที่ของการใช้สำนวนไว้ประการหนึ่งว่า
 การคิดสร้างสำนวนขึ้นในภาษาก็เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในโอกาสต่างๆ เช่น สั่งสอน
 ให้ลูกหลานประพฤติแต่สิ่งที่ดีงาม...

จากข้อมูลคำตอบ ผู้วิจัยพบว่านอกจากสำนวนที่ปรากฏในวจนกรรมการตักเตือนจะ
 ใช้เพื่อให้ผู้ฟังสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำซึ่งเป็นไปตามเจตนาของวจนกรรมการตักเตือน
 แล้ว กลุ่มตัวอย่างยังใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อสื่อความให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรมของวจน

กรรมที่คนแสดง ทั้งนี้เนื่องจากสำนวนมีลักษณะเป็นถ้อยคำเปรียบเทียบ(ไซริ โปราโมช ณ อยุธยา, ๒๕๓๔) ผู้ฟังจึงสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อกับสิ่งที่ผู้พูดเปรียบนั่นเอง วัตถุประสงค์นี้สอดคล้องกับที่ Scitel (1994, อ้างถึงในศิริพร ภักดีผาสุข, ๒๕๔๗) กล่าวไว้ว่า สำนวนช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจสารที่ผู้พูดต้องการสื่ออย่างเป็นรูปธรรมมากกว่าการใช้ถ้อยคำธรรมดา การรับรู้สิ่งหนึ่งเป็นแบบเปรียบและอีกสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ

ขณะเดียวกันจากข้อมูลคำตอบ ผู้วิจัยพบว่านอกจากวัตถุประสงค์ทั้งสองประการข้างต้นแล้ว กลุ่มตัวอย่างยังใช้สำนวนที่มีลักษณะเป็นคติสอนใจหรือ “สุภาษิต” เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามคำตักเตือนด้วย ดังที่ Taylor (1994) กล่าวถึงหน้าที่หนึ่งของสำนวนไว้ว่า สำนวนสามารถช่วยโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือและปฏิบัติตามเนื้อหาการสอนในสำนวนได้ เนื่องจากสำนวนเป็นการอ้างถึงแนวปฏิบัติที่ผ่านการประเมินค่ามาแล้วของคนในยุคก่อนๆ อีกทั้งช่วยในการสั่งสอนให้ลูกหลานประพฤติดั่งสิ่งที่พึงงาม (วารินทร์ วัสสานนท์ ๒๕๔๔: ๑)

ตัวอย่าง

- หนูเอ๊ย โบราณเค้าก็บอกแล้วบอกอีกว่า รักคินะมันหามจั่ว รักชั่วนะ
มันหามเสา หนูก็ยังทำตัวแบบนี้อีก อยากหามเสามากหรือไงชะ (๑๕๕)

จากตัวอย่างที่ (๑๕๕) จะเห็นว่า นอกจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้สำนวน ซึ่งในตัวอย่างนี้ได้แก่ “รักคินะมันหามจั่ว รักชั่วหามเสา” เพื่อตักเตือนการกระทำของผู้ฟังแล้ว กลุ่มตัวอย่างยังใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อสื่อความให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เนื่องจากสำนวนข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบระหว่างคนที่ “รักคิ” ก็จะได้ผลดีตอบแทนเหมือนกับการหามจั่วซึ่งเป็นงานเบา ส่วนคน “รักชั่ว” ก็จะได้ผลไม่ดีตอบแทนเหมือนกับการหามเสาซึ่งเป็นงานหนัก นอกจากนี้การใช้สำนวนที่เป็นสุภาษิตดังกล่าว ยังช่วยโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือวัฒนธรรมที่คนแสดงด้วย

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการใช้สำนวนที่ปรากฏในวัฒนธรรมการตักเตือนสามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือนของกลวิธีดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๒ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือนของการใช้สำนวน

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัฒนธรรมการตักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือน
การใช้สำนวน	๑. เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวัฒนธรรมการตักเตือน
	๒. เพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๒.๑๘ วัตถุประสงค์ของการใช้อุปลักษณ์

วัตถุประสงค์หรือหน้าที่ในการสื่อสารของอุปถัมภ์ เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีผู้สนใจศึกษาไว้อย่างหลากหลาย ทั้งที่เป็นการศึกษาจากภาษาที่ใช้ในการสื่อสารทั่วไป และภาษาที่ปรากฏในปริศนาใดปริศนาหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนี้

บราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987) เสนอว่า การใช้อุปถัมภ์เป็นกลวิธีอ้อม (off-record) กลวิธีหนึ่งของผู้พูดละเมิดกฎความร่วมมือในการสนทนาของ Grice (1975) ในข้อที่เรียกว่า “กฎคุณภาพ” (maxim of quality) เพื่อลดการคุกคามหน้า(Face-Threatening Act; FTA) ของผู้ฟัง

Patrie (1979 อ้างถึงใน ฉัฐพร พานโพธิ์ทอง, ๒๕๔๒) ศึกษาหน้าที่ของการใช้อุปถัมภ์ในด้านการศึกษา และพบว่าในบริบทของครูกับนักเรียน ครูมักนำสิ่งที่นักเรียนรู้จักดีมาเปรียบเทียบกับเพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจและช่วยในการจำ

Goatly (1988 อ้างถึงใน ฉัฐพร พานโพธิ์ทอง, ๒๕๔๒) เสนอว่า นอกจากอุปถัมภ์จะมีหน้าที่ในด้านการถ่ายทอดความคิด กล่าวคือ ทำให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างชัดเจนแล้ว อุปถัมภ์ยังมีหน้าที่ในด้านบุคลิกสัมพันธ์หรือหน้าที่ในการสนับสนุนให้ผู้ฟังคล้อยตามและกระทำหรือไม่กระทำบางอย่างด้วย

ฉัฐพร พานโพธิ์ทอง (๒๕๔๒) ศึกษาหน้าที่ของอุปถัมภ์จากมุมมองผู้พูดภาษาไทย พบว่า ผู้พูดภาษาไทยใช้อุปถัมภ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสาร ๖ ประการ คือ ๑.ช่วยสื่อความได้ชัดเจนเพราะทำให้ผู้ฟังเห็นภาพ ๒. ช่วยสื่อความได้ชัดเจน โดยใช้ถ้อยคำน้อยกว่า ๓. ช่วยทำให้ฟังดูรุนแรงและจริงจังน้อยกว่าการกล่าวตรงๆ ๔. ช่วยสื่อความได้ทันทีเพราะเป็นถ้อยคำที่นิยมใช้ ๕.ช่วยเน้นมากกว่าการกล่าวตรงๆหรือทำให้รู้สึกว่าเป็นเช่นนั้นจริงๆ ๖. ช่วยสร้างความขบขัน สนุกสนาน ๗.ช่วยให้กำกวม

พรรณธร ครุฑเนตร (๒๕๔๗) ศึกษากลวิธีและหน้าที่ในการสื่อสารของของกลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในปริศนาการอภิปรายทั่วไปเพื่อไม่ไว้วางใจ โดยพรรณธรสรุปว่า ความเปรียบหรืออุปถัมภ์เป็นกลวิธีหนึ่งที่ฝ่ายค้านใช้ในปริศนาคังกล่าว และมีหน้าที่ในการสื่อสาร ๖ ประการ คือ ๑) เพื่อโจมตีรัฐบาล ๒) เพื่อเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ละเมิดข้อบังคับการประชุมสภา ๓) เพื่อช่วยสื่อความให้ผู้ฟังเห็นภาพได้ชัดเจน ๔) เพื่อช่วยเน้นความ ๕) เพื่อช่วยเรียกร้องความสนใจจากผู้ฟัง และ ๖) เพื่อช่วยให้ผู้อภิปรายเลี่ยงความรับผิดชอบคำพูดของตนได้

จากข้อมูลคำตอบ ผู้วิจัยพบว่า ในวัจนกรรมการดัดเดือน นอกจากอุปลักษณ์จะใช้เพื่อวัตถุประสงค์สำหรับดัดเดือนพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้ฟังแล้ว ผู้พูดยังใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อสื่อความให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรมของวัจนกรรมด้วย วัตถุประสงค์ในการทำให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรมเช่นนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของฉัฐพร พานโพธิ์ทอง (๒๕๔๒) ที่ศึกษาหน้าที่อุปลักษณ์จากมุมมองผู้พูดภาษาไทย และพบว่าการทำให้ผู้ฟังเห็นภาพในสิ่งที่ผู้พูดนำเสนอเป็นหน้าที่หนึ่งของการใช้อุปลักษณ์ และเมื่อผู้พูดทำให้ผู้ฟังเห็นภาพในสิ่งที่นำเสนอแล้ว ผู้พูดก็ย่อมสามารถโน้มน้าวให้ผู้ฟังคล้อยตาม (Goatly, 1988 อ้างถึงใน ฉัฐพร พานโพธิ์ทอง, ๒๕๔๒) คำดัดเดือนได้

ตัวอย่าง

- ความรักของวัยรุ่นน่ะมันเหมือนจุดเทียนกลางสายฝน จุดให้ตายก็ไม่มีวันดับ เหมือนความรักที่ไม่มีวันเป็นไปได้ออก เชื้อครุเหอะ (หลังจากนั้นก็ยกตัวอย่างรุ่นพี่ๆที่เป็นแฟนกันตั้งแต่สมัยเรียนแต่สุดท้ายก็เลิก)... (๑๕๖)

จากตัวอย่างที่ (๑๕๖) จะเห็นว่า นอกจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้อุปลักษณ์ เพื่อเปรียบเทียบความรักของลูกศิษย์กับเทียนที่ถูกจุดกลางสายฝนทำให้เห็นว่าความรักในวัยรุ่นจะไม่สมหวังเหมือนการจุดเทียนในสายฝนซึ่งไม่มีวันจะจุดไฟเทียนติดแล้ว กลุ่มตัวอย่างยังใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อสื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรมด้วยและเมื่อเห็นภาพแล้ว ก็ย่อมโน้มน้าวให้ผู้ฟังคล้อยตามคำดัดเดือน

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการใช้อุปลักษณ์ที่ปรากฏในวัจนกรรมการดัดเดือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดัดเดือนของกลวิธีดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๑ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดัดเดือนของการใช้อุปลักษณ์

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดัดเดือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดัดเดือน
การใช้อุปลักษณ์	๑. เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังคล้อยตามวัจนกรรมการดัดเดือน
	๒. เพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๒.๑๕ วัตถุประสงค์ของการใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจ

ผู้พูดใช้กลวิธีการใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจเพื่อต้องการให้ผู้ฟังเข้าใจว่าตนไม่พอใจ การกระทำของผู้ฟัง เนื่องจากการใช้กลวิธีนี้ ผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจหรือตีความเจตนาของผู้พูดไปเป็นอย่างอื่นได้ ผู้วิจัยจึงจัดกลวิธีดังกล่าวเป็นกลวิธีตรง

ตัวอย่าง

- เธอเนี่ยเป็นคนใช้ไม่ได้เลยนะ แม่ทั้งเรื่องระเบียบวินัย แม่ทั้งเรื่องมารยาท (๑๕๗)

จากตัวอย่างที่ (๑๕๗) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจ ซึ่งจัดเป็นกลวิธีตรง เนื่องจากการใช้กลวิธีดังกล่าวผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจหรือตีความเจตนาของผู้พูดไปเป็นอย่างอื่นได้

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ประสงค์ของการใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน พบว่ากลวิธีดังกล่าวไม่มีวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน

ตารางที่ ๒๔ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจ

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจ	-

๒.๒.๒๐ วัตถุประสงค์ของการแสดงความไม่เห็นด้วยกับการกระทำนั้น

กลวิธีการแสดงความไม่เห็นด้วยกับการกระทำนั้นที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน นอกจากจะใช้เพื่อดักเตือนการกระทำของผู้ฟังแล้ว ผู้พูดยังใช้กลวิธีนี้เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง เนื่องจากการใช้กลวิธีดังกล่าวผู้พูดมิได้กล่าวถึงความไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมของการกระทำนั้นอย่างตรงไปตรงมา แต่ผู้พูดเพียงแสดงความไม่เห็นด้วยเพื่อบอกว่าการกระทำดังกล่าวไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมแทน ลักษณะดังกล่าวเป็นการแสดงว่าวัจนกรรมที่ผู้พูดแสดงออกไปเป็นเพียงความไม่เห็นด้วยส่วนตัวของผู้พูดเท่านั้น อาจจะถูกหรือผิดก็ได้ และผู้ฟังสามารถโต้แย้งหรือปฏิเสธวัจนกรรมที่ผู้พูดเสนอ กลวิธีนี้นับได้ว่าเป็นกลวิธีความสุภาพเพื่อลดการคุกคามหน้า(Face-Threatening Act; FTA)ด้านลบของผู้ฟังตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987)

ตัวอย่าง

- หนูพูดกับอาจารย์...จริงหรือเปล่า ครูไม่เห็นด้วยกับหนูเลยนะคะ (๑๕๘)

จากตัวอย่างที่ (๑๕๘) จะเห็นได้ว่านอกจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้กลวิธีการแสดงความไม่เห็นด้วยเพื่อตักเตือนการกระทำผู้ฟังแล้ว กลวิธีดังกล่าวยังช่วยรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟังด้วย เนื่องจากการแสดงว่าวัจนกรรมที่ผู้พูดแสดงออกไปเป็นเพียงความไม่เห็นด้วยส่วนตัวของผู้พูดเท่านั้น อาจจะถูกหรือผิดก็ได้ และผู้ฟังสามารถโต้แย้งหรือปฏิเสธวัจนกรรมที่ผู้พูดเสนอ

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการแสดงความไม่เห็นด้วยกับการกระทำนั้นที่ปรากฏในวัจนกรรมการตักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือนของกลวิธีดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๕ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือนของการแสดงความไม่เห็นด้วยกับการกระทำนั้น

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการตักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือน
การแสดงความเห็นกับการกระทำนั้น	เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง

๒.๒.๒๑ วัตถุประสงค์ของการแสดงว่าไม่ชอบการกระทำนั้น

กลวิธีการแสดงว่าไม่ชอบการกระทำนั้นใช้เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง เนื่องจากการใช้กลวิธีดังกล่าว ผู้พูดมิได้กล่าวถึงความไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมของการกระทำนั้นอย่างตรงไปตรงมา เพียงแต่แสดงความรู้สึกส่วนตัวว่าไม่ชอบ ลักษณะดังกล่าวเป็นการแสดงว่าวัจนกรรมที่ผู้พูดแสดงออกไปเป็นเพียงความไม่ชอบส่วนตัวของผู้พูดเท่านั้น อาจจะถูกหรือผิดก็ได้ และผู้ฟังสามารถโต้แย้งหรือปฏิเสธวัจนกรรมที่ผู้พูดเสนอ กลวิธีนี้นับได้ว่าเป็นกลวิธีความสุภาพเพื่อลดการคุกคามหน้า(Face-Threatening Act; FTA)ด้านลบของผู้ฟังตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987)

ตัวอย่าง

- เธอมาสายแบบนี้ ครูไม่ชอบเลย ครูว่าครูบอกเธอครั้งนี้เป็นครั้งที่...แล้ว (๑๕๙)

จากตัวอย่างที่ (๑๕๙) จะเห็นได้ว่านอกจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้กลวิธีการแสดงว่าไม่ชอบการกระทำนั้นเพื่อตักเตือนการกระทำผู้ฟังแล้ว กลวิธีดังกล่าวยังช่วยรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟังด้วย เนื่องจากการแสดงว่าวัจนกรรมที่ผู้พูดแสดงออกไปเป็นเพียงความไม่ชอบส่วนตัวของผู้พูดเท่านั้น อาจจะถูกหรือผิดก็ได้ และผู้ฟังสามารถโต้แย้งหรือปฏิเสธวัจนกรรมที่ผู้พูดเสนอ

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการแสดงว่าไม่ชอบการกระทำนั้นที่ปรากฏใน

วัจนกรรมการดักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของกลวิธีดังกล่าว ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๖ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการแสดงว่าไม่ชอบการกระทำนั้น

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การแสดงว่าไม่ชอบการกระทำนั้น	เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง

๒.๒.๒๒ วัตถุประสงค์ของการแสดงการชม

ผู้พูดใช้กลวิธีการแสดงการชมที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน เพื่อรักษาหน้าด้านบวกของผู้ฟัง โดยชมพฤติกรรมบางสิ่งบางอย่างก่อนแล้วจึงบอกถึงความไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมของการกระทำนั้น กลวิธีนี้นับได้ว่าเป็นกลวิธีความสุภาพด้านบวก กล่าวคือ แสดงว่าผู้ฟังเป็นที่ยอมรับและเป็นพวกเดียวกัน(Brown and Levinson, 1978, 1987) ส่วน Lakoff (1973) จัดให้กลวิธีดังกล่าวเป็นกลวิธีที่อยู่ในกฎความสุภาพข้อที่ว่า “Make a feel good” หรือ “การทำให้ผู้ฟังรู้สึกดี” ด้วยเหตุนี้กลวิธีการชม จึงสามารถช่วยลดน้ำหนักของกลวิธีการดักเตือนในถ้อยคำที่ตามมาได้

ตัวอย่าง

- (เอ๋ยชื่อ) เธอเป็นคนหุนหันคะ แต่การที่เธอกินชาลดแบบนี้ ครัววามันจะทำให้เธอแ่ได้

(๒๐๐)

จากตัวอย่างที่ (๒๐๐) จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงการชมเพื่อช่วยรักษาหน้าด้านบวกของผู้ฟัง เนื่องจากการแสดงว่าผู้ฟังเป็นที่ยอมรับและเป็นพวกเดียวกันตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987)

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการแสดงการชมที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของกลวิธีดังกล่าว ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๗ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการแสดงการชม

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การแสดงการชม	เพื่อรักษาหน้าด้านบวกของผู้ฟัง

๒.๒.๒๓ วัตถุประสงค์ของการให้โอกาสเลิกหรือแก้ไขการกระทำเดิม

การให้โอกาสเล็กหรือแก้ไขการกระทำเดิมนี้อาจอธิบายตามแนวคิดเรื่องความ
 สุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) ได้ว่าเป็นกลวิธีความสุภาพด้าน
 บวกเพื่อแสดงว่าผู้พูดยัง “ยอมรับ” ผู้ฟังโดยการให้โอกาสผู้ฟังเล็กหรือแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง
 ไม่เหมาะสม

ตัวอย่าง

- นี่ เธอมาสายอย่างนี้กี่ครั้งแล้ว คราวนี้ครูจะให้โอกาสเราแก้ตัวอีกซักครั้งนะ มิฉะนั้นครู
 จะ... (๒๐๑)

จากตัวอย่างที่ (๒๐๑) จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการให้โอกาสเล็กหรือแก้ไข
 การกระทำเดิมเพื่อช่วยรักษาน้ำดีด้านบวกของผู้ฟัง เนื่องจากการแสดงว่าผู้พูดยัง “ยอมรับ” ผู้ฟัง
 โดยการให้โอกาสผู้ฟังเล็กหรือแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมตามแนวคิดเรื่องความ
 สุภาพของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987)

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการให้โอกาสเล็กหรือแก้ไขการกระทำเดิมที่ปรากฏ
 ในวัจนกรรมการดักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของกลวิธี
 ดังกล่าว ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๘ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการให้โอกาสเล็กหรือแก้ไขการกระทำเดิม

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การให้โอกาสเล็กหรือแก้ไขการกระทำเดิม	เพื่อรักษาน้ำดีด้านบวกของผู้ฟัง

๒.๒.๒๔ วัตถุประสงค์ของการปลอบผู้ฟัง

ผู้พูดใช้กลวิธีนี้เพื่อปลอบมิให้ผู้ฟังวิตกหรือกังวลกับผลเสียหรืออันตรายที่จะได้รับจาก
 การกระทำนั้น กลวิธีนี้นับได้ว่าเป็นกลวิธีความสุภาพด้านบวกเพื่อแสดงว่าผู้พูดห่วงใยผู้ฟัง
 (Brown and Levinson, 1978, 1987) และเมื่อผู้ฟังมีทัศนคติที่ดีต่อผู้พูดแล้ว ก็อาจทำให้เชื่อฟังคำ
 ดักเตือนของผู้พูดได้ ขณะเดียวกัน Lakoff (1973) จัดให้กลวิธีดังกล่าวเป็นกลวิธีที่อยู่ในกฎความ
 สุภาพข้อที่ว่า “Make a feel good” หรือ “การทำให้ผู้ฟังรู้สึกดี” ซึ่งเป็นกฎความสุภาพข้อหนึ่งใน
 บรรดากฎความสุภาพทั้งหมด

ตัวอย่าง

- คิดซะว่ามันเป็นฝันร้ายแล้วกันนะจะอย่าคิดมาก ต่อไปนี้เราก็คู่เพื่อนที่น่ารัก นิสัยดีคบ
และไม่ก่อเรื่องแบบนี้อีก (๒๐๒)

จากตัวอย่างที่ (๒๐๒) จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการปลอมเพื่อช่วยรักษาหน้า
ด้านบวกของผู้ฟัง เนื่องจากการแสดงว่าพูดห่วงใยผู้ฟังตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์
และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการปลอมผู้ฟังที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน
สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของกลวิธีดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๕ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการปลอมผู้ฟัง

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การปลอมผู้ฟัง	เพื่อรักษาหน้าด้านบวกของผู้ฟัง

๒.๒.๒๕ วัตถุประสงค์ของการเสนอความช่วยเหลือ

ผู้พูดใช้กลวิธีนี้เสนอความช่วยเหลือผู้ฟังในขณะที่ผู้ฟังกำลังตกอยู่ในสภาพความเสียหาย
หรือเดือดร้อนจากการกระทำที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม การแสดงความช่วยเหลือนี้สามารถอธิบาย
ตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) ได้ว่าเป็น
กลวิธีความสุภาพด้านบวก กล่าวคือเป็นกลวิธีที่แสดงถึงความห่วงใยและต้องการช่วยเหลือผู้ฟัง

ตัวอย่าง

- เหมมีปัญหาอะไรหรือเปล่าถึงได้มาเรียนสายทุกวัน เหมมีปัญหาอะไรก็มาบอกครูได้นะจะ
ได้ช่วยเหลือกัน... (๒๐๓)

จากตัวอย่างที่ (๒๐๓) จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการเสนอความช่วยเหลือ
เพื่อรักษาหน้าด้านบวกของผู้ฟัง เนื่องจากการแสดงว่าพูดห่วงใยผู้ฟังตามแนวคิดเรื่องความ
สุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ในการสื่อสารของการเสนอความช่วยเหลือที่ปรากฏใน
 วัจนกรรมการดักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของกลวิธีดังกล่าว
 ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๓๐ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการเสนอความช่วยเหลือ

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การเสนอความช่วยเหลือ	เพื่อรักษาหน้าด้านบวของผู้ฟัง

๒.๒.๒๖ วัตถุประสงค์ของการแสดงความสงสารหรือเห็นใจ

กลวิธีนี้จัดเป็นกลวิธีความสุภาพด้านบว กล่าวคือผู้พูดแสดงว่าผู้ฟังเป็นพวกเดียวกับ
 ตน จึงเกิดความสงสารหรือเห็นใจที่ผู้ฟังต้องตกอยู่ในสภาพความเคียดแค้น (Brown and Levinson,
 1978, 1987) จากการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม เช่นเดียวกับ Leech (1983) ที่จัดให้กลวิธี
 ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกฎความสุภาพข้อที่ว่า “Sympathy maxim” หรือ “การลดความเป็น
 ประปักษ์ ระหว่างตัวเองกับบุคคลอื่น และเพิ่มความเห็นอกเห็นใจระหว่างตนกับบุคคลอื่น”

ตัวอย่าง

- ครูเห็นใจเราขณะที่อาจารย์(เอ่ยชื่ออาจารย์ประจำวิชา)เค้าให้เรา ม.ศ. แต่เราก็ต้อง
 ปรับปรุงตัวเองด้วย (๒๐๔)

จากตัวอย่างที่ (๒๐๔) จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงความสงสารหรือ
 เห็นใจเพื่อรักษาหน้าด้านบวของผู้ฟัง เนื่องจากการแสดงว่าผู้ฟังเป็นพวกเดียวกับตน จึงเกิด
 ความสงสารหรือเห็นใจที่ผู้ฟังต้องตกอยู่ในสภาพความเคียดแค้นตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของ
 บราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการแสดงความสงสารหรือเห็นใจที่ปรากฏในวัจน
 กรรมการดักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของกลวิธีดังกล่าวได้
 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๓๑ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการแสดงความสงสารหรือเห็นใจ

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การแสดงความสงสารหรือเห็นใจ	เพื่อรักษาหน้าด้านบวของผู้ฟัง

๒.๒.๒๗) วัตถุประสงค์ของการแสดงความตระหนักในสิทธิของผู้ฟัง

ผู้พูดใช้กลวิธีนี้เพื่อแสดงว่าตนตระหนักถึงความเป็นส่วนตัวหรือความต้องการเป็นอิสระ ไม่อยู่ได้บังคับจากบุคคลอื่นของผู้ฟังก่อน แล้วจึงบอกถึงความไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมของการกระทำดังกล่าว การแสดงความตระหนักในสิทธิของผู้ฟังนี้สามารถอธิบายตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) ได้ว่าผู้พูดใช้กลวิธีข้างต้นเพื่อความสุภาพในการรักษาหน้าด้านลบหรือความต้องการเป็นอิสระ ไม่อยู่ได้บังคับจากบุคคลอื่นของผู้ฟัง กลวิธีนี้ช่วยให้กลวิธีการตักเตือนที่ตามมามีน้ำหนักเบาลงได้

ตัวอย่าง

- จริงๆแล้วก็เป็นเรื่องที่ผมจะทำได้เพราะเป็นสิทธิของเธออยู่แล้วกับการมาสายเกิน ๓ ครั้งแบบนี้ แต่ครูเป็นห่วงเรา กลัวเรา... (๒๐๕)

จากตัวอย่างที่ (๒๐๕) จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงความตระหนักในสิทธิของผู้ฟังเพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง เนื่องจากการแสดงว่าตนตระหนักถึงความเป็นส่วนตัวหรือความต้องการเป็นอิสระ ไม่อยู่ได้บังคับจากบุคคลอื่นของผู้ฟังก่อน แล้วจึงบอกถึงความไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมของการกระทำดังกล่าว ตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการแสดงความตระหนักในสิทธิของผู้ฟังที่ปรากฏในวัจนกรรมการตักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือนของกลวิธีดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๓๒ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือนของการแสดงความตระหนักในสิทธิของผู้ฟัง

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการตักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการตักเตือน
การแสดงความตระหนักในสิทธิของผู้ฟัง	เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง

๒.๒.๒๘) วัตถุประสงค์ของการแสดงความคาดหวังต่อผู้ฟัง

กลวิธีการแสดงความคาดหวังเป็นการที่ผู้พูดแสดงความมั่นใจว่าผู้ฟังจะสามารถเลิกหรือแก้ไขการกระทำที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมได้ ซึ่งเท่ากับเป็นการยอมรับผู้ฟังนั่นเอง กลวิธีนี้นับ

ได้ว่าเป็นกลวิธีความสุภาพด้านบวกตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987)

ตัวอย่าง

- (เอ๋ยชื่อ) เธอเลิกคบกับนาย(เอ๋ยชื่อนักเรียนชายคนหนึ่ง)แล้วใช่ไหม เรายังเด็กด้วยกันทั้งคู่อย่าทำอะไรแบบนี้เลย ครูหวังว่าจะไม่เกิดเหตุการณ์แบบเดิมอีกนะ (๒๐๖)

จากตัวอย่างที่ (๒๐๖) จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงความคาดหวังเพื่อรักษาหน้าด้านบวกของผู้ฟัง เนื่องจากการแสดงความมั่นใจว่าผู้ฟังจะสามารถเลิกหรือแก้ไขการกระทำที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมได้ ซึ่งเท่ากับเป็นการยอมรับผู้ฟังนั่นเอง ตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการแสดงความคาดหวังต่อผู้ฟังที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของกลวิธีดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการแสดงความคาดหวังต่อผู้ฟัง

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การแสดงความคาดหวังต่อผู้ฟัง	เพื่อรักษาหน้าด้านบวกของผู้ฟัง

๒.๒.๒๕ วัตถุประสงค์ของการพูดตลก

ผู้พูดใช้กลวิธีการพูดตลกเพื่อลดความตึงเครียดในการสนทนา เนื่องจากกลวิธีนี้ช่วยให้กลวิธีการดักเตือนที่ปรากฏร่วมมีน้ำหนักเบาลง โดยเป็นการสร้างความไม่เข้ากัน (Incongruity) ระหว่างพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมของผู้ฟังกับเหตุการณ์อื่นภายใต้กรอบการเล่น ไม่จริงจัง (Playful frame) ซึ่งความไม่เข้ากัน หรือ Incongruity ดังกล่าวถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างอารมณ์ขัน (Hutcheson, 1750 อ้างถึงใน ศิริพร ภักดีผาสุข, ๒๕๔๗)

ตัวอย่าง

- อ๊วยตาย ครูได้ข่าวว่าหนูไปเล่นละครบู๊กับนักเรียนโรงเรียนอื่นมา มีฉากกพวกตีกันด้วย เรายังเรียนอยู่มา เล่นบทบู๊ตีคิระวัง โคนไต่ออกล่ะ... (๒๐๗)

จากตัวอย่างที่ (๒๐๘) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการพูดตกในถ้อยคำที่พิมพ์ตัวหนาเพื่อลดความตึงเครียดในการสนทนา เนื่องจากช่วยให้กลวิธีการดักเตือนในถ้อยคำที่ขีดเส้นใต้มีน้ำหนักเบาลง

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการพูดตกที่ปรากฏในวจนกรรมการดักเตือน สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของกลวิธีดังกล่าว ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๓๔ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของการพูดตก

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน
การพูดตก	เพื่อลดความตึงเครียดในการสนทนา

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สามารถสรุปวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือนของทั้ง ๒๕ กลวิธีทางภาษาได้เป็นตารางดังนี้

ตารางที่ ๓๕ แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการคัดเลือกของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวงกรรมการ
คัดเลือก

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวงกรรมการคัดเลือก	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการคัดเลือก
๑. การอ้างกฎหรือสิ่งอื่นหรือบุคคลอื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม	-เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด (เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่พอใจจากผู้ฟัง) -เพื่อให้ผู้ฟังเชื่อฟังและคล้อยตามวงกรรมการคัดเลือก
๒. การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง	- เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง -เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด (เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่พอใจจากผู้ฟัง) -เพื่อ โน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวงกรรมการคัดเลือก(เฉพาะถ้อยคำแสดงเจตนา)
๓. การบอกว่าการกระทำนั้นไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม	-
๔. การแสดงการถาม	-เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง
๕. การบอกผลร้ายหรืออันตรายของการกระทำนั้น	-เพื่อรักษาหน้าด้านบวกของผู้ฟัง -เพื่อ โน้มน้าวให้ผู้ฟังปฏิบัติตาม
๖. การเสนอแนะ	-เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง
๗. การยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์	-เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด (เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่พอใจจากผู้ฟัง) -เพื่อ โน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวงกรรมการคัดเลือก -เพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม
๘. การแสดงความเป็นห่วง	-เพื่อรักษาหน้าด้านบวกของผู้ฟัง
๙. การกล่าวลงโทษ	-
๑๐. การสั่งให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้น	-
๑๑. การเล่าหรือถามถึงเรื่องอื่นเพื่อแสดงว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม	-เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง -เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด(เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่พอใจจากผู้ฟัง)
๑๒.การขอร้องให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำนั้น	-เพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง

ตารางที่ ๓๕(ต่อ) แสดงวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการคัดเลือกของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวจนกรรมการ
คัดเลือก

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวจนกรรมการคัดเลือก	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการคัดเลือก
๑๓. การแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจ	-เพื่อรักษาหน้าค่านลบของผู้ฟัง
๑๔. การแสดงความผิดหวังต่อการกระทำนั้น	-เพื่อรักษาหน้าค่านลบของผู้ฟัง
๑๕. การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน	-เพื่อประชดประชัน -เพื่อลดความตึงเครียดในการสนทนา(เฉพาะถ้อยคำนัยผกผันบางชนิด)
๑๖. การโทษสิ่งอื่นหรือผู้อื่น	-เพื่อรักษาหน้าค่านลบของผู้ฟัง
๑๗. การใช้สำนวน	-เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวจนกรรมการคัดเลือก -เพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม
๑๘. การใช้อุปลักษณ์	-เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังคล้อยตามวจนกรรมการคัดเลือก -เพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม
๑๙. การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจ	-
๒๐. การแสดงความไม่เห็นด้วยกับการกระทำนั้น	-เพื่อรักษาหน้าค่านลบของผู้ฟัง
๒๑. การแสดงว่าไม่ชอบการกระทำนั้น	-เพื่อรักษาหน้าค่านลบของผู้ฟัง
๒๒. การแสดงการชม	-เพื่อรักษาหน้าค่านบวกของผู้ฟัง
๒๓. การให้โอกาสเล็กหรือแก้ไขการกระทำนั้น	-เพื่อรักษาหน้าค่านบวกของผู้ฟัง
๒๔. การปลอบผู้ฟัง	-เพื่อรักษาหน้าค่านบวกของผู้ฟัง
๒๕. การเสนอความช่วยเหลือ	-เพื่อรักษาหน้าค่านบวกของผู้ฟัง
๒๖. การแสดงสงสารหรือเห็นใจ	-เพื่อรักษาหน้าค่านบวกของผู้ฟัง
๒๗. การแสดงความตระหนักในสิทธิของผู้ฟัง	-เพื่อรักษาหน้าค่านลบของผู้ฟัง
๒๘. การแสดงความคาดหวังต่อผู้ฟัง	-เพื่อรักษาหน้าค่านบวกของผู้ฟัง
๒๙. การพูดตลก	-เพื่อลดความตึงเครียดในการสนทนา

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวจนกรรมการคัดเลือกทั้ง ๒๙
กลวิธีข้างต้น สามารถจำแนกวัตถุประสงค์ต่างๆนอกเหนือจากการคัดเลือกของกลวิธีดังกล่าวได้
เป็น ๖ ประการดังตารางนี้

ตารางที่ ๑๖ แสดงวัตถุประสงค์ต่างๆนอกเหนือจากการคัดเลือกของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการ
คัดเลือก

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏใน วัจนกรรมการคัดเลือก	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการคัดเลือก					
	๑. เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟัง	๒. เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด(เพื่อหลีกเลี่ยงความ ไม่พอใจจากผู้ฟัง)	๓. เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อฟังหรือคล้อยตาม วัจนกรรมการคัดเลือก	๔. เพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม	๕. เพื่อประจบประชัน	๖. เพื่อลดความตึงเครียดในการสนทนา
-การอ้างกฎหรือบุคคลอื่นเพื่อ แสดงว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม	-	/	/	-	-	-
- การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความ รุนแรง	/	/	/	-	-	-
-การบอกว่าการกระทำนั้นไม่ ถูกต้อง ไม่เหมาะสม	-	-	-	-	-	-
- การแสดงการฉาม	/	-	-	-	-	-
-การบอกผลร้ายหรืออันตรายของ การกระทำนั้น	/	-	-	-	-	-
- การเสนอแนะ	/	-	-	-	-	-
- การยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็น อุทาหรณ์	-	/	/	/	-	-
- การแสดงความเห็นห่วง	/	-	-	-	-	-
-การกล่าวลงโทษ	-	-	-	-	-	-
- การสั่งให้เลิกหรือแก้ไขการ กระทำนั้น	-	-	-	-	-	-
- การเล่าหรือถามถึงเรื่องอื่นเพื่อ แสดงว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม	/	/	-	-	-	-

ตารางที่ ๓๖ (ต่อ) แสดงวัตถุประสงค์ต่างๆนอกเหนือจากการดักเตือนของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรม
การดักเตือน

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏใน วัจนกรรมการดักเตือน	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการดักเตือน					
	๑. เพื่อรักษาน้ำหน้าของผู้ฟัง	๒. เพื่อรักษาน้ำหน้าของผู้พูด(เพื่อหลีกเลี่ยงความ ไม่พอใจจากผู้ฟัง)	๓. เพื่อให้โน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อหรือคล้อยตาม วัจนกรรมการดักเตือน	๔. เพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม	๕. เพื่อประจบประชัน	๖. เพื่อลดความตึงเครียดในสถานการณ์
-การขอร้องให้เลิกหรือแก้ไขการ กระทำนั้น	/	-	-	-	-	-
-การแสดงความรู้สึกสงสัยหรือ ประหลาดใจ	/	-	-	-	-	-
-การแสดงความคิดหวังต่อการ กระทำนั้น	/	-	-	-	-	-
-การใช้ถ้อยคำนัยหกผัน	-	-	-	-	/	/
-การ โทษสิ่งอื่นหรือผู้อื่น	/	-	-	-	-	-
- การใช้สำนวน	-	-	/	/	-	-
- การใช้อุปลักษณ์	-	-	/	/	-	-
- การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจ	-	-	-	-	-	-
- การแสดงความไม่เห็นด้วยกับการ กระทำนั้น	/	-	-	-	-	-
- การแสดงว่าไม่ชอบการกระทำ นั้น	/	-	-	-	-	-
-การแสดงการชม	/	-	-	-	-	-

ตารางที่ ๓๖ (ต่อ) แสดงวัตถุประสงค์ต่างๆนอกเหนือจากการคัดเลือกของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรม
การคัดเลือก

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏใน วัจนกรรมการคัดเลือก	วัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการคัดเลือก					
	๑. เพื่อรักษามาน้ำของผู้ฟัง	๒. เพื่อรักษามาน้ำของผู้พูด(เพื่อหลีกเลี่ยงความ ไม่พอใจจากผู้ฟัง)	๓. เพื่อให้มั่นใจให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตาม วัจนกรรมการคัดเลือก	๔. เพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม	๕. เพื่อประจบประชัน	๖. เพื่อลดความตึงเครียดในการสนทนา
-การให้โอกาสเล็กหรือแก้ไขการ กระทำเดิม	/	-	-	-	-	-
-การปลอบผู้ฟัง	/	-	-	-	-	-
- การเสนอความช่วยเหลือ	/	-	-	-	-	-
- การแสดงความสงสารหรือเห็นใจ	/	-	-	-	-	-
-การแสดงว่าตระหนักในสิทธิของผู้ ผู้ฟัง	/	-	-	-	-	-
-การแสดงความคาดหวังต่อผู้ฟัง	/	-	-	-	-	-
- การพูดตลก	-	-	-	-	-	/

เมื่อพิจารณากลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการคัดเลือกทั้ง ๒๕ กลวิธีข้างต้นออก
ตามวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจน
กรรมการคัดเลือก โดยเรียงลำดับค่าความถี่การปรากฏจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

ตารางที่ ๓๗ แสดงค่าความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวจนกรรมการดักเตือนตามวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏใน วจนกรรมการดักเตือนตาม วัตถุประสงค์ในการสื่อสาร	ครั้ง	ร้อยละ
๑. กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษา หน้าของผู้ฟัง	๑,๕๔๖	๓๖.๗๑
๒. กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษา หน้าของผู้พูด (เพื่อหลีกเลี่ยง ความไม่พอใจจากผู้ฟัง)	๑,๐๓๔	๒๔.๕๕
๓. กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อ ทำให้ ผู้ฟังทราบเจตนาของวจนกรรม ได้ทันที	๗๐๐	๑๖.๖๒
๔. กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อ โน้มนำ ให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อย ตามวจนกรรมการดักเตือน	๕๐๕	๑๒.๐๘
๕. กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อให้ ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม	๒๘๓	๖.๘๑
๖. กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อ ประชดประชัน	๗๐	๑.๖๖
๗. กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อลด ความตึงเครียดในการสนทนา	๖๕	๑.๕๔
รวม	๔,๒๑๑	๑๐๐.๐๐

จากที่กล่าวมาทั้งหมด อาจสรุปภาพรวมของการศึกษากลวิธีทางภาษาและ
วัตถุประสงค์ของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวจนกรรมการเตือนได้ดังนี้

๑. ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ กล่าวคือ แม้ว่าในสังคมไทยจะ
เป็นสถานภาพที่มีความสำคัญรองลงมาจากพ่อแม่ (Navavan Bandnumeha, 1987) และยังมีหน้าที่

* กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์นี้ ได้แก่กลวิธีตรงที่กล่าวถึงในหน้า ๗๒

โดยตรงในการอบรมตักเตือนศิษย์ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, ๒๕๔๐) แต่กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธี
 ความสุภาพมากกว่ากลวิธีตรง ดังจะเห็นได้จากการที่กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อความ
 สุภาพในการรักษาหน้าของผู้ฟังถึงร้อยละ ๓๖.๗๑มากกว่ากลวิธีตรงที่ใช้เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจวง
 กรรณการตักเตือนอย่างตรงไปตรงมาที่ปรากฏใช้เพียงร้อยละ ๑๖.๖๒ การใช้กลวิธีความสุภาพเพื่อ
 รักษาหน้าของผู้ฟังมากกว่าการใช้กลวิธีตรงที่อาจทำให้ผู้ฟังเสียหน้า(Face-Threatening Act; FTA)
 ตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987) เช่นนี้
 อาจเนื่องมาจากกลุ่มอย่างซึ่งมีสถานภาพเป็นครูปฏิบัติตามแนวทางจรรยาบรรณของวิชาชีพที่ว่า ผู้
 เป็นครูควรปฏิบัติต่อศิษย์ด้วยความเอื้ออาทร และรักษาน้ำใจของศิษย์เสมือนศิษย์เป็นภักษามิตร
 ของตน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, ๒๕๔๐ อ้างถึงใน ยนต์ ชุ่มจิต, ๒๕๔๖) รวมไปถึงกลุ่ม
 ตัวอย่างยังให้ความสำคัญกับ “สิทธิส่วนตัว” ของผู้ฟัง ซึ่งนักสังคมวิทยาเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนย่อมมี
 “อาณาเขตของศักดิ์ศรี” (honor sphere) หรือสิทธิความเป็นส่วนตัวเองที่บุคคลพึงมี และไม่ต้องการให้
 ใครก้าวล่วง (George Simmel, 1964 อ้างถึงใน ธีรยุทธ บุญมี, ๒๕๓๘: ๒๖๕-๒๖๖) อีกทั้งการใช้
 กลวิธีความสุภาพดังกล่าวยังสอดคล้องกับบทบาทของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าในวัฒนธรรมไทยที่ว่า
 “ผู้ใหญ่” ควรปฏิบัติและแสดงออกถึงความความเข้าใจ “ผู้น้อย” (ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ,
 ๒๕๓๘)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่าการใช้กลวิธีความสุภาพมากกว่ากลวิธีตรง
 อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเป็นครูและอาจารย์ในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาซึ่งมี
 ลูกศิษย์อยู่ในช่วงอายุวัยรุ่น จึงจำเป็นที่กลุ่มตัวอย่างต้องใช้กลวิธีการสื่อสารที่ “รักษาสติใจ” ของลูก
 ศิษย์ในช่วงวัยดังกล่าว เพราะเด็กในช่วงวัยรุ่นมักไม่ชอบการสั่งหรือสื่อสารที่ทำให้รู้สึกถูกรังคับ
 หรือไม่เป็นที่ยอมรับ (นพมาศ ธีระเวทิน, ๒๕๔๖) อีกทั้งกลวิธีความสุภาพอาจโน้มน้าวผู้ฟังได้
 ดีกว่ากลวิธีตรง เพราะผู้ฟังจะรู้สึกไม่ต่อต้าน และพร้อมรับฟังคำตักเตือนมากกว่าการการตักเตือน
 อย่างตรงไปตรงมา ดังที่ Lakoff (1973) กล่าวว่า “ความสุภาพ” สำคัญกว่า “ความชัดเจน” และ
 เป็นกลวิธีที่ช่วยรักษาสัมพันธภาพอันดีในการสื่อสารระหว่างคู่สนทนา (Brown and Levinson,
 1978, 1987)

๒. จากข้อมูลคำตอบยังพบว่ากลวิธีความสุภาพอาจใช้เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่พอใจจาก
 ผู้ฟังหรือรักษาหน้าของตนเองด้วย เช่น กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง กลวิธีการเล่า
 หรือถามถึงเรื่องอื่นเพื่อบอกว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม เป็นต้น แม้ว่ากลุ่มตัวอย่าง
 จะมีสถานภาพเป็นครูซึ่งสูงกว่าผู้ฟังที่เป็นลูกศิษย์ และมีหน้าที่โดยตรงในการอบรมตักเตือนศิษย์
 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, ๒๕๔๐) แต่กลุ่มตัวอย่างบางส่วนซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๒๔.๕๕ ยังเห็น
 ว่าการใช้กลวิธีตรงไปตรงมาในการแสดงวงกรรณการตักเตือนอาจทำให้ผู้ฟังมองกลุ่มตัวอย่างว่า
 เป็นคนไม่มีมารยาทหรือไม่ไว้หน้าคนอื่น วัตถุประสงค์เพื่อรักษาหน้าของตนเองนี้ อาจมาจากการที่

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า แม้วัจนกรรมการดักเตือนจะเกิดจากความปรารถนาดีของผู้พูดที่จะให้ผู้ฟังสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง แต่ขณะเดียวกันวัจนกรรมการดังกล่าวก็เป็นการละเมิดผู้ฟัง ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงเลือกที่จะแสดงวัจนกรรมโดยใช้กลวิธีความสุภาพแทนกลวิธีตรง เพื่อให้ผู้ฟังเห็นว่าผู้พูดมีเจตนา “หวังดี” กับผู้ฟังมากกว่าต้องการทำให้ผู้ฟังเสียหน้าจนเกิดความไม่พอใจผู้พูด สอดคล้องกับธรรมชาติและพื้นฐานทางจิตวิทยาของมนุษย์ทุกคนที่ต้องการเป็นที่ยอมรับ และไม่อยากให้บุคคลอื่นไม่ชอบตน (Maslow, 1970 อ้างถึงใน จิราภา เต็งไครรัตน์, ๒๕๔๓)

๓. เมื่อพิจารณาคำความถึงจากข้อมูลคำตอบ จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีความสุภาพเพื่อรักษาหน้าของตนเองน้อยกว่าที่จะใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟัง กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีเพื่อหลีกเลี่ยงความไม่พอใจจากผู้ฟังร้อยละ ๒๔.๕๕ น้อยกว่ากลวิธีที่ใช้เพื่อความสุภาพต่อผู้ฟังที่ใช้ถึงร้อยละ ๓๖.๗๑ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพเป็นครู ซึ่งมีหน้าที่ในการอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้แก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, ๒๕๔๐ : ๔) กลุ่มตัวอย่างบางคนจึงมองว่า การแสดงวัจนกรรมการดักเตือนในบริบทของครูที่มีต่อนักเรียนไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าลูกศิษย์จะมองตนเองเป็นคนไม่มีมารยาท เพราะการดักเตือนเป็นไปตามหน้าที่และบทบาทของกลุ่มตัวอย่าง (ปวีณา วัชรสุวรรณ, ๒๕๔๗)

๔. นอกจากกลวิธีความสุภาพที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังและผู้พูดเองแล้ว การโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือและคล้อยตามวัจนกรรมยังเป็นอีกวัตถุประสงค์หนึ่งของการใช้กลวิธีทางภาษาและมีผู้ใช้กลวิธีเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐๘ เช่น กลวิธีการอ้างกฎหรือบุคคลอื่น การยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ เป็นต้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าหากตนแสดงวัจนกรรมการดักเตือนโดยปราศจากการโน้มน้าวให้ผู้ฟังซึ่งเป็นลูกศิษย์เชื่อถือหรือคล้อยตามด้อยค่าแล้ว ผู้ฟังอาจไม่สำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมก็ได้ และเท่ากับว่ากลุ่มตัวอย่างก็ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์สำคัญของการแสดงวัจนกรรมการดักเตือนนั่นเอง

๕. ขณะเดียวกัน กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างงเป็นรูปธรรมของวัจนกรรมการดักเตือน เช่น การใช้อุปลักษณ์ ก็เป็นอีกวัตถุประสงค์หนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างใช้คิดเป็นร้อยละ ๖.๘๑ อาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีเหล่านี้เนื่องมาจากต้องการให้ผู้ฟังรับรู้สิ่งที่ตนสื่ออย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมกว่าการใช้ถ้อยคำธรรมดา (Johnson 1994, อ้างถึงใน จิตติมา หลอมทอง, ๒๕๔๔) และนำไปสู่การโน้มน้าวให้ปฏิบัติตามได้

๖. นอกจากนี้ จากตารางข้างต้น ยังพบว่ากลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อประชดประชันให้ ผู้ฟังรู้ว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม มีการปรากฏใช้เพียงร้อยละ ๑.๖๖ ทั้งนี้ เนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างบางคนอาจเห็นว่า การประชดประชันต่อศิษย์ไม่ใช่คุณลักษณะที่สังคม คาดหวังจากวิชาชีพครู เช่นเดียวกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อลดความตึงเครียดให้แก่ผู้ฟังซึ่งมีค่า ความการปรากฏน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๑.๕๔ ค่าความถี่การปรากฏของวัตถุประสงค์ที่น้อย ที่สุดเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการใช้กลวิธีเพื่อลดความตึงเครียด แม้จะเป็นการ แสดงความสนิทสนมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง โดยการทำให้ผู้ฟังรู้สึกผ่อนคลายกับการดัดเดียนที่เป็น กันเอง (Brown and Levinson, 1978, 1987) แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมมากนักเมื่อต้องสื่อสาร กับลูกศิษย์ซึ่งมีสถานภาพต่ำกว่า เพราะโดยปกติแล้วในวัฒนธรรมไทย ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าจะ ไม่ทำตลกกับผู้ที่ มีสถานภาพต่ำกว่า (Navavan Bandnumeha, 1987)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดในหัวข้อนี้ อาจสรุปได้ว่า เมื่อพิจารณากลวิธีทางภาษาที่ปรากฏ ในวัจนกรรมการดัดเดียนทั้ง ๒๕ กลวิธีข้างต้นออกตามวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่าง เลือกใช้กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดัดเดียนโดยเรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปหา น้อยได้ดังนี้ ๑. เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟัง ๒. เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด (เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่พอใจจาก ผู้ฟัง) ๓. เพื่อให้ผู้ฟังทราบเจตนาของวัจนกรรมได้ทันที ๔. เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือ คล้อยตามวัจนกรรม ๕. เพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม ๖. เพื่อประชดประชัน และ ๗. เพื่อลดความตึงเครียดในการสนทนา ผลการวิจัยข้างต้นจึงนับได้ว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้ง ไว้คือ กลวิธีทางภาษาที่ครูใช้เพื่อดัดเดียนศิษย์ในภาษาไทยเป็นกลวิธีความสุภาพมากกว่ากลวิธีตรง ในหัวข้อต่อไปผู้วิจัยจะได้ศึกษาถึงการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการ ดัดเดียนซึ่งใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้กลวิธีทางภาษาปรากฏร่วมกันหรือไม่ อย่างไร

๒.๓ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดัดเดียน

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอว่ากลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดัดเดียนทั้ง ๒๕ กลวิธีข้างต้นมีการปรากฏร่วมกันของกลวิธีทางภาษาในลักษณะใดบ้าง โดยแบ่งการนำเสนอ ออกเป็นหัวข้อดังนี้

๒.๓.๑ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๒ กลวิธี

๒.๓.๒ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษามากกว่า ๒ กลวิธี

๒.๓.๓ สรุปภาพรวมการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการ ดักเตือน

๒.๓.๑ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๒ กลวิธี

จากข้อมูลคำตอบ สามารถจำแนกการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทาง
ภาษา ๒ กลวิธี ได้เป็น ๕ ลักษณะย่อย ตามค่าความถี่จากมากไปหาน้อยดังนี้

๒.๓.๑.๑ กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน

กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ได้แก่ การที่ผู้พูดใช้
กลวิธีทางภาษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกันทั้งในถ้อยคำเดียวกันและ
ระหว่างถ้อยคำ

ตัวอย่าง

๑	๒	๓	
/ (เอ๋ยชื่อ)/ ครูว่าหนูพูดแบบนี้ไม่ดีนะคะ / หนูเลิกมันได้ไหมเอ่ย /			(๒๐๘)

จากตัวอย่างที่ (๒๐๘) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อรักษาหน้าของ
ผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ ๒ (ที่
พิมพ์ตัวหนา) ร่วมกับกลวิธีการแสดงการถามในถ้อยคำที่ ๓ (ที่ขีดเส้นใต้) ตามลำดับ

๒.๓.๑.๒ กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกับกลวิธีทางภาษาที่ ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด

กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อ
รักษาหน้าของผู้พูด ได้แก่ การที่ผู้พูดใช้กลวิธีทางภาษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟัง
ปรากฏร่วมกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้พูดทั้งในถ้อยคำเดียวกันและระหว่างถ้อยคำ

กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้พูดปรากฏร่วมกัน ได้แก่ การที่ผู้พูดใช้
กลวิธีทางภาษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาหน้าของผู้พูดปรากฏร่วมกันทั้งในถ้อยคำเดียวกันและ
ระหว่างถ้อยคำ

ตัวอย่าง

๑	๒
/หมอบอกว่านูหรืมันจะทำให้เป็นมะเร็ง/ เลข.../	ดูอย่าง(เอ่ยชื่อนักแสดง)สิ เค้ายังตาย (๒๑๓)

จากตัวอย่างที่ (๒๑๓) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้า
ของผู้พูดปรากฏร่วมกัน ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการอ้างกฎหรือบุคคลอื่นในถ้อยคำที่ ๑ (ที่พิมพ์
ตัวหนา) ร่วมกับกลวิธีการยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ในถ้อยคำที่ ๒ (ที่ขีดเส้นใต้)
ตามลำดับ

๒.๓.๑.๓) กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวัจนกรรมการ
ดักเตือนปรากฏร่วมกัน

กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวัจนกรรมการ
ดักเตือนปรากฏร่วมกันได้แก่ การที่ผู้พูดใช้กลวิธีทางภาษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟัง
เชื่อถือหรือคล้อยตามวัจนกรรมการดักเตือนปรากฏร่วมกันทั้งในถ้อยคำเดียวกันและระหว่างถ้อยคำ

ตัวอย่าง

๑	๒
/กฎเรื่องระเบียบของโรงเรียนเรามีอยู่ว่า/ <u>ขา(เอ่ยชื่อนักเรียนคนหนึ่ง)เพิ่งโดน</u> <u>ทำโทษไป/</u>	(๒๑๔)

จากตัวอย่างที่ (๒๑๔) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อโน้มน้าวให้
ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวัจนกรรมการดักเตือน ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการอ้างกฎหรือบุคคลอื่น
ในถ้อยคำที่ ๑ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ร่วมกับกลวิธีการยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ในถ้อยคำที่
๒ (ที่ขีดเส้นใต้) ตามลำดับ

๒.๓.๑.๔) กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อดักเตือนอย่างตรงไปตรงมาปรากฏร่วมกัน

- ๒.๓.๒.๑ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๓ กลวิธี
 ๒.๓.๒.๒ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๔ กลวิธี
 ๒.๓.๒.๓ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๕ กลวิธี
 ๒.๓.๒.๔ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๖ กลวิธี
 ๒.๓.๒.๕ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๗ กลวิธี
 ๒.๓.๒.๖ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๘ กลวิธี
 ๒.๓.๒.๗ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๙ กลวิธี
 ๒.๓.๒.๘ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๑๐ กลวิธี

๒.๓.๒.๑ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๓ กลวิธี

จากข้อมูลคำตอบ สามารถจำแนกการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๓ กลวิธี ได้เป็น ๕ ลักษณะย่อย ตามค่าความถี่จากมากไปหาน้อยดังนี้

- ๑) กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกันทั้งหมด

ตัวอย่าง

๑	๒	๓
/จริงรีปาวที่เธอไปนั่งซ้อนท้ายนาย... /ครูว่ามันไม่ค่อยจะดีนะคะ/		ครูเป็นห่วงความ
ปลอดภัยของเธอ/		(๒๑๗)

จากตัวอย่างที่ (๒๑๗) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกันทั้ง ๓ กลวิธี ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการแสดงการถามในถ้อยคำที่ ๑ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ ๒ (ที่ขีดเส้นใต้) และ กลวิธีการแสดงความเป็นห่วงในถ้อยคำที่ ๓ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ตามลำดับ

- ๒) กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๒ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด

ตัวอย่าง

๑	๒	๓
/ทำไมถึงมาสายล่ะคะ/	เธอน่าจะมาให้เช้ากว่านี้/	โรงเรียนเราเคร่งครัดเรื่องการมาสาย
มากมายและก็จะตัดคะแนนความพุดดีด้วย/		
(๒๑๘)		

จากตัวอย่างที่ (๒๑๘) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๒ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธี การแสดงการถามในถ้อยคำที่ ๑ (ที่พิมพ์ตัวหนา) และกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ ๒ (ที่ขีดเส้นใต้) กับกลวิธีการอ้างกฎหรือบุคคลอื่นในถ้อยคำที่ ๓ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ตามลำดับ

๓) กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏกัน ๒ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวัจนกรรม

ตัวอย่าง

๑	๒	๓
/ครูว่าหนูแต่งตัวแบบนี้ไม่คีนะ/มันอาจจะทำให้เกิดอันตราย/ดูอย่าง(ยกข่าจากหน้าหนังสือพิมพ์ที่ผู้หญิงถูกรั้วทำชำเราเนื่องจากแต่งตัวล่อแหลม)สิ/		
(๒๑๙)		

จากตัวอย่างที่ (๒๑๙) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๒ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด ซึ่งได้แก่ การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ ๑ (ที่พิมพ์ตัวหนา) และถ้อยคำที่ ๒ (ที่ขีดเส้นใต้) กับกลวิธีการยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ในถ้อยคำที่ ๓ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ตามลำดับ

๔) กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๒ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อทำให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม

ตัวอย่าง

๑	๒
/ที่จริงครูก็เข้าใจนะว่ามันเป็นสิทธิ์ของเธอที่จะสูบมัน/ <u>ครูไม่ยอมให้เราต้องมีอันตราย</u>	

๓

จากการสูบบุหรี่/บุหรี่น้ำมันเป็นพิษจนมาทำร้ายคน/

(๒๒๐)

จากตัวอย่างที่ (๒๒๐) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๒ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อทำให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการแสดงความตระหนักในสิทธิของผู้ฟังในถ้อยคำที่ ๑ (ที่พิมพ์ตัวหนา) และกลวิธีการแสดงความเป็นห่วงในถ้อยคำที่ ๒ (ที่ขีดเส้นใต้) กับกลวิธีการใช้ความเปรียบหรืออุปลักษณ์ในถ้อยคำที่ ๓ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ตามลำดับ

๕) กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๒ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อตัดเคื่อนอย่างตรงไปตรงมา

ตัวอย่าง

๑

๒

๓

/ที่เธอทำอย่างนี้มันถูกแล้วหรือ/ มันอาจจะทำให้เธอมีอันตราย/ มีเรื่องกับคนอื่นอย่างนี้

ไม่ดีหรอกนะ/

(๒๒๑)

จากตัวอย่างที่ (๒๒๑) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๒ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อตัดเคื่อนอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการแสดงการถามในถ้อยคำที่ ๑ (ที่พิมพ์ตัวหนา) และกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ ๒ (ที่ขีดเส้นใต้) กับกลวิธีการบอกว่ากากระทำไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมในถ้อยคำที่ ๓ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ตามลำดับ

๒.๓.๒.๒ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๔ กลวิธี

จากข้อมูลคำตอบ สามารถจำแนกการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๔ กลวิธี ได้เป็น ๕ ลักษณะย่อย ตามค่าความถี่จากมากไปหาน้อยดังนี้

๑) กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกันทั้งหมด

ตัวอย่าง

๑

๒

๓

/นักเรียนกินขาดความอ้วนเหวอคะ/ ครูว่ามันอันตรายนะ/ครูเป็นห่วงสุขภาพเรา/นัก

๔

เรียนลองออกกำลังกายคุณสิคะ/

(๒๒๒)

จากตัวอย่างที่ (๒๒๒) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกันทั้งหมด ๔ กลวิธี ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการแสดงการถามในถ้อยคำที่ ๑ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ ๒ (ที่ขีดเส้นใต้) กลวิธีการแสดงความเป็นห่วงในถ้อยคำที่ ๓ (ที่พิมพ์ตัวหนา) และกลวิธีการเสนอแนะในถ้อยคำที่ ๔ (ที่ขีดเส้นใต้) ตามลำดับ

๒) กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๓ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด

ตัวอย่าง

๑

๒

๓

/เธอกินขาดความอ้วนจริงหรือ.../ ครูว่ามันอันตรายอยู่นะ/ ครูห่วงสุขภาพของเธอ/

๔

เคยมีรุ่นพี่คนหนึ่งกินยาเข้าไปต้องไปนอนโรงพยาบาลเป็นปีๆ /

(๒๒๓)

จากตัวอย่างที่ (๒๒๓) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๓ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการแสดงการถามในถ้อยคำที่ ๑ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ ๒ (ที่ขีดเส้นใต้) กลวิธีการแสดงความเป็นห่วงในถ้อยคำที่ ๓ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กับกลวิธีการยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ในถ้อยคำที่ ๔ (ที่ขีดเส้นใต้) ตามลำดับ

๓) กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๓ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวัจนกรรม

ตัวอย่าง

๑

๒

๓

/เธอไปนั่งซ้อนท้ายนาย...จริงหรือ/ มันไม่ค่อยจะดีนะ/ครูกลัวเราจะถูกมองไม่ดี/ดูอย่าง

๔

(เอ่ยชื่อนักเรียนรุ่นพี่)สิ เค้ายังถูกเรียกพบเลย/

(๒๒๔)

จากตัวอย่างที่ (๒๒๔) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๓ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการแสดงการถามในถ้อยคำที่ ๑ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ ๒ (ที่ขีดเส้นใต้) กลวิธีการแสดงความเป็นห่วงในถ้อยคำที่ ๓ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กับ กลวิธีการยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ในถ้อยคำที่ ๔ (ที่ขีดเส้นใต้) ตามลำดับ

๔) กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๓ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อทำให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม

ตัวอย่าง

๑

๒

๓

/นักเรียนควรจะมาให้เช้ากว่านี้/ ถ้าเธอมาสาย อาจจะไม่ทันเพื่อน/ เธอน่าจะลองจัด

๔

ตารางเวลาดูใหม่/ เวลาและวารีไม่เคยรอใครนะเธอ /

(๒๒๕)

จากตัวอย่างที่ (๒๒๕) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๓ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อทำให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งได้แก่ การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ ๑ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ถึงถ้อยคำที่ ๒ (ที่ขีดเส้นใต้) และกลวิธีการเสนอแนะในถ้อยคำที่ ๓ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กับกลวิธีการใช้สำนวนในถ้อยคำที่ ๔ (ที่ขีดเส้นใต้) ตามลำดับ

๕) กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๓ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อตักเตือนอย่างตรงไปตรงมา

ตัวอย่าง

๑

๒

๓

๔

/การพนันมันดีหรือ/ มันจะทำให้เธอเดือดร้อน/ครูว่าเธอควรเลิกมัน/มันแย่มากเลยนะที่เธอ
ทำแบบนี้ (๒๒๖)

จากตัวอย่างที่ (๒๒๖) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้า
ของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๓ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อตักเตือนโดยตรงไปตรงมา ซึ่ง ได้แก่ การ
ใช้กลวิธีการแสดงการถามในถ้อยคำที่ ๑ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการบอกผลร้ายหรืออันตรายของ
การกระทำในถ้อยคำที่ ๒ (ที่ขีดเส้นใต้) และกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่
๓ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กับกลวิธีการแสดงความไม่พอใจในถ้อยคำที่ ๔ (ที่ขีดเส้นใต้) ตามลำดับ

๒.๓.๒.๓ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๕ กลวิธี

จากข้อมูลคำตอบ สามารถจำแนกการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวน
กลวิธีทางภาษา ๕ กลวิธี ได้เป็น ๒ ลักษณะย่อย ตามค่าความถี่จากมากไปหาน้อยดังนี้

- ๑) กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกันทั้งหมด

ตัวอย่าง

๑

๒

๓

/ครูว่ามัน ไม่ค่อยดีนะ/ มันจะทำให้เธอไม่น่ารัก/เธอลองคิดดูดี เวลามีคนพูดแบบนี้กับเธอ

๔

๕

บ้าง/เธอเห็นว่ายังไง/ครูไม่อยากให้เราโดนตำหนิได้/

(๒๒๗)

จากตัวอย่างที่ (๒๒๗) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อรักษาหน้าของผู้ฟัง
ปรากฏร่วมกันทั้งหมด ๕ กลวิธี ซึ่ง ได้แก่ กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ ๑
(ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการบอกผลร้ายหรืออันตรายของการกระทำในถ้อยคำที่ ๒ (ที่ขีดเส้นใต้)
กลวิธีการเสนอแนะในถ้อยคำที่ ๓ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการแสดงการถามในถ้อยคำที่ ๔ (ที่ขีด
เส้นใต้) และกลวิธีการแสดงความเป็นห่วงในถ้อยคำที่ ๕ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ตามลำดับ

- ๒) กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๓ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษา
ที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้พูดและกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือ
คล้อยตามวัจนกรรมการตักเตือน

ถ้อยคำที่ ๔ (ที่ขีดเส้นใต้) กลวิธีการแสดงความเป็นห่วงในถ้อยคำที่ ๕ (ที่พิมพ์ตัวหนา) และถ้อยคำที่ ๖ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ตามลำดับ

๒) กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๔ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้พูดและกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวัจนกรรมการดักเตือน

ตัวอย่าง

๑	๒	๓
/การพนันมันดีหรือ	/มันอาจจะทำให้เธอหมดเนื้อหมดตัว/	ครูเป็นห่วงเรา/
๔	๕	
ครูขอ <u>ร้อง</u> ให้เราเลิกนะ /โรงเรียนเรามีกฎกับนักเรียนที่เล่นการพนันหนักด้วย/		
๖		
<u>ตัวอย่าง(เอ่ยชื่อนักแสดง)สิเค้าหมดตัว ล้มเหลวก็เพราะการพนันนี่แหละ /</u>		
		(๒๓๐)

จากตัวอย่างที่ (๒๓๐) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๔ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้พูดและกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวัจนกรรมการดักเตือน ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการแสดงการถามในถ้อยคำที่ ๑ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ ๒ (ที่ขีดเส้นใต้) กลวิธีการแสดงความเป็นห่วงในถ้อยคำที่ ๓ (ที่พิมพ์ตัวหนา) และกลวิธีการขอร้องในถ้อยคำที่ ๔ (ที่ขีดเส้นใต้) กับกลวิธีการอ้างกฎหรือบุคคลอื่นในถ้อยคำที่ ๕ (ที่พิมพ์ตัวหนา) และกลวิธีการยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ในถ้อยคำที่ ๖ (ที่ขีดเส้นใต้) ตามลำดับ

๒.๓.๒.๕ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๗ กลวิธี

จากข้อมูลคำตอบ สามารถจำแนกการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๗ กลวิธี ได้เพียงลักษณะเดียวคือกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกันทั้งหมด

ตัวอย่าง

จากตัวอย่างที่ (๒๓๒) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรารถร่วมกัน ทั้งหมด ๘ กลวิธี ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการแสดงการถามในถ้อยคำที่ ๑ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ ๒ (ที่ขีดเส้นใต้) กลวิธีการแสดงความเป็นห่วงในถ้อยคำที่ ๓ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการแสดงการชมในถ้อยคำที่ ๔ (ที่ขีดเส้นใต้) กลวิธีการบอกผลร้ายหรืออันตรายของการกระทำนั้นในถ้อยคำที่ ๕ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการแสดงความคาดหวังต่อการกระทำนั้นในถ้อยคำที่ ๖ (ที่ขีดเส้นใต้) กลวิธีการเสนอความช่วยเหลือในถ้อยคำที่ ๗ (ที่พิมพ์ตัวหนา) และกลวิธีการขอร้องให้เลิกหรือแก้ไขการกระทำในถ้อยคำที่ ๘ (ที่ขีดเส้นใต้) ตามลำดับ

๒.๓.๒.๗ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๕ กลวิธี

จากข้อมูลคำตอบ สามารถจำแนกการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๕ กลวิธี ได้เพียงลักษณะเดียวคือกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรารถร่วมกัน ๗ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้พูดและกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวัจนกรรมการดักเตือน

ตัวอย่าง

๑	๒	๓
/เธอไปมีเรื่องกับ...จริงรีปาว.../มันอันตรายนะ/ ครูเป็นห่วง		
๔		
๕		
ถ้ามเราจะอันตราย/ ครูขอร้องเถอะอย่ามีเรื่องกันเลย /มันอาจจะทำให้เธอต้อง		
๖	๗	๘
ถูกทัณฑ์บน/ครูหวังว่าเราจะไม่ทำอีกนะ / มีปัญหาอะไรก็บอกครู/เมื่อปีก่อนรุ่นพี่		
๘		
เธอเพิ่งถูกให้ออกไป/ โรงเรียนเรามีกฎเค็ดขาดเรื่องการชกต่อยเนี่ย/ (๒๓๓)		

จากตัวอย่างที่ (๒๓๓) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรารถร่วมกัน ๗ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้พูดและกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวัจนกรรมการดักเตือน ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการแสดง

การถามในถ้อยคำที่ ๑ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการบอกผลร้ายหรืออันตรายของการกระทำนั้นในถ้อยคำที่ ๒ (ที่ขีดเส้นใต้) กลวิธีการแสดงความเป็นห่วงในถ้อยคำที่ ๓ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการขอร้องในถ้อยคำที่ ๔ (ที่ขีดเส้นใต้) กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ ๕ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการแสดงความคาดหวังต่อการกระทำนั้นในถ้อยคำที่ ๖ (ที่ขีดเส้นใต้) กลวิธีการเสนอความช่วยเหลือในถ้อยคำที่ ๗ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นกลวิธีที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังกับกลวิธีการยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ในถ้อยคำที่ ๘ (ที่ขีดเส้นใต้) ซึ่งเป็นกลวิธีที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด และกลวิธีการอ้างกฎหรือบุคคลอื่นซึ่งเป็นกลวิธีที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้เชื่อถือหรือคล้อยตามในถ้อยคำที่ ๙ ตามลำดับ

๒.๓.๒.๘ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๑๐ กลวิธี

จากข้อมูลคำตอบ สามารถจำแนกการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา ๑๐ กลวิธี ได้เพียงลักษณะเดียวคือกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๗ กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวัจนกรรมการตกเดือน ๒ กลวิธี และกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อคัดค้านอย่างตรงไปตรงมา ๑ กลวิธี

ตัวอย่าง

๑	๒	๓
/สูบบุหรี่มากอย่างนี้ไม่ค่อยจะดีนะ / มันอาจจะทำให้เป็นมะเร็ง / <u>รู้ว่าเธอยังเลิกมันได้ /</u>		
๔		๕
<u>ลองไปคิดดูนะว่าการสูบบุหรี่มันมีประโยชน์อะไรหรือเปล่า / เธอลองไปเข้าค่ายเยาวชนเลิกบุหรี่กับ</u>		
	๖	๗
	๘๘๘. คุณก็เพื่อจะช่วยให้/เธอน่ะดีทุกอย่างเสียแต่คิดบุหรี่นี้แหละ/ <u>ครูหวังนะว่าไอแพชมาตราัยนี้จะ</u>	
	๘	๙
	ออกไปจากตัวเธอ / เพราะบุหรี่นี้แหละ <u>ลุงของครูเค้าต้องเข้าโรงพยาบาล/ / กฎของโรงเรียนก็มีอยู่</u>	
	๑๐	
	ว่านักเรียนที่สูบบุหรี่จะถูกทำโทษ / <u>อย่าสูบบุหรี่อีก/</u>	

(๒๓๔)

จากตัวอย่างที่ (๒๓๔) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกัน ๑) กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตามวัจนกรรมการดักเตือน ๒) กลวิธี และกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อดักเตือนอย่างตรงไปตรงมา ๑ กลวิธี โดยพบจำนวนถ้อยคำถึง ๑๐ ถ้อยคำในหนึ่งคำตอบ ซึ่งได้แก่ กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ ๑ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการบอกผลร้ายหรืออันตรายของการกระทำในถ้อยคำที่ ๒ (ที่ขีดเส้นใต้) กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ ๑ (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการเสนอแนะในถ้อยคำที่ ๕ (ที่ขีดเส้นใต้) และถ้อยคำที่ ๖ (ที่พิมพ์ตัวหนา) และกลวิธีการแสดงความคาดหวังในถ้อยคำที่ ๗ (ที่ขีดเส้นใต้) ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นกลวิธีความสุภาพเพื่อรักษาหน้าของผู้ฟัง กับกลวิธีการยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ในถ้อยคำที่ ๘ (ที่ขีดเส้นใต้) และกลวิธีการอ้างกฎหรือบุคคลอื่นในถ้อยคำที่ ๙ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งเป็นกลวิธีที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตาม กับกลวิธีการสั่งให้เลิกการกระทำในถ้อยคำที่ ๑๐ (ที่ขีดเส้นใต้) ซึ่งเป็นกลวิธีตรง

๒.๓.๓ สรุปภาพรวมการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน

๑. จากการศึกษาคำตอบของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าในคำตอบหนึ่งคำตอบ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มักใช้กลวิธีทางภาษามากกว่า ๑ กลวิธีขึ้นไป โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาเพียงกลวิธีเดียวในหนึ่งคำตอบมีเพียงร้อยละ ๑.๕๘ จากคำตอบทั้งหมด และส่วนใหญ่จะใช้กลวิธีความสุภาพมากกว่ากลวิธีตรง และพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้กลวิธีจำนวน ๔ กลวิธี คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๕๓ ส่วนจำนวนของกลวิธีที่มากที่สุดที่สุดในข้อมูลคำตอบได้แก่ ๑๐ กลวิธี ซึ่งพบในกลุ่มตัวอย่างเพียงคนเดียวเท่านั้น

ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาที่ผู้พูดส่วนใหญ่เลือกแสดงวัจนกรรมการดักเตือน โดยใช้การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษามากมายเช่นนี้ ซึ่งแตกต่างไปจากการแสดงวัจนกรรมที่กล่าวถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมถูกต้อง ไม่เหมาะสมของผู้ฟังเหมือนกัน เช่น การแสดงวัจนกรรมบริภาษที่ผู้พูดมักไม่ค่อยบริภาษโดยใช้กลวิธีหลายกลวิธีปรากฏร่วมกัน (วิสันต์ สุขวิสิทธิ์, ๒๕๔๗) อาจเนื่องมาจากเจตนาของการแสดงวัจนกรรมทั้งสองประเภทมีความแตกต่างกัน กล่าวคือการดักเตือนเป็นการแสดงวัจนกรรมที่ผู้พูดมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ฟังดำเนินหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ดังนั้นการแสดงวัจนกรรมการดักเตือนโดยใช้กลวิธีหลายกลวิธีปรากฏร่วมกันจึงอาจช่วยโน้มน้าวให้ผู้ฟังคล้อยตาม ขณะที่การบริภาษเป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดมีจุดมุ่งหมายเพียงต้องการแสดงความรู้สึกในเชิงลบให้ผู้ฟังรับรู้และเจ็บใจในการกระทำ (วิสันต์ สุขวิสิทธิ์, ๒๕๔๗) เท่านั้น

๒. ผู้วิจัยพบว่าการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาส่วนใหญ่ถึงร้อยละ ๘๔.๕๗ จะปรากฏกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อความสุขาร่วมด้วยเสมอ ทั้งที่เป็นการปรากฏร่วมระหว่างกลวิธี ความสุภาพทั้งหมด หรือปรากฏร่วมกับกลวิธีอื่น เช่น กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อความสุขาร่วมกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าการ ปรากฏร่วมของกลวิธีความสุขารวมถึงร้อยละ ๘๔.๕๗_เช่นนี้ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง คำนึงถึงความสุขาเป็นสำคัญในการแสดงวัจนกรรมการดักเตือน ซึ่งนับได้ว่าสอดคล้องกับ สมมติฐานที่ตั้งไว้คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้กลวิธีความสุขามากกว่ากลวิธีตรง

๓. จากข้อมูลคำตอบยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มักเลือกใช้กลวิธีความสุขาเพื่อรักษา หน้าของผู้ฟังปรากฏร่วมกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อ โน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อหรือคล้อยตาม ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเนื่องมาจากวัจนกรรมการดักเตือนเป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ฟังสำนึก หรือเปลี่ยนแปลงการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงเลือกใช้ กลวิธีการโน้มน้าวร่วมกับกลวิธีความสุขา เพราะการใช้กลวิธีความสุขาร่วมด้วยจะทำให้ผู้ฟัง คล้อยตาม ได้ดีกว่าการใช้ถ้อยคำโน้มน้าวเพียงอย่างเดียว เนื่องจากผู้ฟังจะไม่รู้สึกต่อต้านและพร้อม รับคำดักเตือนนั้นๆ

จากที่กล่าวมาทั้งหมด คงทำให้เห็นแล้วว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งมีสถานภาพเป็นครูใช้กลวิธี ทางภาษาใดบ้างในวัจนกรรมการดักเตือน และกลวิธีดังกล่าวมีวัตถุประสงค์อย่างไรในการสื่อสาร รวมไปถึงการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษา นอกจากนี้จากข้อมูลคำตอบ ผู้วิจัยยังพบว่ากลุ่ม ตัวอย่างบางคนเลือกที่จะไม่แสดงการดักเตือนหรือแสดงการดักเตือนโดยใช้วิธีอื่น ซึ่งผู้วิจัยจะได้ กล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

๒.๔ การไม่แสดงการดักเตือนและการแสดงการดักเตือนโดยใช้วิธีอื่น

เนื่องจากงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาว่าครูเลือกสื่อสารกับศิษย์อย่างไร เมื่อศิษย์มีพฤติกรรมที่ไม่ เหมาะสม การเลือกไม่แสดงการดักเตือนและการแสดงการดักเตือน โดยใช้วิธีอื่นจึงถือว่ามีส่วน สำคัญด้วย ทั้งนี้ในแบบสอบถาม ผู้วิจัยให้โอกาสกลุ่มตัวอย่างเลือกว่าจะสื่อสารกับศิษย์หรือไม่ อย่างไร โดยไม่บังคับว่าต้องเลือกกล่าวดักเตือนเท่านั้น จากข้อมูลคำตอบ ผู้วิจัยยังพบว่ากลุ่ม ตัวอย่างบางส่วนเลือกที่จะไม่แสดงการดักเตือนหรือแสดงการดักเตือนโดยใช้วิธีอื่น ดังนี้ รายละเอียดต่อไปนี้

๒.๔.๑ การไม่แสดงการดักเตือน

จากข้อมูลคำตอบพบว่า มีกลุ่มตัวอย่างเลือกไม่แสดงการดักเตือนจำนวน ๑๕๕ คำตอบ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗๗ จากคำตอบทั้งหมด โดยลักษณะของการไม่แสดงการดักเตือนสามารถแบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้

๑) การทำเฉยๆ ไม่แสดงการดักเตือน หมายถึง การนิ่งเฉย ไม่กล่าวหรือกระทำสิ่งใดๆ เพื่อที่จะแสดงให้ผู้ฟังสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อน

๒) การทำอย่างอื่นโดยไม่แสดงการดักเตือน หมายถึง การที่ผู้พูดทำบางสิ่งบางอย่าง แต่สิ่งนั้นไม่ได้เป็นการแสดงให้ผู้ฟังสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อน ซึ่งการทำอย่างอื่น โดยไม่แสดงการดักเตือนนี้ ได้แก่

ก. การบอกให้บุคคลที่สามดักเตือน

การบอกให้บุคคลที่สามดักเตือน ผู้วิจัย ไม่ถือเป็นการแสดงการดักเตือน เนื่องจาก การให้บุคคลที่สามไปดักเตือนนี้ เป็นการแสดงเจตนาดังกล่าวผ่านบุคคลที่สาม ผู้พูดไม่ได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟังโดยตรง และผู้พูดไม่มีการคุกคามหน้าผู้ฟัง บุคคลที่สามทั้งหมดที่พบในข้อมูลคำตอบล้วนมีความเกี่ยวข้องกับผู้ฟัง เช่น เป็นผู้ปกครอง อาจารย์ประจำวิชา หรือเพื่อนของผู้ฟัง เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากคำตอบ “โทร.ไปบอกผู้ปกครองของลูกศิษย์ให้ดักเตือนลูกบ้าง” “เดินไปบอกให้อาจารย์ประจำวิชาของเขาเตือน” หรือ “ฝากคำเตือนไปกับเพื่อนสนิทของเด็ก” เป็นต้น

ข. การปรึกษาหรือขอคำปรึกษาจากบุคคลอื่น

การปรึกษาหรือขอคำปรึกษาจากบุคคลอื่นของผู้พูด ไม่ถือเป็นการแสดงการดักเตือน เนื่องจากผู้พูดไม่ได้แสดงเจตนาอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ผู้ฟังสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อน เพียงแต่ผู้พูดได้ใช้วิธีการปรึกษาหรือขอคำปรึกษาจากบุคคลอื่นเพื่อนำมาใช้กับลูกศิษย์ที่ประพฤติไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม เช่น คำตอบที่ว่า “ปรึกษากับเพื่อนอาจารย์ว่าจะทำอย่างไรกับลูกศิษย์เจ้าปัญหาคนนี้” “ปรึกษากับเพื่อนสนิทของเด็กว่าจะทำยังไงดี” หรือ “ขอคำปรึกษาจากอาจารย์แนะแนวที่เชี่ยวชาญการแก้ปัญหาวัยรุ่นว่าจะทำเช่นใดกับเด็ก” เป็นต้น

ค. การช่วยเหลือแทนการดักเตือน

ผู้วิจัยจัดให้การช่วยเหลือแทนการดักเตือนไม่เป็นการแสดงการดักเตือน เนื่องจากการช่วยเหลือผู้ฟังไม่ได้เป็นการแสดงเจตนาอย่างหนึ่งอย่างใดของผู้พูดเพื่อให้ผู้ฟังสำนึก หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อน กล่าวคือ ผู้พูดไม่ได้คุกคามหน้าผู้ฟังแต่กระทำให้บางสิ่งบางอย่างเพื่อให้ผู้ฟังรอดพ้นจากสภาพความเสียหายหรือความเดือดร้อนที่มาจากการกระทำของผู้ฟังเอง ผลจากการศึกษานี้พบเพียง ๓ คำตอบใน ๓ สถานการณ์ ได้แก่ ๑. สถานการณ์ที่ลูกศิษย์คิดบุหรืออย่างหนัก ในคำตอบที่ว่า “พาลูกศิษย์ไปหาหมอเพื่อเลิกบุหรี่” ๒. สถานการณ์ที่ลูกศิษย์ใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือย ถึงกับไม่มีเงินสำหรับลงทะเบียนเรียน ในคำตอบที่ว่า “ให้เงินลูกศิษย์ไปลงทะเบียน” และ ๓. สถานการณ์ที่ลูกศิษย์แต่งตัวล่อแหลมและกลับบ้านดึกเป็นประจำ ในคำตอบที่ว่า “พาไปส่งบ้านทุกวันแทนการให้ขี่มอเตอร์ไซด์กลับบ้านเอง” ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าสถานการณ์ทั้ง ๓ สถานการณ์ข้างต้นเป็นสถานการณ์ที่มีผลความเสียหายหรือความเดือดร้อนเกิดขึ้นกับลูกศิษย์อย่างเห็นได้ชัดเจน เช่น หากลูกศิษย์ไม่มีเงินสำหรับลงทะเบียนเรียน ลูกศิษย์ก็จะไม่สามารถรักษาสถานภาพของความเป็นนักเรียนในโรงเรียนได้ต่อไป ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ซึ่งมีสถานภาพเป็นครูจึงต้องเข้ามาช่วยเหลือให้ลูกศิษย์รอดพ้นจากสภาพความเสียหายหรือความเดือดร้อนดังกล่าว

ง. การไม่พูดด้วย

การไม่พูดด้วย ไม่ถือเป็นการแสดงการดักเตือน เนื่องจากการไม่พูดด้วย แสดงให้เห็นว่าผู้พูดไม่ได้แสดงเจตนาอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ผู้ฟังสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อน แต่ผู้พูดเลือกที่จะไม่พูดคุยกับผู้ฟังคนนั้นอีกเลย

การไม่พูดด้วยแตกต่างกับการทำเฉยๆ ตรงที่การทำเฉยๆเป็นลักษณะที่ผู้พูดไม่กระทำให้บางสิ่งบางอย่างเพื่อแสดงเจตนาดักเตือนต่อผู้ฟังเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น แต่ขณะที่การไม่พูดด้วยเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้พูดเลือกที่จะไม่พูดคุยกับผู้ฟังในทุกเรื่อง ทั้งนี้จากผลการศึกษาพบเพียงคำตอบเดียวเท่านั้นในสถานการณ์ที่ลูกศิษย์แสดงหรือกล่าววาจาไม่สุภาพกับบุคคลอื่น

นอกจากนี้จากข้อมูลคำตอบ ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกที่จะไม่แสดงการดักเตือน โดยให้เหตุผลต่างๆเรียงลำดับตามค่าความถี่การปรากฏจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

๑. รักษาหน้าของคู่สนทนา

การดักเตือนเป็นวัจนกรรมที่คุกคามหน้า (Face-Threatening Act; FTA) ของผู้ฟังตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) เนื่องจากการดักเตือนเป็นการกล่าวถึงพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเคียดแค้น ซึ่งอาจทำให้ผู้ฟังเสียหน้าได้ และผู้พูดที่ต้องการรักษาหน้าผู้ฟังจึงจำเป็นต้องใช้กลวิธีต่างๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการคุกคามดังกล่าว ทั้งนี้การไม่กระทำวัจนกรรม (Don'FTA) ก็เป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่ผู้พูดเลือกใช้เพื่อเหตุผลในการรักษาหน้าของกลุ่มสนทนา

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือนด้วยเหตุผลเพื่อต้องการรักษาหน้าของกลุ่มสนทนามากที่สุด ซึ่งมีค่าความถี่การปรากฏคิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗๑ จากคำตอบทั้งหมดที่เลือกไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือน ดังจะเห็นได้จากเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างให้ไว้ว่า “หากพูดเตือนไปเดี๋ยวลูกศิษย์จะเสียหน้า” “เตือนไปแล้วลูกศิษย์จะอายเพื่อนๆ” หรือ “ไม่พูดดีกว่าเดี๋ยวเด็กจะไม่เป็นที่ยอมรับจากเพื่อนๆของเขา” เป็นต้น

เหตุผลในการรักษาหน้าของกลุ่มสนทนาจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) ที่ชี้ให้เห็นว่าวัจนกรรมการดักเตือนเป็นวัจนกรรมที่คุกคามหน้า (Face-Threatening Act; FTA) ของผู้ฟัง และจำเป็นต้องใช้กลวิธีที่ผู้พูดจะต้องลดการคุกคามดังกล่าวเพื่อรักษาหน้าและสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างตนกับกลุ่มสนทนา ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า แม้กลุ่มตัวอย่างจะมีสถานภาพเป็นครูซึ่งมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังที่เป็นลูกศิษย์ และยังมีหน้าที่โดยตรงในการอบรมสั่งสอนผู้ฟัง (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, ๒๕๔๐) แต่ผู้พูดก็ยังคำนึงถึง “หน้า” ของผู้ฟังเป็นสำคัญ

๒. รักษาหน้าของตนเอง

นอกจากเหตุผลในการรักษาหน้าของกลุ่มสนทนาแล้ว การไม่แสดงวัจนกรรมบางอย่างยังอาจเป็นไปเพื่อการรักษาหน้าของตนเองด้วย ผู้พูดอาจจะเลือกใช้กลวิธีที่ช่วยลดความรุนแรงในการแสดงวัจนกรรมคุกคามหน้าของตนเอง (Self Face -Threatening Act; SFTA) น้อยที่สุด โดยการไม่แสดงกระทำวัจนกรรมใดๆ (Withhold the SFTA) ก็ได้ (Chen, 2001)

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือนเพราะเหตุผลต้องการรักษาหน้าของตนเองมีค่าความถี่การปรากฏ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๖๗ จากคำตอบทั้งหมดที่เลือกไม่แสดงการดักเตือน และจากการศึกษาข้างอาจจำแนกเหตุผลที่ผู้พูดต้องการรักษาหน้าของตนเองได้ออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

- ก. ผู้พูดไม่ต้องการให้ผู้ฟังมองว่าผู้พูดเป็นคน ไม่มีมารยาทหรือนึกถึงหน้าผู้อื่น

การที่ผู้พูดไม่ต้องการให้ผู้ฟังมองว่าผู้พูดเป็นคนหรือนึกถึงหน้าผู้อื่น ดังจะเห็นได้จากเหตุผลของการไม่ดักเตือนที่กลุ่มตัวอย่างให้ไว้ว่า “เดือนไปแล้วนักเรียนคนนี้จะมองว่าครูเป็นคนไม่ดี ชอบจับบ่น ไม่เข้าเรื่อง” “พูดไปแล้วลูกศิษย์คนนี้จะคิดว่าเราชอบหักหน้าเด็ก” หรือ “หากพูดไป เด็กคนนี้จะเห็นว่าอาจารย์คนนี้ไม่รู้จักไว้หน้าเขา” เป็นต้น

ข. ผู้พูดไม่ต้องการให้บุคคลอื่นมองว่าผู้พูดเป็นคนไม่มีมารยาทหรือนึกถึงหน้าผู้อื่น

นอกจากผู้พูดจะไม่ต้องการให้ผู้ฟังมองว่าผู้พูดเป็นคนไม่มีมารยาทหรือนึกถึงหน้าผู้อื่นแล้ว การไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือนของผู้พูดยังอาจเป็นไปเพราะไม่ต้องการให้บุคคลอื่นมองตนว่าเป็นคนไม่มีมารยาทหรือนึกถึงหน้าผู้อื่นก็ได้ เช่น เหตุผลที่ที่กลุ่มตัวอย่างให้ไว้ว่า “เดือนเด็กคนนี้ไปเคี้ยวเด็กคนอื่นจะพลอยเกลียดเราไปด้วย” “พูดไป อาจทำให้อาจารย์ประจำวิชาของเขามองว่าเราหักหน้าเด็ก” หรือ “เดือนไปเคี้ยวผู้ปกครองเด็กจะหาว่าครูคนนี้ว่าลูกเขา” เป็นต้น

ลักษณะการรักษาหน้าของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือน แม้ว่าตนจะมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังที่เป็นลูกศิษย์ข้างต้นนี้ นับได้ว่าสอดคล้องกับธรรมชาติและพื้นฐานทางจิตวิทยาของมนุษย์ทุกคนที่ต้องการการเป็นที่ยอมรับ ไม่อยากให้บุคคลอื่นไม่ชอบตน (Maslow, 1970 อ้างถึงใน จิราภา เต็งไทรรัตน์, ๒๕๔๓)

๓. เป็นเรื่องส่วนตัวของผู้ฟัง

เหตุผลอีกข้อหนึ่งที่ผู้พูดไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือนผู้ฟัง อาจเกิดจากการที่ผู้พูดเห็นว่าพฤติกรรมที่จะดักเตือนนั้นเป็นเรื่องหรือสิทธิส่วนตัวของผู้ฟัง การที่ผู้พูดไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือนเช่นนี้ถือได้ว่าผู้พูดคำนึงถึง “สิทธิส่วนตัว” ของผู้ฟัง ซึ่งนักสังคมวิทยาเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนย่อมมี “อาณาเขตของศักดิ์ศรี” (honor sphere) หรือสิทธิความเป็นส่วนตัวที่บุคคลพึงมีและไม่ต้องการให้ใครก้าวล่วง หากบุคคลใดก้าวล่วงเข้ามาก็จะถือว่าทำลาย “ศักดิ์ศรี” ของผู้ถูกก้าวล่วง (George Simmel, 1964 อ้างถึงใน ชิริบุทท บุญมี, ๒๕๓๘: ๒๖๕-๒๖๖)

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือนเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของลูกศิษย์มีค่าความถี่การปรากฏ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๔๘ จากคำตอบทั้งหมดที่เลือกไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือน เช่น เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างให้ไว้ว่า “เป็นเรื่องส่วนตัวของเด็ก” “ค่อนข้างเป็นเรื่องส่วนตัว” หรือ “เป็นเรื่องส่วนตัวของลูกศิษย์” เป็นต้น

๔. เป็นหน้าที่หรือความรับผิดชอบของบุคคลอื่น

เหตุผลที่ว่าเป็นหน้าที่หรือความรับผิดชอบของบุคคลอื่นเป็นเหตุผลอีกข้อหนึ่งที่ทำให้ผู้พูดไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือน ทั้งนี้ผู้พูดอาจเห็นว่าตนเองไม่ได้มีหน้าที่หรือความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดักเตือนพฤติกรรมที่ไม่ดีไม่ถูกต้อง หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเคียดแค้นของผู้ฟัง

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือนเพราะเหตุผลเป็นหน้าที่หรือความรับผิดชอบของบุคคลอื่นมีค่าความถี่การปรากฏ คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๖๓ จากคำตอบทั้งหมดที่เลือกไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือน เช่น เหตุผลที่ให้ว่า “ไม่ดักเตือนเพราะเป็นหน้าที่ของอาจารย์ประจำวิชา” “เป็นหน้าที่ของพ่อและแม่เด็ก” หรือ “เป็นหน้าที่ของตำรวจ” เป็นต้น

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีสมมติฐานเกี่ยวกับการที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีสถานภาพเป็นครูให้เหตุผลของการไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือนว่าเป็นหน้าที่หรือความรับผิดชอบของบุคคลอื่น อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมหรือการกระทำที่ไม่เหมาะสมของลูกศิษย์เป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่อยู่เหนือกำลังและอำนาจที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูจะจัดการได้ เช่น ในสถานการณ์ที่ลูกศิษย์เล่นการพนันหลังเลิกเรียนเป็นประจำทุกวัน โดยกลุ่มตัวอย่างอาจเห็นว่าหน้าที่และความรับผิดชอบในสถานการณ์ดังกล่าวน่าจะเป็นของตำรวจซึ่งมีหน้าที่ในการจัดระเบียบสังคม เป็นต้น

๕. เป็นเรื่องที่ไม่ควรพูดหรือกล่าวถึง

การที่ผู้พูดเห็นว่าเรื่องที่จะดักเตือนเป็นเรื่องที่ไม่ควรพูดหรือกล่าวถึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งของการไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือน เรื่องที่ไม่สมควรพูดหรือกล่าวถึงเรียกว่า “สิ่งต้องห้าม” (Taboo) ซึ่งส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาต่างกันไปในแต่ละสังคม และเนื้อหาของเรื่องจะเป็นที่เข้าใจกันในหมู่สมาชิกว่าเป็นเรื่องที่สังคมไม่ปรารถนาให้สมาชิกกระทำ ขณะเดียวกันสมาชิกก็ไม่สมควรพูดหรือกล่าวถึงเกี่ยวกับเรื่องนั้นกับสมาชิกคนอื่นอย่างตรงไปตรงมาด้วยเช่นกัน เช่น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เป็นต้น (สุนันทา คงประโคน, ๒๕๔๑: ๓)

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือนเพราะเหตุผลเป็นเรื่องที่ไม่ควรพูดหรือกล่าวถึงมีค่าความถี่การปรากฏ คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๔ จากคำตอบทั้งหมดที่เลือกไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือน และจากการศึกษายังพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลดังกล่าวเฉพาะในสถานการณ์ที่ลูกศิษย์มีความประพฤติไม่เหมาะสมกับเพื่อนเพศตรงข้ามเท่านั้น เช่น เหตุผลที่ว่า “ในสังคมเรา เรื่องแบบนี้ไม่น่าจะพูดถึง” หรือ “เราไม่ควรพูดหรือเตือนเรื่องแบบนี้กับเด็ก” เป็นต้น

การไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือนของกลุ่มตัวอย่างในสถานการณ์ที่ลูกศิษย์มีความประพฤติไม่เหมาะสมกับเพื่อนเพศตรงข้ามเช่นนี้ นับได้ว่าสอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทยที่เห็นว่าเรื่องเพศหรือพฤติกรรมทางเพศเป็นสิ่งที่คนไทยไม่ควรพูดหรือกล่าวถึงอย่างโจ่งแจ้ง (สุพัตรา สุภาพ, ๒๕๒๕) ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงเลือกที่จะไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือนในสถานการณ์ดังกล่าว

๖. เป็นเรื่องไม่รุนแรง

การที่เรื่องนั้นเป็นเรื่องไม่รุนแรงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่คุณอาจเลือกไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือน ทั้งนี้ผู้พูดอาจเห็นว่าพฤติกรรมหรือการกระทำดังกล่าวไม่ใช่เรื่องรุนแรงที่จำเป็นต้องมีการดักเตือน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือนเพราะเหตุผลเป็นเรื่องที่ไม่รุนแรงมีค่าความถี่การปรากฏ คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๔ จากคำตอบทั้งหมดที่เลือกไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือน และจากการศึกษายังพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลดังกล่าวเฉพาะในสถานการณ์ที่ลูกศิษย์มาหรือเข้าเรียนสายเท่านั้นเช่นเหตุผลที่ว่า “เป็นเรื่องไม่รุนแรง” หรือ “เป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่ต้องเตือนก็ได้” เป็นต้น

ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าการที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีสถานภาพเป็นครูให้เหตุผลในการไม่แสดงวัจนกรรมการดักเตือนว่าเป็นเรื่องไม่รุนแรงเฉพาะในสถานการณ์ที่ลูกศิษย์เข้าเรียนสายเท่านั้น อาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการที่ลูกศิษย์มาเรียนสายเพราะมีเหตุผลหรือความจำเป็นบางอย่าง จึงทำให้มาไม่ตรงเวลาและการมาเรียนสายก็มีใช้เรื่องร้ายแรงอะไร

๒.๔.๒ การแสดงการดักเตือนโดยใช้วิธีอื่น

การแสดงการดักเตือนโดยใช้วิธีอื่น ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่คุณใช้วิธีอื่นซึ่งไม่ใช่กลวิธีทางภาษา เพื่อแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าการกระทำของผู้ฟังเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อน และสำนักหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น จากข้อมูลคำตอบ พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างเลือกการแสดงการดักเตือนโดยใช้วิธีอื่นจำนวน ๗๐ คำตอบ คิดเป็นร้อยละ ๕.๑๘ จากคำตอบทั้งหมด และสามารถจำแนกการใช้วิธีอื่นในการแสดงการดักเตือนได้ดังนี้

๑) การนำภาพหรือข่าวที่เป็นอุทาหรณ์มาให้ผู้ฟังดูหรืออ่าน โดยไม่พูดอะไร

การนำภาพหรือข่าวที่เป็นอุทาหรณ์ มาให้ผู้ฟังดูหรืออ่าน โดยไม่พูดอะไรเช่นนี้ ไม่ถือเป็นการใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงการตักเตือน เนื่องจากผู้พูดมิได้ใช้วิธีการทางภาษาในการแสดงการตักเตือนต่อผู้ฟังแต่อย่างใด แต่กลับนำภาพหรือข่าวที่เป็นอุทาหรณ์มาให้ผู้ฟังดูหรืออ่านเท่านั้น ทั้งนี้การนำข่าวหรือภาพเช่นนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกกลัวเมื่อเห็นภาพหรืออ่านข่าวของบุคคลที่ได้รับผลร้ายหรืออันตรายจากการกระทำนั้น แล้วให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขการกระทำในที่สุด ดังเช่นในคำตอบที่ว่า “เอาภาพของคนที่เป่ามะเร็งปอดมาให้ลูกศิษย์ดู” “ยื่นหนังสือพิมพ์ที่มีข่าวผู้หญิงแต่งตัวโป๊แล้วโดนข่มขืนให้ลูกศิษย์อ่าน” “ส่งภาพเกี่ยวกับนักเรียนอาชีวะศึกษาที่โดนตำรวจจับไปทางอีเมลล์ของลูกศิษย์” เป็นต้น

๒) การแสดงสีหน้าหรือท่าทางไม่พอใจหรือไม่เห็นด้วยในการกระทำนั้น

การแสดงสีหน้าหรือท่าทางไม่พอใจหรือไม่เห็นด้วยในการกระทำนั้น ไม่ถือเป็นการใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงการตักเตือน เนื่องจากผู้พูดมิได้ใช้วิธีการทางภาษาในการแสดงการตักเตือนต่อผู้ฟังแต่อย่างใด แต่กลับแสดงสีหน้าหรือท่าทางไม่พอใจหรือไม่เห็นด้วยในการกระทำของผู้ฟังแทน ดังจะเห็นได้ในคำตอบที่ว่า “ไม่พูดอะไรแต่ทำหน้าไม่พอใจ” “ทำตาซ้อนแสดงความไม่พอใจที่ลูกศิษย์แต่งตัวล่อแหลมและผิดระเบียบ” “ทำสีหน้าไม่พอใจใส่ลูกศิษย์” เป็นต้น

๓) การลงโทษโดยไม่แสดงหรือพูดให้รู้

การลงโทษโดยไม่แสดงหรือพูดให้รู้ ไม่ถือเป็นการใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงการตักเตือน เนื่องจากผู้พูดมิได้ใช้วิธีการทางภาษาในการแสดงการตักเตือนต่อผู้ฟังแต่อย่างใด แต่กลับแสดงการลงโทษโดยไม่แสดงหรือพูดให้ผู้ฟังรู้แทน เช่นในคำตอบที่ว่า “หักคะแนนโดยไม่บอกลูกศิษย์” “แอบเรียกผู้ปกครองของเด็กเพื่อมาแจ้งพฤติกรรมของลูกให้ทราบ” “แอบตัดจิตพิสัยเด็ก” เป็นต้น

๔) การส่งเสริมและจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

การส่งเสริมและจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ไม่ถือเป็นการใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงการตักเตือน เนื่องจากผู้พูดมิได้ใช้วิธีการทางภาษาในการแสดงการตักเตือนต่อผู้ฟังแต่อย่างใด แต่กลับพยายามส่งเสริมและจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกว่าการกระทำดังกล่าวของ

ตนเองไม่ดี ไม่ถูกต้อง และเกิดความสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น เช่นในคำตอบที่ว่า “จัดให้นักเรียนทุกคนในห้องรวมถึงลูกศิษย์คนดังกล่าวได้วาที่เกี่ยวกับการรบกวนทัศนคติกันของวัยรุ่น” “ให้เด็กจัดบอร์ดหลังห้องเรื่องพิษภัยของบุหรี่ โดยให้เด็กคนที่มีความผิดคิดนุหรืออย่างหนักเป็นคนหาข้อมูลและภาพ” เป็นต้น

๒.๕ ภาพรวมของผลการวิจัย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือนและการปรากฏร่วมของกลวิธีดังกล่าว รวมไปถึงการไม่แสดงการดักเตือนและการแสดงการดักเตือนโดยใช้วิธีอื่น สามารถสรุปภาพรวมต่างๆ ได้ดังนี้

๑. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เลือกที่จะแสดงการดักเตือนมากกว่าการไม่แสดงการดักเตือน โดยพบข้อมูลคำตอบที่เลือกไม่แสดงการดักเตือนคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๖๖ (แบ่งเป็นเลือกการทำเลขๆ ร้อยละ ๘.๕๐ และการทำอย่างอื่นโดยไม่แสดงเจตนาดักเตือนร้อยละ ๓.๒๖) ขณะที่เลือกแสดงการดักเตือนถึงร้อยละ ๘๘.๓๓ จากคำตอบทั้งหมด และในบรรดาคำตอบที่เป็นการแสดงการดักเตือนพบว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกแสดงการดักเตือน โดยการแสดงวัจนกรรมมากกว่าการใช้วิธีอื่น กล่าวคือพบข้อมูลที่เลือกแสดงการดักเตือน โดยการแสดงวัจนกรรมถึงร้อยละ ๘๓.๐๓ และพบข้อมูลที่เลือกการแสดงการดักเตือนโดยใช้วิธีอื่นเพียงร้อยละ ๕.๒๐

๒. จากผลการวิจัย พบว่าเมื่อพิจารณาถึงกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน ทั้ง ๒๕ กลวิธีข้างต้นออกตามวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการดักเตือน โดยเรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ๑. กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้ฟัง ๒. กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้พูด (เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่พอใจจากผู้ฟัง) ๓. กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อทำให้ผู้ฟังทราบเจตนาของวัจนกรรมได้ทันที ๔. กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อหรือคล้อยตามวัจนกรรมการดักเตือน ๕. กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม ๖. กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อประชดประชัน และ ๗. กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อลดความตึงเครียดในการสนทนา ทั้งนี้ผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับ สมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ กล่าวคือ แม้ว่าในสังคมไทยครูจะเป็นสถานภาพที่มีความสำคัญรองลงมา จากพ่อแม่ (Navavan Bandnumcha, 1987) และยังมีหน้าที่โดยตรงในการอบรมดักเตือนศิษย์ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, ๒๕๔๐) แต่กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีความสุภาพมากกว่ากลวิธีตรง จึงจะเห็นได้จากการที่กลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อความสุภาพในการรักษาหน้าของผู้ฟังถึงร้อยละ ๓๖.๖๑ มากกว่ากลวิธีตรงที่ใช้เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจวัจนกรรมการดักเตือนอย่างตรงไปตรงมาที่

ปรากฏใช้เพียงร้อยละ ๑๖.๖๒ การใช้กลวิธีความสุภาพเพื่อรักษาหน้าของผู้ฟังมากกว่าการใช้กลวิธีตรงที่อาจทำให้ผู้ฟังเสียหน้า(Face-Threatening Act; FTA)ตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987) เช่นนี้ อาจเนื่องมาจากกลุ่มอย่างซึ่งมีสถานภาพเป็นครูปฏิบัติตามแนวทางจรรยาบรรณของวิชาชีพที่ว่า ผู้เป็นครูควรปฏิบัติต่อศิษย์ด้วยความเอื้ออาทร และรักษาน้ำใจของศิษย์เสมือนศิษย์เป็นกัลยาณมิตรของตน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, ๒๕๔๐ อ้างถึงใน ชนดี ชุ่มจิต, ๒๕๔๖) รวมไปถึงกลุ่มตัวอย่างยังให้ความสำคัญกับ “สิทธิส่วนตัว” ของผู้ฟัง ซึ่งนักสังคมวิทยาเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนย่อมมี “อาณาเขตของศักดิ์ศรี” (honor sphere) หรือสิทธิความเป็นส่วนตัวที่บุคคลพึงมี และไม่ต้องการให้ใครก้าวล่วง (George Simmel, 1964 อ้างถึงใน ชีรบุท นุญมี, ๒๕๓๘: ๒๖๕-๒๖๖) อีกทั้งการใช้กลวิธีความสุภาพดังกล่าวยังสอดคล้องกับบทบาทของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าในวัฒนธรรมไทยที่ว่า “ผู้ใหญ่” ควรปฏิบัติและแสดงออกถึงความความเข้าใจ “ผู้น้อย” (ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ, ๒๕๓๘)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่าการใช้กลวิธีความสุภาพมากกว่ากลวิธีตรง อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเป็นครูและอาจารย์ในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาซึ่งมีลูกศิษย์อยู่ในช่วงอายุวัยรุ่น จึงจำเป็นที่กลุ่มตัวอย่างต้องใช้กลวิธีการสื่อสารที่ “รักษาจิตใจ” ของลูกศิษย์ในช่วงวัยดังกล่าว เพราะเด็กในช่วงวัยรุ่นมักไม่ชอบการสั่งหรือสื่อสารที่ทำให้รู้สึกถูกรังแกหรือไม่เป็นที่ยอมรับ (นพมาศ ชีระเวคิน, ๒๕๔๖) อีกทั้งกลวิธีความสุภาพอาจโน้มน้าวผู้ฟังได้ดีกว่ากลวิธีตรง เพราะผู้ฟังจะรู้สึกไม่ต่อต้าน และพร้อมรับฟังคำคัดค้านมากกว่าการการดัดเตือนอย่างตรงไปตรงมา ดังที่ Lakoff (1973) กล่าวว่า “ความสุภาพ” สำคัญกว่า “ความชัดเจน” และเป็นกลวิธีที่ช่วยรักษาสัมพันธภาพอันดีในการสื่อสารระหว่างคู่สนทนา (Brown and Levinson, 1978, 1987)

๓. จากข้อมูลคำตอบพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มักเลือกใช้การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษามากกว่าการเลือกใช้กลวิธีใดกลวิธีหนึ่งเพียงอย่างเดียว และพบว่า การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาส่วนใหญ่ถึงร้อยละ ๘๔.๕๗ จะปรากฏกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อคุณภาพร่วมด้วยเสมอ ทั้งที่เป็นการปรากฏร่วมระหว่างกลวิธีความสุภาพทั้งหมด หรือปรากฏร่วมกับกลวิธีอื่น เช่น กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อคุณภาพปรากฏร่วมกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้เชื่อถือหรือคล้อยตาม เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าการปรากฏร่วมของกลวิธีความสุภาพมากถึงร้อยละ ๘๔.๕๗ เช่นนี้ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญในการแสดงวัจนกรรมการดัดเตือน ซึ่งนับได้ว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้กลวิธีความสุภาพมากกว่ากลวิธีตรง

นอกจากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดในบทนี้จะมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมการตกเดือนแล้ว ผู้วิจัยยังเห็นว่าสถานการณ์การกระทำผิดก็น่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาของกลุ่มตัวอย่าง ในบทต่อไป ผู้วิจัยจะได้ศึกษาว่ากลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆเหล่านี้ มีความสัมพันธ์กับสถานการณ์การกระทำผิดหรือไม่ อย่างไร